

Dret de successions - derechoapuntos.com

Tema 1. La successió hereditària. Els principis successoris

Tema 2. Negocis mortis causa. Formes testamentàries

Testament

Definició

Acte jurídic

Formal

Unilateral

Personalíssim

Essencialment revocable

Contingut

Solemnitats del testament

Identificació

Unitat d'acte

Data i hora

Testimonis

Idioma

Capacitat

Formes

Notarial

Hològrafa

Codicil

Memòria testamentària

*Interpretació del negoci jurídic testamentari

Tema 3. La ineficàcia dels negocis i de les disposicions testamentàries

Conceptes previs

Causes de nul·litat

Conversió del testament nul

Causes d'ineficàcia

Revocació del testament

Ineficàcia com a conseqüència d'una crisi del matrimoni o parella de fet

Caducitat

(Indignitat + inhabilitat per succeïr)

(Repudiació de l'herència)

Tema 4. La institució d'hereu

Tema 5. Les disposicions fiduciàries

Tema 6. Les substitucions: vulgar i fideïcomissària

Vulgar

Fideïcomissària

Tema 7. Els llegats

Característiques

Classificació

Perspectives

Disposició testamentària

Títol adquisitiu

Gravàmen

Tema 8. Disposicions modals

[Tema 9. El marmessor](#)

[Tema 10. Pactes successoris](#)

[Contingut](#)

[Regulació](#)

[Capacitat](#)

[Forma](#)

[Contingut \(continuació\)](#)

[Modificació](#)

[Revocació](#)

[Nul·litat o anul·labilitat](#)

[Pacte successòri d'institució d'hereu o heretament.](#)

[Tema 11. Donació per causa de mort](#)

[Tema 13. Llegítima](#)

[Introducció](#)

[A Catalunya](#)

[Atribució de la llegítima](#)

[Preterició](#)

[Garantia de la legítima](#)

[Extinció](#)

[Tema 14. La quarta vidual](#)

[1. Concepte i funció](#)

[2. Naturalesa jurídica](#)

[3. Requisits](#)

[4. Càlcul](#)

[5. Pagament](#)

[6. Extinció del dret a reclamar](#)

[Tema 15. L'adquisició de l'herència. Capacitat successòria](#)

[Tema 16. Efectes de l'acceptació](#)

[Efecte adquisitiu](#)

[Tema 17. Comunitat hereditària](#)

[La partició](#)

[Tema 18. La col·lació](#)

[Tema 19. La defensa del dret de l'hereu](#)

Tema 1. La successió hereditària. Els principis successoris

Morirem tots.

Això té conseqüències jurídiques. Ja no podem ser propietaris de tota la riquesa que hem acumulat en vida. Els faraons els posaven a les tombes amb or i pedres precioses, però no s'ho van emportar a cap lloc.

Això obliga al dret a regular la successió. Ho pot fer de diferents maneres:

- Els països anglosaxons (EEUU, Anglaterra, Canadà, Austràlia, NZ): consideren que el primer que s'ha de fer és liquidar l'herència. Pagar tots els deutes, i quan s'han pagat tots, allò que quedi es reparteix. Qui ho fa? una persona nomenada per l'autoritat judicial que és l'**executor**.
- No és el cas ni de Catalunya, ni d'Andorra, ni d'Espanya, ni Itàlia,... on hi ha un successor que és el qui té naturalment la missió de liquidar l'herència que en català és l'**hereu**.

Disgressió lingüística: històricament hereu és un terme masculí pq abans heretaven els homes. De fet, encara avui la llei musulmana diu que els fills mascles hereten el doble que les filles. A Catalunya és un terme masculí pq tot i que podem fer el terme femení, hi ha un terme peculiar per a quan només hi ha filles i només hereten les filles ⇒ **pubilla**. La noia que hereta. I el **pubill** és el que es casava amb la pubilla. Quan parli d'hereu es referirà a un terme sense gènere. Encara que històricament fos un terme masculí.

A Cat, no hi pot haver successió sense hereu, o sense algú que ocupi el seu lloc. Aquest algú que ocupi el seu lloc és el **marmessor**, en castellà **albacea**. És qui el testador pot encomanar que executi el testament. I si el testador nomena un marmessor universal, substitueix la manca d'institució d'hereu. La clau de l'hereu és que assumeix els deutes, per molt que potser no li toqui cap bé. El que faria l'executor en el common law ho fa l'hereu a Cat, Esp, Ita,... a no ser que hi hagi un marmessor.

Tipus de marmessor?...

▼ INTERNET:

Un "marmessor" és una persona designada per un testador per assegurar el compliment del seu últim testament, mentre que un hereu és una persona designada per la llei o per testament per rebre els béns d'una altra persona després de la seva mort. La principal diferència rau en les seves funcions: el marmessor té la responsabilitat de garantir el compliment de les disposicions del testament, mentre que l'hereu rep els béns de l'herència. A més, el marmessor pot ser retribuït, mentre que l'hereu rep els béns sense compensació econòmica

Aquesta no és la única manera de trasmetre la riquesa acumulada en vida, sino que hi ha una proliferació de productes financers que supleen en bona mesura la transmissió de riquesa intergeneracional fora de la successió. Ex: plans de pensions, és un producte financer en el qual és com una mena de guardiola en que es van guardant diners per la jubilació ⇒ si es mor abans d'arribar a la jubilació, sempre s'haurà designat anteriorment un beneficiari per després de la mort. Asegurances de renda vitalícia, els plans individuals d'estalvi sistemàtic (PIAS), assegurances de vida, són diversos mecanismes que poden acompanyar una designació de beneficiari per després de la mort. 421-23 CCCat. No s'hi regulen, sino que apareixen, es regulen a la llei del Contrato de Seguro.

▼ 421-23: Designació de beneficiaris d'assegurances de vida

La designació i la modificació de beneficiaris d'assegurances de vida, de plans de pensions i d'instruments d'estalvi i previsió anàlegs es poden fer en testament o en codicil, a més de pels mitjans que estableixen el contracte corresponent o la legislació específica. La designació es pot modificar o revocar amb un altre testament o codicil o per qualsevol altre mitjà admès pel contracte o la llei.

DEURES: esbrinar si a casa s'ha fet testament, i observar la diferència entre preguntar a pares o padrins. Pq hi ha una associació entre el testament i la mort. Però això és una equivocació pq pots morir abans del que et penses, i pq atorgar testament no vol dir que t'hagis de morir d'aquí poc. I un testament és una planificació de com vull que es reparteixin els meus bens a la meua mort. Per tant, per planificar s'ha de tenir temps, s'ha d'estar tranquil sense angoixa. Si un fa les coses de manera precipitada o amb por, és molt probable que s'equivoqui.

Els milionaris no saben què és això, no els interessa el dret de successions, a no ser que es despistin. Les persones que són realment milionaries, només els interessa el dret de societats pq tenen el seu patrimoni dins de societats. Bill Gates, Amancio Ortega, no deuen ser propietaris ni de casa seva. Tot propietat de diverses societats. Això ho fan pq la transmissió de societats està

bonificada en l'impost de successions al 95%. Com més diners tens, sempre menys impostos pagues pq el sistema està fet per a que els que son molt rics no paguin impostos. Per tant, el dret de successions és el dret de les classes mitjanes. Sempre que sentim un partit polític que s'ha d'incrementar l'impost de successions, ens afecta a les classes mitges.

Explicarà dret civil català, que és complet, mai hauréu d'aplicar de forma supletòria el dret civil espanyol.

Quan una persona es mor, el seu patrimoni automàticament es transforma en herència. Deixem de ser titulars de cap bé quan ens morim. La herència és un nom que designa aquest conjunt de bens, drets i obligacions que es manté metafòricament unit en interès dels creditors del causant (els deutes es transmeten amb l'herència), i tmb en interès dels successors, i tmb en interès general. Els béns no queden vacants, pq sino serien ocupables pel primer que prengué possessió. Drets, tots excepte els drets vitalicis que s'extingeixen amb la mort (usdefruit). Salvant els drets personalíssims i els vitalicis, tot dret, bé o obligació del causant es transforma en herència.

Tema de moda: voluntats digitals. Si tens compte de insta i et mors. NO estem parlant de successió de les fotos o records, estem parlant de l'accés de tancament de comptes o gestió de comptes després de la mort. Això no és successió, sino que gestió de comptes en xarxes socials. Successió seria en tot cas en criptomonedes. Sí que és susceptible de transmissió, però comptes de tiktok o instagram no, tmb pq les fotos son de instagram, no teves.

▼ 411-10: Voluntats digitals en cas de mort

1. S'entén per voluntats digitals en cas de mort les disposicions que estableix una persona perquè, després de la seva mort, l'hereu o el marmessor universal, si n'hi ha, o la persona designada per a executar-les actuï davant dels prestadors de serveis digitals amb els qui el causant tingui comptes actius.
2. El causant, en les voluntats digitals en cas de mort, pot disposar el contingut i l'abast concret de l'encàrrec que s'ha d'executar, incloent-hi que la persona designada dugui a terme alguna o algunes de les actuacions següents:
 - a) Comunicar als prestadors de serveis digitals la seva defunció.
 - b) Sol·licitar als prestadors de serveis digitals que es cancel·lin els seus comptes actius.
 - c) Sol·licitar als prestadors de serveis digitals que executin les clàusules contractuals o que s'activin les polítiques establertes per als casos de defunció dels titulars de comptes actius i, si escau, que li lliurin una còpia dels arxius digitals que estiguin en llurs servidors.
3. Les voluntats digitals es poden ordenar per mitjà dels instruments següents:
 - a) Testament, codicil o memòries testamentàries.
 - b) [No vigent]
4. El document de voluntats digitals es pot modificar i revocar en qualsevol moment i no produeix efectes si hi ha disposicions d'última voluntat.
5. Si el causant no ha expressat les seves voluntats digitals, l'hereu o el marmessor universal, si n'hi ha, pot executar les actuacions de les lletres a, b i c de l'apartat 2 d'acord amb els contractes que el causant hagi subscrit amb els prestadors de serveis digitals o d'acord amb les polítiques que aquests prestadors tinguin en vigor.
6. Si el causant no ho ha establert altrament en les seves voluntats digitals, la persona a qui correspon d'executar-les no pot tenir accés als continguts dels seus comptes i arxius digitals, llevat que obtingui l'autorització judicial corresponent.

7. Si el causant no ho ha establert altrament, les despeses originades per l'execució de les voluntats digitals van a càrrec de l'actiu hereditari.

2 tipus de successió:

- Universal ⇒ **hereu**. 411.1, o cohereus quan són diversos, 463.1. Succeeix en la universalitat de l'herència en tot el dret del seu causant. En el patrimoni hereditari.

▼ 411-1: Universalitat de la successió

L'hereu succeeix en tot el dret del seu causant. Consegüentment, adquireix els béns i els drets de l'herència, se subroga en les obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort, resta vinculat als actes propis d'aquest i, a més, ha de complir les càrregues hereditàries.

▼ 463-1: Concurrencia d'una pluralitat d'hereus

Si concorren a la successió, simultàniament, una pluralitat d'hereus, aquests adquireixen el patrimoni hereditari en proporció a les quotes respectives. No obstant això, les obligacions i les càrregues hereditàries es divideixen entre els cohereus en proporció a les quotes respectives, sense solidaritat entre ells.

- Particular ⇒ **llegat** (legatari). El legatari succeeix en coses concretes, només en aquelles coses concretes a les quals ha estat cridat. L'hereu succeeix en tot el que no són llegats. De manera indeterminada l'hereu.

Aquesta és una diferenciació qualitativa, no quantitativa. No vol dir que l'hereu hagi d'obtenir més que el legatari. L'únic que és segur és que l'hereu adquireix els deutes, però l'hereu per ser hereu no té perquè obtenir cap atribució concreta del testador. El legatari pot obtenir més actiu que l'hereu, però l'hereu succeeix indeterminadament mentre que el legatari només adquireix allò que expressament estableix el testament. No ha de ser una cosa en sentit literal, pot ser una empresa (conjunt de coses), però només succeirà en aquella empresa. La resta del patrimoni serà per l'hereu o hereus que s'hagin designat.

Fonament successori (fonaments de la vocació): és la via (cauce) pel qual es transmet l'herència. En dret català, andorrà, aragonès, tenim 3 fonaments successoris (a itàlia 2,5):

1. Pacte successori d'institució d'hereu [a cat ⇒ **heretament**].

▼ INTERNET

Institució contractual d'hereu, atorgada en un acte entre vius, però només en capítols matrimonials, personalment o mitjançant poder especial.

L'heretament es una figura del dret català, escassament utilitzada, que permet el lliurament del patrimoni als hereus, encara en vida del causant, sense haver de tributar per donacions si es donen determinades circumstàncies.

2. Testament

3. Llei [**successió intestada/legal**]

Pacte successori i testament són fonaments voluntaris. La llei és quan a Cat no hi ha ni pacte ni testament. A Cat és majoritària la successió testamentària. + del 50% de la població mor amb testament, pq a Cat ens agrada decidir què passa amb els nostres béns després de la mort.

▼ 411-3: Fonaments de la vocació

1. Els fonaments de la vocació successòria són l'heretament, el testament i el que estableix la llei.
2. La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït, i és incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal.
3. La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament.

Cosa particular de Cat, no està ni a And, ni a Ita, ni a Esp, es manté a Mallorca i Menorca (diferent de Ibiza i Formentera). Aquesta peculiaritat són els principis successòris, són 4 i alguns tenen el nom en llatí (els 2 primers són fonamentals):

1. Universalitat de la successió de l'hereu
2. Necessitat de la institució d'hereu

▼ 423-1: Necessitat d'institució d'hereu

1. El testament ha de contenir necessàriament institució d'hereu.
2. En el testament atorgat per una persona subjecta al dret de Tortosa es pot distribuir tota l'herència en llegats.
3. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament.

Marmessor: és la persona encarregada de fer complir i d'executar la darrera voluntat d'un testador.

▼ 422-1 (ap. 3): Nul·litat del testament

1. És nul el testament que no correspon a cap dels tipus que estableix l'article 421-5, i també l'atorgat sense complir els requisits legals de capacitat i de forma i l'atorgat amb engany, violència o intimidació greu.
2. La manca d'indicació o la indicació errònia del lloc o la data d'atorgament del testament que en puguin afectar la validesa se salven si es poden acreditar d'alguna altra manera. La manca d'indicació de l'hora no anul·la el testament si el testador no n'ha atorgat cap altre el mateix dia.
3. Són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessor universal o siguin atorgats per una persona subjecta al dret de Tortosa.

2 excepcions:

- Llevat que continguin nomenament de marmessor universal, pq el marmessor universal substitueix la institució d'hereu

▼ 429-7 (ap. 2): Marmessor universal

1. Són marmessors universals les persones que reben del causant l'encàrrec de lliurar l'herència en la seva universalitat a persones designades per ell, o de destinar-la a les finalitats expressades en el testament o en la confiança revelada.
2. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament, sigui quina sigui la destinació de l'herència.

Es vol que no hi hagi part d'herència que quedi en mans de ningú. Per això ha d'haver o hereu universal o marmessor universal, o intestada.

3. La marmessoria universal pot ésser de realització dinerària de tota l'herència o d'una part d'aquesta, o de lliurament directe del romanent de béns hereditaris, d'acord amb el que ordeni el causant o s'infereixi del testament.

4. En cas de dubte, s'entén que la marmessoria universal és de lliurament directe del romanent.

- Testador tortosí (antic Bisbat de Tortosa)

En la successió intestada, la llei crida com a hereus. Quan és la llei la que organitza la successió, crida com a hereus i no com a legataris. Per tant quan es crida per llei, sempre hi ha hereu. Quan és per testament i no hi ha hereu (ni marmessor), és nul.

▼ 441-2: Crides legals

1. En la successió intestada, la llei crida com a hereus del causant els parents per consanguinitat i per adopció i el cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent en els termes, amb els límits i en els ordres que estableix aquest codi, sens perjudici, si escau, de les llegítimes.

Què passa si una persona no té ni pares, ni parella, però té fills? s'ho queda la Generalitat igualment? No, pq diu "sens perjudici de les llegítimes" i això vol dir que els fills 100% que les reben, pq les llegítimes són només pels fills. Clar, si no hi ha fills, la llegítima ja va als parents i tornem aquí. És un cercle complert.

2. A manca de les persones a què fa referència l'apartat 1, succeeix la Generalitat de Catalunya.

3. El cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent, si no li correspon d'ésser hereu, adquireix els drets que estableix l'article 442-3.1.

3. **Nemo pro parte testatus et pro parte intestatus decedere potest.** Incompatibilitat entre la successió testada i la intestada. Ve del dret romà, i s'ha d'adaptar al dret vigent.

▼ 411-3 (ap .2 + 3): Fonaments de la vocació

1. Els fonaments de la vocació successòria són l'heretament, el testament i el que estableix la llei.

2. La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït, i és incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal.

3. La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament.

Hi ha varietats, sí que és possible que hi hagi un **codicil** intestat ⇒ un codicil és un testament que només hi ha llegats, sense institució d'hereu. Alhesores és compatible amb la intestada, pq només hi ha hereus intestats que concorren amb legataris, no amb hereus. Això, la única explicació que té és històrica. Aquests 4 principis són obra d'un jurista de començaments del segle 20: Joan Martí Miralles.

4. **Semel heres semper heres.**

Un cop hereu, hereu per sempre.

▼ 423-12: Perdurabilitat de la institució d'hereu

1. El qui és hereu ho és sempre i, en conseqüència, es tenen per no formulats en la institució d'hereu la condició resolutòria i els terminis suspensiu i resolutori.

2. *L'instituït hereu sota condició suspensiva que, un cop complerta aquesta, accepta l'herència l'adquireix amb efecte retroactiu des del moment de la mort del testador.*

Pregunta d'examen: posar un exemple de condició resolutòria? t'institueixo hereva, però si no aproves successions, deixaràs de ser hereva. Això no és vàlid a Cat. Com que sempre cal un hereu, si passés això, ens quedariem sense hereu i hauriem d'obrir una intestada. Com és incompatible un testament i la intestada, no és viable aquesta opció. En canvi, una condició suspensiva sí que és viable pq justament no existeix hereu fins que no es compleix la condició.

A Cat, a diferència d'Esp, si hi ha testament, el testament ha de regir tota la successió, no pot haver part testament i part llei. Què passa si faig un testament de la meitat del meu patrimoni cap a mi i l'altra meitat del patrimoni no dic res?

▼ 462-2: *Efectes del dret d'acréixer*

1. *El cohereu que accepta la quota d'herència que li correspon directament adquireix també la que acreix a favor seu.*
2. *L'acreixement sempre és proporcional a les respectives quotes o parts hereditàries. Subsisteixen les condicions, els modes, els llegats, les substitucions i les altres càrregues que el causant hagi imposat al cridat a la quota vacant, encara que hagin estat imposades determinadament a càrrec d'ell, sempre que no siguin personalíssimes.*
3. *Els efectes del dret d'acréixer es retrotreuen al moment de la delació a favor dels hereus.*
4. *Els hereus per dret de transmissió, per substitució vulgar o per fideïcomís i els adquirents de l'herència es beneficien, respectivament, del dret eventual d'acréixer de llur causant, hereu anterior o transmissent, sigui quin sigui el moment en què es produeixi l'acreixement, llevat que el causant hagi disposat un efecte diferent en ordenar la substitució o en el títol de la transmissió s'hagi establert una altra cosa.*

Termini: no té eficàcia al dret català, no pots ser hereu a termini. Només hi ha una manera que el testador pugui imposar condicions o terminis ⇒ que el mateix testador estableixi un altre hereu per si no s'esdevé la condició, o si s'esdevé, un hereu successiu, s'anomena **fideicomís**. Super habitual durant molts segles a Cat. Fins als 50 del s.XX ha estat la manera habitual de conferir la herència, intentar que els bens es mantinguessin dins de la família. La condició era morir sense fills. Ex: institueixo com hereva la X que és la meua filla gran, però li poso la condició que si mor sense fills, ja no serà hereva ella sino que la meua 2a filla en cas que tingui fills, i si no té fills pues la 3a filla. Que siguin sí o sí nets meus els que herevin. Fideicomís familiar català. EL FIDEICOMÍS NO SERÀ OBJECTE D'EXAMEN.

Succeir: ocupar el lloc del causant i continuar en les mateixes titularitats actives i passives.

Tema 2. Negocis mortis causa. Formes testamentàries

Testament

Definició

Testament: acte jurídic mortis causa formal unilateral personalíssim i essencialment revocable mitjançant el qual una persona, per a després de la seva mort, ordena la seva successió instituint com a mínim un hereu.

Acte jurídic

Els efectes es produeixen per la voluntat d'una persona, per la voluntat del difunt/testador/causant/**de cujus**. Hi ha una declaració de voluntat, aquesta voluntat no és només interna sino que s'ha d'exterioritzar.

A més, és una declaració no receptiva perquè no s'adreça a ningú. No s'adreça als hereus i als altres successors. Aquesta és la diferència entre un testament i un contracte. En el contracte la declaració de voluntat s'adreça a algú amb qui volem contractar. Això afectarà la interpretació del testament.

Formal

És rigurosament formal el testament. S'ha d'observar una forma, en concret, només hi ha unes concretes formes admeses en dret català. El testament notarial obert i tancat, i el testament hològraf. A Cat no hi ha més formes que aquesta.

A més a més, hi ha un seguit de formalitats. Perquè el testament és un negoci tant formal?

1. Perquè el testador ha de tenir consciència de la transcendència de l'atorgament del testament. Està ordenant la successió per després de la mort, i això és un acte molt transcendent.
2. Com a garantia que es conservarà la seva voluntat. Pq jo puc atorgar testament avui i morir-me en els propers 20 anys, i durant aquests 20 anys s'ha de conservar el testament.
3. Funció per estalviar costos. Només allò que formalment sembla un testament, és un testament. Si formalment no ho sembla, no cal que perdem el temps. Alhores cal que hi hagi una veritable voluntat de testar. El document que volem que sigui un testament no només ha de semblar un testament sino que ha de tenir una voluntat testamentària de la qual no es pugui dubtar.

*Cas en la jurisprudència d'una senyora que envia una carta, i en la carta li diu al destinatari: "he atorgat testament, i en el meu testament a vostè li deixo X coses, a banda a aquella família que m'estimava tant li deixo Y coses, i així va explicant. I el senyor que va rebre la carta intenta que això sigui un testament, però en realitat és una explicació d'un testament que no es va trobar mai. Per tant, ha d'haver una evident voluntat testamentària.

En concret a Cat no són vàlids els testaments especials del CCEsp. Ex: el testament en cas d'epidèmia, es va intentar equivaldre epidèmia amb pandèmia (diferència en que epidèmia afecta a lloc determinat i pandèmia a tot el món). O el testament militar, o el testament marítim. Les persones amb veïnatge català no poden fer-ho. Al CCCat teniem una forma especial que era el testament sacramental només pels ciutadans de Bcn i de Girona.

Amb el Llibre IV del CCCat, es va suprimir el testament davant de capellà o rector. Els d'aquests tipus que no es van protocolitzar abans de 2014 van esdevindre nuls.

Unilateral

A Cat, Ita, Esp, And, el testament només el pot atorgar 1 única persona. En canvi a l'Aragó és diferent, testament mancomunat. 2 persones poden atorgar 1 testament en el cas d'Aragó.

Personalíssim

Ha de ser el mateix testador el qui expressa la seva voluntat sense que es pugui valer d'un representant. Però, a Galicia és vàlid el testament per comissari. A Cat no.

*El testador, si més no, es pot valer d'una altra persona per a escollir l'hereu o per a repartir l'herència. Fins i tot, el dret civil català encara manté una possibilitat de testar per un altre. La substitució pupil·lar i la substitució exemplar.

*El testador no té pq manifestar en persona el testament. Una STS dona per vàlid que l'advocat del testador va portar una minuta al notari. I hi ha una SAP Lleida que dona per vàlid un testament on el testador no el fa davant notari sino davant oficial de notaria.

Essencialment revocable

El testador pot canviar d'opinió tantes vegades com vulgui. I no ha de justificar a ningú pq vol canviar el testament, ni ha de demanar el permís a ningú. Conseqüència de la unilateralitat, la revocació és lliure i sense haver-ho comunicat a ningú.

És tant essencialment revocable el testament que ni el testador es pot limitar aquesta facultat. Abans conegudes com a clàusules **ad cautelam**. Ex: "si atorgo un testament futur que comença amb aquesta frase..." No solen ser vàlides pq realment el testament ha de ser essencialment revocable.

Contingut

Com a mínim, la institució d'hereu.

Però a part d'aquest contingut mínim, al testament hi podem posar el que volguem. Múltiples hereus, llegats, substitucions (pupil·lar, exemplar,...), constituir una fundació, beneficiaris de productes bancaris post mortem, crear servituds,...

A més, contingut no patrimonial, que pot ser tant o més important que el contingut patrimonial. Previsions respecte l'administració dels bens dels fills menors d'edat, nomenament de tutor per fills menors d'edat, donació dels òrgans, destí del cadàver,... tema de l'ànima (misas, rezos, donaciones para construcción de iglesias o capillas)...

No necessàriament ha de tenir contingut patrimonial. No és només negoci patrimonial, sino que tmb un reflex de la personalitat del causant un cop mort.

Solemnitats del testament

Identificació

Ha de quedar perfectament identificat qui és el testador. En particular, quan el testament és notarial, el 421-7 diu que el notari ha d'identificar el testador. Mitjançant document d'identitat.

▼ 421-7: Identificació i judici de capacitat del testador

El notari ha d'identificar el testador i n'ha d'apreciar la capacitat legal en la forma i pels mitjans que estableix la legislació notarial.

La llei preveu que això no sigui possible, llavors la llei contempla la identificació mitjançant 2 persones/testimonis que coneguin al que s'ha d'identificar.

O per la comparació de firmes tmb.

Què passa si el DNI està caducat? I el notari no s'hi fixa i s'atorga el testament. Es podrà anul·lar el testament pq es va identificar al testador amb un document caducat? Això ha arribat al TSJ i ha dit que és irrellevant que el document estigui caducat o no pq només té la funció d'identificar.

Hi ha una sentència curiosa, molt recent,... és molt habitual que vagin a fer testament la parella, i que atorguin el mateix testament però recíproc. Són 2 testaments, no 1 testament. Llavors al sortir de la notaria cadascun pot anar a canviar el testament sense que ho sàpiguï l'altre. En aquest cas, a la notaria s'equivoquen i als 2 testaments figura com a testadora l'esposa. El testament del marit és nul? perquè no consta que l'hagi atorgat ell. La sentència diu que encara que hi hagi una errada material no afecta a la validesa del testament. Si fos nul el notari, responsabilitat patrimonial del notari. Si el senyor s'hagués llegit el testament ho hagués vist potser.

Unitat d'acte

421-5 - el testament s'atorga en un sol acte, davant de notari hàbil. Literalment vol dir que el procés d'atorgament d'un testament ha de ser continu i sense interrupcions. A la pràctica, tu vas avui al notari, li expliques les teves voluntats testamentàries i et cita per un altre dia. Per tant, ha quedat clar que aquesta unitat es refereix només a la última fase del testament. És a dir, al moment que es fa la lectura del testament. Quan el llegeix o el deixa llegir. Es tracta de treure punta de tot.

▼ 421-5: Tipus de testaments

1. *El testament s'atorga en un sol acte davant de notari hàbil per a actuar al lloc de l'atorgament.*
2. *A més de la forma que estableix l'apartat 1, el testament es pot atorgar en forma hològrafa.*
3. *No són vàlids els testaments atorgats exclusivament davant de testimonis.*

Es pot demandar per nul·litat si el notari surt de la sala durant el moment final. Però no és nul tot. El TSJ ha distingit entre solemnitats i altres... i la majoria són altres per al TSJ. Excepte la data, tot lo altre és prescindible, es fa una interpretació molt laxa de les formalitats.

Alguns autors d'aquí, i alguna SAP ha deduit que la unitat d'acte no es pot aplicar com a requisit al testament hològraf, de manera que seria possible un testament hològraf de redacció indefinida en el temps. El començo a escriure avui i l'acabo d'aquí a 20 anys. SAP en que mig testament s'escriu en un bolígraf i l'altra meitat del testament s'escriu en un altre bolígraf. Ha de tenir una data d'atorgament.

Data i hora

El TSJ ha dit que és un requisit fonamental pq determina la capacitat del testador (ha de ser capaç en el moment de l'atorgament) i per la eficàcia de determinades clàusules que hi pugui haver en el testament.

Alhores, què és una data? la jurisprudència és bastant laxa. Llevat de que hi hagi diversos testaments que puguin competir en diverses dates i no puguem saber quin és l'últim, la jurisprudència és bastant laxa.

Testimonis

Actualment a Cat, com a norma general, no cal que hi hagi testimonis. A no ser que ho demani el notari o que ho demani el testador. 421-10.

▼ 421-10: Testimonis

1. *En l'atorgament del testament notarial, no cal la intervenció de testimonis, llevat que concorrin circumstàncies especials en el testador o que aquest o el notari ho demanin.*
2. *Concorren circumstàncies especials en el testador si per qualsevol causa no sap o no pot signar. No es considera que hi concorrin circumstàncies especials pel fet que tingui una*

discapacitat sensorial.

I una única excepció ⇒ si el testador per qualsevol causa no sap o no pot signar. La novetat reforma de 2019 és que ja no cal testimonis quan el testador té alguna discapacitat sensorial. Fins al 2019, quan el testador era ceg, sord o sordmud es necessitaven testimonis pq no podia llegir o escoltar. Des del 2019 ha desaparegut aquesta limitació.

En tot cas, aquests testimonis, quan hagin d'intervenir, han de ser idònics. I la idoneïtat ve establerta per l'art. 421-11 que diu que no poden ser testimonis els menors d'edat i els incapaços per a testar, els condemnats per delictes per falsificació de documents, calúmnies o fals testimoni, els afavorits pel testament, i el cònjuge, la parella estable o els parents més propers. Persones que no serien neutrals.

▼ 421-11: *Idoneïtat dels testimonis*

1. *Els testimonis, si n'han d'intervenir, són dos, han d'entendre el testador i el notari i han de poder signar. No cal que siguin pregats, ni que coneguin el testador, ni que tinguin la seva mateixa residència.*
2. *No poden ésser testimonis:*
 - a) *Els menors d'edat i els incapaços per a testar.*
 - b) *Els condemnats per delictes de falsificació de documents, per calúmnies o per fals testimoni.*
 - c) *Els afavorits pel testament.*
 - d) *El cònjuge, el convivent en parella estable i els parents dins del quart grau de consanguinitat i el segon d'afinitat dels hereus instituïts o els legataris designats i del notari autoritzant.*
3. *Les causes d'inidoneïtat s'apliquen, a més de les persones a què fa referència l'apartat 2, als facultatius, els intèrprets i els experts que intervenen en el testament.*

Idioma

A Cat, en l'idioma oficial que esculli el testador. Tmb es pot atorgar en llengua no oficial, si el notari la coneix o valent-se d'un intèrpret, però llavors a banda tmb s'ha d'atorgar en alguna de les llengües oficials. Ex: esperanto, swahili,...

Capacitat

421-3 comença amb una pressumpció general de capacitat. Es presumeix que tothom té capacitat per a testar. Si hi ha algú que no la té, és la excepció. Davant del dubte, la gent té capacitat per a testar.

▼ 421-3: *Presumpció de capacitat*

Poden testar totes les persones que, d'acord amb la llei, no siguin incapaces per a fer-ho.

421-4 incapaços per a testar menors de 14 anys i els qui tenen incapacitat natural en el moment de l'atorgament. Atenció, el testament hològraf s'ha de ser major d'edat o emancipat. Capacitat natural és que entens el que estàs fent. Ex: tens una padrina de 90 anys, s'està prou lúcida per atorgar testament? no hi ha cap límit d'edat per atorgar testament. El profe ha vist una de 96 anys. Hi ha infinitat de plets per discussió sobre la capacitat del testador o de la testadora.

▼ 421-4: *Incapacitat per a testar*

Són incapaços per a testar els menors de catorze anys i els qui no tenen capacitat natural en el moment de l'atorgament.

Davant del dubte, capacitat. Si el testament no és complex, a favor de la capacitat. Si és molt complicat i no l'entendem ni nosaltres, difícilment. A partir d'aquí ja són molts casos en els quals no val la pena gastar-se molts diners en informes pericials o psiquiatres si no han vist el testador, tindrà més pes el metge de capçalera que el coneix molt.

Davant del dubte capacitat, i si el testament no és complex tmb capacitat.

El notari és qui avalua la capacitat. I la jurisprudència diu que l'avaluació que fa de la capacitat el notari té valor de pressumpció iuris tantum reforçada. Es pot destruir aquesta pressumpció però caldrà una prova molt contundent.

Què pot fer el testador si té dubtes? 421-9 i demanar la intervenció de 2 facultatius, que determinin que en el moment en que vol atorgar té suficient capacitat. Fixem-nos en els problemes que planteja aquest article - és el notari qui decideix si avisa o no, i són 2 facultatius. Què passa si 1 pensa una cosa i l'altre pensa que no? pot haver-hi empat. Seria molt estrany que amb 2 facultatius que es manifesten en contra de la capacitat, el notari otorgués el testament. Però es que l'article no ho impedeix, no obliga al notari a seguir el dictàmen dels 2 facultatius. Estan en vigor el conveni de NY sobre els drets de les persones amb discapacitat, no es pot privar amb caràcter absolut de la capacitat per testar a ningú. Una privació absoluta no és compatible amb el conveni de NY.

▼ 421-9: Intervenció de facultatius

1. *Si el testador no està incapacitat judicialment, el notari n'ha d'apreciar la capacitat per a testar d'acord amb l'article 421-7 i, si ho considera pertinent, pot demanar la intervenció de dos facultatius, els quals, si escau, han de certificar que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.*
2. *Si el testador està incapacitat judicialment, pot atorgar testament notarial obert en un interval lúcid si dos facultatius acceptats pel notari certifiquen que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.*
3. *En els casos a què fan referència els apartats 1 i 2, els facultatius han de fer constar llur dictamen en el mateix testament i l'han de signar amb el notari i, si escau, amb els testimonis.*

Formes

Notarial

Obert

El testador acudeix a la notaria, manifesta voluntat i és el notari qui redacta el testament. El llegeix i el deixa llegir al testador, i si hi està d'acord firma. El notari ha d'indicar la data i l'hora. L'hora és fonamental si en el mateix dia s'ha atorgat més d'1 testament (de la mateixa persona). Sino, si només es diu la data el testament tmb serà vàlid.

Tema de la signatura: no té pq ser la habitual, pot ser qualsevol signatura. Si la firma no és la habitual, si va acompanyada d'altres elements que fan dubtar, pot constituir un indici.

Tancat

És molt raro. El profe diu que s'ha de suprimir. Ex: duquesa de Alba. El redacta el testador o algú per encàrrec del testador, en qualsevol mitjà (a mà, a ordinador,...) si el redacta algú s'ha de fer

constar,... El testador signa, el posa dins d'un sobre que ha de quedar tancat sense que es pugui obrir sense trencar el sobre, i alhesores s'ha d'anar a la notaria, dir que aquell és el teu testament, i el notari protocolitza el testament.

El protocol són documents que posa el notari i dins posa el sobre tancat.

El testament tancat tmb admet forma electrònica. Segons el CCCat, podem anar amb un pendrive i dir que aquí està el teu testament.

Hològrafa

El testament hològraf és el testament totalment manuscrit, amb indicació del lloc on s'atorga, i de la data. I ha d'estar signat. Ja està.

Ha de ser manuscrit, però en cap moment diu que s'hagi d'atorgar en paper. El normal és que sigui en paper, en qualsevol paper.

Sentència famosa en que la testadora agafa la primera carta d'amor del marit i li dona tot. Ex: testament escrit en una fotografia. Testament escrit amb llàpiz òptic en un smartphone o tablet. El CCCat demana que sigui totalment manuscrit, a partir d'aquí tota llibertat. A més, és protocolitzable. Per a que el testament hològraf sigui vàlid: totalment manuscrit, data, lloc, signatura. Per a que sigui eficaç: s'ha d'adverar (donar veracitat, veure que es correspon a la persona) i protocolitzar.

Adverar: hi ha un termini de 4 anys màxim, per anar a la notaria o al jutjat per a que es comprovi l'autenticitat del testament. Si passen 4 anys el testament no té valor. A partir de que s'ha adverat, 6 mesos per a protocolitzar, per incorporar-lo a un protocol notarial. Si no es fa la protocolització, serà ineficaç. Validesa ≠ eficàcia.

422-1 ⇒ si de qualsevol altra manera es pot saber el lloc, el testament serà igualment vàlid. La jurisprudència ha arribat a dir que si no sabem el lloc, si no té cap importància pot ser vàlid igualment. El lloc el TSJ ha dit que bàsicament no serveix per a res.

▼ 422-1: Nul·litat del testament

- 1. És nul el testament que no correspon a cap dels tipus que estableix l'article 421-5, i també l'atorgat sense complir els requisits legals de capacitat i de forma i l'atorgat amb engany, violència o intimidació greu.*
- 2. La manca d'indicació o la indicació errònia del lloc o la data d'atorgament del testament que en puguin afectar la validesa se salven si es poden acreditar d'alguna altra manera. La manca d'indicació de l'hora no anul·la el testament si el testador no n'ha atorgat cap altre el mateix dia.*
- 3. Són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessor universal o siguin atorgats per una persona subjecta al dret de Tortosa.*

El testament hològraf hem de poder comprovar que aquella és la caligrafia del testador. Això porta el problema de que en la pràctica es fa difícil per als jutges trobar documents que no plantegin dubtes.

Cas: testament hològraf. La veïna de la testadora testifica davant del jutge que ella va veure com escrivia personalment la veïna. S'aporten 2 pericials caligràfiques: 1 diu que sens dubte és la lletra de la causant, i 1 diu que sens dubte no és la lletra de la causant. Pot ser molt difícil de verificar la seva autenticitat.

Codicil

▼ 421-20: Codicil

- 1. En codicil, l'atorgant disposa dels béns que s'ha reservat per a testar en heretament, addiciona alguna cosa al testament, el reforma parcialment o, si manca aquest, dicta disposicions successòries a càrrec dels seus hereus abintestat.*
- 2. En codicil, no es pot instituir o excloure cap hereu, ni revocar la institució atorgada anteriorment. Tampoc no es pot nomenar marmessor universal, ni ordenar substitucions o condicions, llevat que s'imposin als legataris.*
- 3. Els codicils s'han d'atorgar amb les mateixes solemnitats externes que els testaments.*

És formalment un testament. Mateixos requisits formals. Notarial, obert, tancat,... la diferència és que no pot contenir institució d'hereu. La diferència entre testament i codicil ve determinada pel contingut, no per la forma. No es pot afectar a l'hereu.

L'únic que es pot posar són llegats.

Perquè té importància? Per la clàusula codicilar. El testament que és nul pel seu contingut, es converteix en codicil. Per tant, salvem tot el contingut possible, que són els llegats.

Memòria testamentària

No té cap requisit de forma més que la signatura. Pot ser escrita a mà, a ordinador, etc mentre que estiguin totes les fulles signades. Té un doble límit en el seu contingut:

- Màxim el 10% del valor del cabal relicte.

▼ Cabal relicte

La locució "cabal relicte" es refereix al conjunt de béns, drets i obligacions que conformen el patrimoni de la persona causant quan s'obre la successió.

- Només mobles. Si hi ha immobles, és nul·la.

▼ 421-21: Memòries testamentàries

- 1. Les memòries testamentàries signades pel testador en tots els fulls o, si escau, per mitjà d'una signatura electrònica reconeguda i que al·ludeixen a un testament anterior valen com a codicil, sigui quina sigui llur forma, si es demostra o es reconeix en qualsevol temps llur autenticitat i compleixen, si escau, els requisits formals que el testador exigeix en el seu testament.*
- 2. En les memòries testamentàries, només es poden ordenar disposicions que no excedeixin el 10% del cabal relicte i que es refereixin a diners, objectes personals, joies, roba i parament de casa o a obligacions d'importància moderada a càrrec dels hereus o els legataris.*
- 3. En les memòries testamentàries, es poden adoptar previsions sobre la donació dels propis òrgans o del cos i sobre la incineració o la forma d'enterrament.*

*Interpretació del negoci jurídic testamentari

▼ 421-6: Interpretació de les disposicions testamentàries

1. *En la interpretació del testament, hom s'ha d'atenir plenament a la veritable voluntat del testador, sense haver-se de subjectar necessàriament al significat literal de les paraules emprades.*
2. *Les clàusules ambigües o fosques s'interpreten en sentit favorable a llur eficàcia, comparant les unes amb les altres, i si hi ha una contradicció irreductible, no és vàlida cap de les que pugnen substancialment entre elles. Les disposicions inintel·ligibles es consideren no formulades.*
3. *En els casos de dubte, les disposicions que imposen qualsevol càrrega s'interpreten restrictivament.*

Sempre és subjectiva. S'ha de buscar què volia el testador i no atenir-se al sentit literal de les paraules. Sempre que aquella interpretació es pugui encabir en el testament. No es pot crear una voluntat que no estigui en el testament, encara que sigui la veritable voluntat del testador. *"Les disposicions que imposen qualsevol càrrega s'interpreten restrictivament"*.

Ex: la testadora llega la "finca d'Ivorra". El problema és que la testadora era propietària de 12 finques separades dins d'Ivorra. El llegat és nul pq no sabem quin és l'objecte? Hem d'interpretar, la literalitat diu 1 finca. Quina era la voluntat? si la resta del testament no ens ajuda, anem a buscar elements de fora del testament. Aquests elements de fora del testament ens diuen que efectivament la senyora era propietària de 12 finques diferents, i que les 12 finques diferents les havia heretat del seu pare i estaven arrendades a una mateixa persona. És fàcil pensar que en la ment de la testadora les 12 finques ella es referia a "la finca", per tant "la finca" comprén la totalitat de les finques. El testament es pot interpretar amb elements extrínsecs sempre que es pugui reconduir a elements de dins del testament. Excepció a lo dit al paràgraf anterior.

Tema 3. La ineficàcia dels negocis i de les disposicions testamentàries

Conceptes previs

Hem de distingir nul·litat d'ineficàcia.

- Ineficàcia: el testament no desplegarà efectes.
- Nul·litat: tmb vol dir que el testament no desplegarà efectes però com a conseqüència d'un defecte intrínsec en la formació del testament.

La idea que ha de quedar clara és que la ineficàcia no ve determinada només per la nul·litat. Un testament vàlid pot ser ineficaç. Són 2 nivells diferents. Un testament ineficaç no té pq ser nul.

El CCCat parla en general de nul·litat. Però hi ha en teoria 2 categories de invalidesa:

- Nul·litat
- Anulabilitat

Amb criteris de distinció que a vegades no són fàcils i depenen de la jurisprudència. Aquestes 2 categories no hi són en dret de successions, només hi ha nul·litat. Però aquesta nul·litat, si l'hem d'aproximar a alguna cosa, és a l'anulabilitat. Recorda molt a l'anulabilitat.

Causas de nul·litat

La nul·litat s'origina per defectes estructurals en el testament:

1. Manca de capacitat del testador.

Si el testador no tenia capacitat per a testar, el testament serà nul. Major de 14a en el notarial i major de 18a o emancipat en l'hològraf. A part de l'edat, el 2n requisit és la capacitat natural.

2. Defectes formals.

En dret català hi ha testament notarial obert i tancat, hològraf (totalment manuscrit, data, lloc [requisit problemàtic - és prescindible segons jurisprudència TSJ]), codicils, memòria testamentària, solemnitats (identificació del causant, data, signatura).

3. Contingut extralimitat.

Institució d'hereu en codicil. Bens immobles i màxim 10% del valor del cabal relict en la memòria. Si s'incumpleixen aquestes normes sobre contingut, nul·litat.

4. Institució d'hereu.

El testament ha de contenir necessàriament la institució d'hereu (excepció marmessor universal, i successor tortosí), sino esdevé nul.

La clàusula codicilar fa que el testament en el que manca la institució d'hereu serveixi com a codicil i se salvin tots els llegats.

5. Vicis de la voluntat.

Distinció entre una nul·litat total i parcial.

- Total: nul tot el testament.
- Parcial: només nul·la alguna de les disposicions testamentàries.

▼ 422.1 CCCat. Nul·litat del testament

1. És nul el testament que no correspon a cap dels tipus que estableix l'article 421-5, i també l'atorgat sense complir els requisits legals de capacitat i de forma i l'atorgat amb engany, violència o intimidació greu.

2. La manca d'indicació o la indicació errònia del lloc o la data d'atorgament del testament que en puguin afectar la validesa se salven si es poden acreditar d'alguna altra manera. La manca d'indicació de l'hora no anul·la el testament si el testador no n'ha atorgat cap altre el mateix dia.

3. Són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessor universal o siguin atorgats per una persona subjecta al dret de Tortosa.

Tipus de vicis de la voluntat:

- a. Intimidació/Violència: pot afectar a tot el testament o només a alguna disposició. En el testament només hi ha 1 declaració de voluntat, que no és receptiva, no crea cap mena d'espectativa i no s'ha de protegir a ningú que no sigui el causant.

Així com en un contracte la intimidació/violència cal que hi hagi una força rellevant, en el testament tenint en compte que el causant sol ser una persona d'edat avançada, doncs no cal ser tant estricte en l'apreciació de realment una violència física important sinó tenint en compte les condicions del concret testador.

En la jurisprudència hi ha pocs casos, però hi ha un interessant: STJ 8 abril 2010 ⇒ senyora que tenia 2 filles, vivia amb 1 d'elles, i de cop un dia va canviar el testament, afavoreix a la filla amb la que no vivia. Quan se n'assabenta la filla amb la que vivia, la sotmet a una vigilància estricta per a que no s'escapi i atorga un nou testament amb la filla amb la que vivia. El TSJ entén que hi ha hagut intimidació pq la senyora no podia sortir sola de casa, controlava comunicacions,... anul·la l'últim testament.

b. Error: tipus que contempla el 422.2:

- i. En els motius: si resulta del mateix testament que el testador no l'hagués atorgat si se n'hagués adonat de l'error. Ex: em va salvar d'una mort segura quan realment no ho va fer.
- ii. Si el testador ha atorgat testament pq creia erròneament que l'hereu d'un testament anterior havia mort. Subsisteixen els llegats d'un testament posterior. Atorgar testament pq penses que l'anterior hereu ha mort.

▼ 422.2 CCCat. Nul·litat de disposicions testamentàries

1. Són nul·les les disposicions testamentàries que s'han atorgat amb error en la persona o en l'objecte, engany, violència o intimidació greu. També són nul·les si s'han atorgat per error en els motius, si resulta del mateix testament que el testador no l'hauria atorgat si s'hagués adonat de l'error.

2. Si el testador ha atorgat un testament perquè creia erròniament, segons es dedueix del seu contingut, que l'hereu instituït en testament anterior havia mort, és hereu l'instituït anteriorment, però subsisteixen els llegats i les altres disposicions a títol particular ordenades en el darrer testament.

c. Dol: maquinacions insidioses que empenyen a una persona a atorgar un acte que d'altra forma no atorgaria. El 422.2 no parla de dol, sino que parla d'engany. Com es pot enganyar algú per a que atorgui testament? captació de la voluntat del causant, els *cuidadors*, tant els professionals com els familiars que estan amb la causant. Qui està amb tu cada dia? qui t'estima? qui és indispensable per la teva vida?

Estan augmentant el nombre de casos en que s'al·lega el dol com a captació del causant. La majoria de sentències no estimen provat que hi hagi hagut captació de la voluntat. És molt difícil provar-ho. Però hi ha alguna sentència que sí ⇒ 4 abril 2013. Senyora que de jove havia anat a treballar de minyona a París. Hi va estar més de 30 anys, i quan va arribar edat de jubilació, torna cap a Lleida. Soltera, sense fills, amb germana i nebots. Viu sola en una casa aprop de l'estació, amb alguns problemes urbanístics. La senyora ja envellida presenta algun síntoma de síndrome de diògenes, pràcticament només té relació amb l'advocat que li porta els temes de l'inmoble. Atorga testament a favor de l'advocat. L'AP de Lleida declara la nul·litat del testament per captació de la voluntat.

A EEUU (no hi ha notaris, ho fan els mateixos advocats) el testament atorgat a favor de l'advocat que ha instituït el testament, s'entén que hi ha captació de la voluntat.

6. Preterició errònea de legitimaris.

La nul·litat provoca la ineficàcia del testament, i sobretot el testament que és nul no té eficàcia revocatòria. I si és nul el testament, efecte dominó, són nuls els codicils i les memòries que depenenen d'aquell testament. La ineficàcia per nul·litat per testament comporta la nul·litat del codicil o memòria que estan connectats amb aquell testament.

Conversió del testament nul

2 supòsits ex lege de conversió del testament nul:

1. Clàusula codicilar.

El testament nul per manca d'institució d'hereu val com a codicil. És legal, encara que no ho posis al testament, funciona.

Es diu clàusula per motius històrics, però va per llei això.

2. El testament tancat nul per defecte de forma, val com a testament hològraf si compleix tots els requisits: manuscrit + data + signatura.

▼ 422-6.1 CCCat. Conversió del testament nul o ineficàç

1. El testament que és nul o esdevé ineficàç per manca d'institució d'hereu val com a codicil si en compleix els requisits.

2. El testament tancat que és nul per defecte de forma val com a testament hològraf si en compleix els requisits.

Causes d'ineficàcia

Les causes de nul·litat poden desenvocar en ineficàcia, són defectes estructurals del contingut del testament. Però quan parlem d'ineficàcia són circumstàncies que passen després de l'atorgament plenament vàlid del testament. Passa alguna cosa després que determina que aquell testament no produeixi els seus efectes típics. 5 supòsits dels quals explicarà 3.

Revocació del testament

Una de les característiques del testament és essencialment revocable, és un acte d'última voluntat i la voluntat és ambulatoria, pot anar sent modificada les vegades que vulgui amb plena llibertat, sense demanar permís a ningú, etc.

Té 2 significats:

- Revocació designa el supòsit de fet revocatori.

Pot ser:

- Testamentari: atorgament d'un altre testament.
- No testamentari: independent de l'atorgament d'un altre testament.

- Revocació designa l'efecte.

Com a efecte jurídic suposa deixar sense efecte, lo que no vol dir que sigui nul.

A més, la revocació pot ser total o parcial depenent de si afecta a tot el testament o si afecta a alguna o algunes de les clàusules del testament anterior.

La revocació suposa que hi ha una cadena de testaments.

Ex: suposem que la causant ha atorgat 3 testaments ⇒ un al 2020, un al 2022, i un al 2024.

Hi ha tmb revocació expressa i revocació tàcita. En el de 2022 és expressa, dic: "queda revocat el testament anterior". En el de 2024 dic: "revoco qualsevol testament anterior". Expressament es manifesta la voluntat de deixar sense efecte els testaments anteriors. No planteja problemes.

422-9.2, la revocació pot ser tàcita ⇒ l'atorgament d'un testament vàlid i eficaç revoca de ple dret el testament anterior, encara que el testador no manifesti una voluntat expressa revocatòria. Si no es diu una altra cosa, ex: "que es mantingui en tot o en part el testament anterior", comporta la revocació dels testaments anteriors. El fet que l'article digui "testament vàlid i eficaç" vol dir que no només ha de ser vàlid, sino que aquell testament no ha d'estar afectat per cap causa d'ineficàcia, la qual pot venir determinada a més de la revocació, per la repudiació de l'herència ⇒ si l'hereu instituit no acceptés aquell testament i no hagués cap substitut, i aquell testament quedés ineficaç, no tindria eficàcia revocatòria.

▼ 422-9 CCCat. Abast de la revocació dels testaments

1. *La revocació és expressa si el testador l'ordena en testament.*
2. *L'atorgament d'un testament vàlid i eficaç revoca de ple dret el testament anterior. Conseqüentment, no produeixen efectes revocatoris els testaments a què fan referència els articles 422-1 (nul·litat del testament) i 422-7 (ineficàcia per preterició errònia), sens perjudici del que estableix l'article 422-3.2 i 3, ni els testaments caducats. Tampoc no tenen eficàcia revocatòria els testaments destruïts sense possibilitat de reconstrucció.*
3. *Si el testador ordena de forma expressa en el testament que l'anterior subsisteixi totalment o parcialment, aquest manté l'eficàcia en tot el que l'atorgat posteriorment no revoqui, o en les parts a què no s'oposi o que no contradigui.*
4. *El que estableix l'apartat 3 s'aplica també si el testador ordena expressament en el testament que un d'anterior revocat recuperi l'eficàcia, encara que el posterior no contingui institució d'hereu, sempre que es confirmi la institució, almenys, d'un dels hereus instituïts en el testament anterior.*
5. *El testament merament revocatori determina que la successió es defereixi d'acord amb les normes de la successió intestada.*

Suposem que aquest testament de 2024 s'ha atorgat afectat per violència, que s'impugna el testament i el tribunal procedeix a l'anul·lació del testament. Com quedaria la successió d'aquesta persona? el de 2022, pq aquest sí que és vàlid. Lo que només l'hem privat d'eficàcia quan ha estat revocat, però no ha afectat a la seva validesa. La successió es regeix per l'anterior.

Ara suposem que l'hereu institut en el testament de 2022 repudia l'herència. Com que seria un testament vàlid però ineficaç, no tindria eficàcia revocatòria i llavors el de 2020 seria el testament pel qual es regiria la successió.

I si el de 2020 fos ineficaç o nul, aniríem a la intestada finalment.

Pel que veig aquí, si el testament és merament revocatori es passa a la successió intestada, no al testament anterior al recentment revocat.

Encara que es revoqui el testament, hi ha un contingut del testament revocat que sempre manté els seus efectes ⇒ reconeixement de fills no matrimonials, ja que no és contingut testamentari sino que és una declaració de ciència. El pare manifesta que sap que és el pare d'aquell fill.

▼ 422-8 CCCat. Revocabilitat de les disposicions testamentàries

1. *Les disposicions testamentàries són essencialment revocables.*
2. *En tot cas de revocació subsisteix el reconeixement de fills no matrimonials.*

Manté sempre la seva eficàcia.

Una figura curiosa del dret català.

▼ 422-9.5

5. El testament merament revocatori determina que la successió es defereixi d'acord amb les normes de la successió intestada.

Testament merament revocatori: simplement en aquell testament revoca el testament anterior sense instituir un altre hereu. El seu únic contingut és la revocació del testament anterior.

Això és per a que sempre hi hagi un hereu, per tant hem d'anar a buscar l'hereu en els ordres de la successió intestada. Però com hi ha un testament, és una successió testamentària per molt que l'hereu sigui triat segons les normes de la successió intestada. Però això no fa que la successió deixi de ser testamentària.

Sempre hi ha d'haver un hereu. Hi ha un testament en el qual no hi ha directament institució d'hereu, sino que simplement es revoquen els testaments anteriors. Segueix sent un testament, per molt que digui que s'han de seguir les normes de la intestada.

Si el testament del 2024 merament revocatori revoca el del 2022, es passa a la intestada i no es passa al testament del 2020.

El testament hològraf tmb es pot revocar materialment. Ex: trencant-lo, o esborrant la signatura. El problema és saber qui ha trencat el paper, o si suposant que ha estat el mateix testador, tenia prou capacitat?

▼ 422-10. Revocació material del testament hològraf

1. El testament i el codicil hològrafs i les memòries testamentàries es presumeixen revocats si apareixen esquinçats o inutilitzats, o si les signatures que els autoritzen apareixen esborrades, raspades o esmenades sense salvar, llevat que es provi que aquests fets han ocorregut sense el coneixement o la voluntat del testador o han estat duts a terme pel testador en estat de malaltia mental.

2. Si en el text dels testaments i codicils hològrafs o de les memòries testamentàries apareix només alguna esmena o algun canvi, es presumeix que el testador ha volgut modificar o revocar el testament en aquesta part, d'acord amb els requisits que estableix l'article 421-17, llevat de la prova a què fa referència l'apartat 1.

És possible la revocació material sempre que es reuneixin les condicions de capacitat.

La revocació del testament tmb comporta la revocació dels codicils i memòries que depenien del testament en qüestió.

Aquesta revocació tàcita és independent del contingut del testament, encara que el contingut sigui compatible queda automàticament revocat, amb independència del seu contingut. I és indiferent la forma testamentària que s'hagi escollit: testamanent hològraf revoca notarial i viceversa, és independent la concreta forma del testament revocatori.

Independentment del contingut i de la forma, pel sol fet d'atorgar un testament posterior queda revocat l'anterior.

El fet d'atorgar un heretament tmb té efecte revocatori sobre el testament, codicils i memòries testamentàries anteriors, a menys que digui que el "codicil X es manté". A menys que expressament es digui, queda revocat tot lo anterior.

Si es vol mantenir una cosa, s'ha de dir expressament.

Dubtes:

- preterició errònia de legitimaris
- testament merament revocatori
- heretament revoca testament anterior?

En la nul·litat difícilment el causant pot intervenir, pq quan desplega els seus defectes el causant ja s'ha mort. Per tant la nul·litat l'ha d'instar algú. I això ens porta a l'acció de nul·litat.

▼ 422-3 CCCat. Acció de nul·litat

1. L'acció de nul·litat pot ésser exercida, un cop oberta la successió, per les persones a qui pot beneficiar la declaració de nul·litat.

2. L'acció de nul·litat caduca al cap de quatre anys, a comptar des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot conèixer raonablement la causa de nul·litat.

3. No poden exercir l'acció de nul·litat les persones legitimades que, coneixent la possible causa de nul·litat, admeten la validesa del testament o de la disposició testamentària després de la mort del testador, l'executen voluntàriament o renuncien a l'acció. (Renúncia tàcita)

4. L'acció de nul·litat és transmissible als hereus, però no la poden exercir els creditors de l'herència.

- Només es pot plantejar un cop oberta la successió. En vida no es pot plantejar, pq en vida el testament no desplega cap mena d'eficàcia. Encara que sapiguem que la voluntat del causant ha estat formada per violència, no podem impugnar aquell testament fins que mori. Pq el testador sempre podrà fer una altre testament abans de morir.
- Legitimació activa: la declaració de nul·litat la pot instar qualsevol persona que pugui resultar beneficiada per la declaració de nul·litat. Ex: hereus ab intestat que ho seràn si el testament és nul i per tant s'ha d'obrir la intestada. Els cohereus si aconseguen la nul·litat d'alguna de les institucions d'hereu. Els hereus si es declaren nuls els llegats.
- Legitimació passiva: els que ja han estat beneficiats pel testament que es vol anul·lar, i el marmessor universal que en funció del seu càrreg està legitimat sobre la controvèrsia jurídica del seu testament.

Extinció de l'acció de nul·litat:

1. Caducitat: l'acció caduca als 4 anys de la possibilitat d'exercir aquesta acció. Desde que es coneix o s'ha pogut conèixer la causa de nul·litat.
2. "Renúncia tàcita" a l'acció de nul·litat: 422-3.3. No poden exercir l'acció de nul·litat els qui de qualsevol manera admeten la validesa del testament o de la disposició testamentària després de la mort. Els que a la pràctica, coneixent la causa de nul·litat, executen el testament.

Els creditors no tenen legitimació per impugnar la validesa del testament.

Recapitulant: legitimació reduïda als que es puguin beneficiar, caducitat de l'acció en 4 anys, això sona més a anul·labilitat que a nul·litat, per això no es pot traslladar la anul·labilitat i nul·litat del contracte a la del testament, pq són modalitats diferents.

Aquí es diu nul·litat perquè per minar la eficàcia del testament en qüestió només es pot fer quan s'obre la successió però accedint al contingut del testament. Si prospera, no només cedirà la eficàcia del testament sino també la seva validesa. Aquí sí s'afecta al avalidesa.

Ineficàcia com a conseqüència d'una crisi del matrimoni o parella de fet

Una altra norma curiosa del dret civil català que tmb està a Andorra, 422-13, article que ha donat lloc a una abundantíssima litigiositat.

▼ 422-13. Ineficàcia sobrevinguda per crisi matrimonial o de convivència

1. La institució d'hereu, els llegats i les altres disposicions que s'hagin ordenat a favor del cònjuge del causant esdevenen ineficaços si, després d'haver estat atorgats, els cònjuges se separen de fet o legalment, o es divorcien, o el matrimoni és declarat nul, i també si en el moment de la mort hi ha pendent una demanda de separació, divorci o nul·litat matrimonial, llevat de reconciliació.

2. Les disposicions a favor del convivent en parella estable esdevenen ineficaços si, després d'haver estat atorgades, els convivents se separen de fet, llevat que reprenguin la convivència, o s'extingeix la parella estable per una causa que no sigui la defunció d'un dels membres de la parella o el matrimoni entre ambdós.

3. Les disposicions a favor del cònjuge o del convivent en parella estable mantenen l'eficàcia si del context del testament, el codicil o la memòria testamentària resulta que el testador les hauria ordenades fins i tot en els casos que regulen els apartats 1 i 2.

4. Aquest article també s'aplica als parents que només ho siguin del cònjuge o convivent, en línia directa o en línia col·lateral dins del quart grau, tant per consanguinitat com per afinitat.

Atenció de no confondre les paraules de nul·litat, validesa, ineficàcia, etc a l'explicar conceptes a l'examen.

La revocació depèn de la voluntat del causant, però aquest supòsit no és revocació pq no s'expressa al testament, i no és nul·litat pq no hi ha cap defecte estructura. Per tant, és una ineficàcia ex lege, és la llei la que determina que la separació legal o de fet, el divorci i la nul·litat del matrimoni deixen sense efecte les disposicions a favor del cònjuge o convivent de fet.

Això no té res a veure amb la validesa, ni amb la nul·litat, ni amb la revocació. Pq la revocació és fet voluntari del causant.

Això, a la pràctica, genera moltíssima litigiositat. Ex: SAP lleida 19 desembre 2000 ⇒ el testador va atorgar testament en que instituia hereva la seva esposa. Temps després, separació, temps després divorci (7 anys), i el testador mor per suïcidi. Es planteja si s'ha d'aplicar o no aquest article. L'argument de l'esposa és que, tot i que sigui evident que hi ha aquest article, diu que "el meu ex ha anat diverses vegades al notari a fer diversos actes i mai no ha canviat el testament, i serà pq el testament ja li està bé". Va afegir altres arguments que era una norma sancionadora que infringia l'art. 9 CE, això va acabar al TS, que va confirmar la SAP que va confirmar l'article. És igual que ha anat al notari varies vegades, la norma descansa en que si dono llegat o deixo hereu al cònjuge és pq és el cònjuge, però en el moment que deixa de ser-ho, l'herència o el llegat perden el seu sentit. La norma té equivalent el bastants drets comparats, aquesta idea ⇒ un testador ideal només institueix el cònjuge pq és el cònjuge o la parella de fet pq és la parella de fet. *La única excepció està a l'apartat 3 - les disposicions a favor del cònjuge mantenen l'eficàcia si del context del testament, codicil o memòria resulta que el testador les hauria ordenat fins i tot malgrat la separació, el divorci o la nul·litat. *Si del context del testament.*

Una consulta de la jurisprudència que ha aplicat aquesta norma observa algunes vacil·lacions importants. Hi ha alguna sentència recent de l'APbcn que entra a valorar quines van ser les relacions entre els excònjuges després del divorci. En aquesta sentència diu que quan el testador

va estar malalt, va ser la ex que el va cuidar i per tant, com s'ha d'entendre que la disposició pel cònjuge el va deixar sense efecte? L'important de la norma és la seguretat jurídica...

Si del context del testament → testador que atorga testament i institueix per parts iguals al cònjuge, als fills que tenia amb el cònjuge i a l'amant que tenia amb la qual es va casar després de divorciar-se. Si al mateix testament institueixes al cònjuge i a l'amant, això és obvi de que no s'ha d'entendre ineficaz. Si al mateix testament institueixes al cònjuge i a l'amant, es dedueix clarament la teva voluntat.

L'apartat 4t estén la ineficàcia a les disposicions a favor dels fills o altres parents del cònjuge o convivent. Cas de les famílies reconstituïdes - la taxa de divorci és més elevada estadísticament en les famílies reconstituïdes que en les que no. Si constitueixo a favor dels fills de la parella i són només fills seus, aquestes disposicions desapareixen tmb automàticament. Aquesta norma està en dret andorrà i aragonès, no està en CCesp però el tribunal suprem aplica la mateixa idea. Tot i que no hi ha una norma expressa, com que sí que per tenir drets successòris legals no ha d'haver-hi separació i divorci etc, a partir d'aquí aplica tmb aquesta ineficàcia en cas de divorci, separació, nul·litat o trencament de la convivència en parella de fet.

Caducitat

Es predica només de les formes hològrafes, en concret del testament i del codicil hològraf.

Hem dit que el testament hològraf, per a que sigui vàlid, tot manuscrit, data, signatura, però per a que sigui eficaç s'ha d'adverar en 4 anys després de la mort, i 6 mesos per protocolitzar.

Si passen aquests 4 anys per adverar o un cop adverat, si passen els 6 mesos per protocolitzar, el testament hològraf queda sense efecte encara que tinguin tots els elements de validesa.

Però, les memòries testamentàries no caduquen. Si trobem una memòria testamentària al cap de 20 anys, es pot adverar i portocolitzar.

Un testament notarial no pot caducar, no té sentit que pugui passar pq per això vas al notari. El notari conserva el testament tot el temps que calgui. Les memòries testamentàries no caduquen, siguin hològrafes o no.

(Indignitat + inhabilitat per succeïr)

(Repudiació de l'herència)

Tema 4. La institució d'hereu

423.1 ens diu que en tota successió d'un causant català que atorga testament a Cat, hi ha d'haver necessàriament institució d'hereu, amb les excepcions: testador de Tortosa, o que s'hagi nomenat un marmessor universal.

▼ 423-1. Necessitat d'institució d'hereu

1. *El testament ha de contenir necessàriament institució d'hereu.*
2. *En el testament atorgat per una persona subjecta al dret de Tortosa es pot distribuir tota l'herència en llogats.*
3. *El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament.*

411.1 l'hereu és qui assumeix els deutes hereditaris i queda vinculat als actes propis del causant.

▼ 411-1. Universalitat de la successió

L'hereu succeeix en tot el dret del seu causant. Consegüentment, adquireix els béns i els drets de l'herència, se subroga en les obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort, resta vinculat als actes propis d'aquest i, a més, ha de complir les càrregues hereditàries.

A efectes pràctics, això vol dir que l'hereu no pot impugnar els actes que el seu causant no va poder impugnar. Ex: El causant va atorgar un contracte amb simulació. El causant en vida no podia impugnar en tant que ell formava part. L'hereu tampoc, a no ser que tingui un interès propi. Si l'hereu és, a més, legitimari i aquest contracte simulat perjudica la seva legítima, alhesores sí que pot impugnar però no pq sigui hereu, sino pq és legitimari perjudicat per aquell contracte. L'hereu com a hereu no pot impugnar els actes que el causant en vida no podia impugnar (els actes propis del causant).

Aquesta idea de la vinculació, aquesta identificació de l'hereu amb el causant, la idea medieval que l'hereu continuava la personalitat jurídica del causant, aquesta idea avui no es sustenta pq la personalitat jurídica s'extingeix amb la mort. Però hi ha alguna norma que recorda. Ex: pel que fa a les accions de filiació contra el causant (reclamació de filiació del causant quan ja està mort), la legítimació passiva es transmet als hereus dels causant. Hi ha aquesta manifestació d'aquesta idea.

La pregunta més difícil: com sabem que algú ha estat instituit hereu?

Hi ha un art dedicat a aquest tema ⇒ 423.2.

▼ 423-2. Forma d'ordenació de la institució d'hereu

Tant la simple utilització pel testador del nom o la qualitat d'hereu com la disposició a títol universal, encara que no s'empri aquella paraula, impliquen institució d'hereu, si és clara la voluntat del testador d'atribuir a l'afavorit la qualitat de successor en tot el seu dret o en una quota del seu patrimoni.

Per tant tenim 2 criteris:

- *Nomen*: si utilitzo el terme "hereu", no hi ha dubte.
- *Assignatio*: si utilitzo una assignatio de caràcter universal, encara que no empri la paraula "hereu", no hi ha dubte. Ex: deixo tots els meus bens a X. Indeterminadament tots els bens.

A més, les podem combinar.

▼ 423-3. Institució d'hereu en cosa certa

1. L'hereu o els hereus instituïts solament en cosa certa, si concorren amb hereus instituïts sense aquesta assignació, en són simples legataris.

2. Si l'hereu únic o tots els hereus instituïts ho són en cosa certa, en són estimats prelegataris i, excloent la cosa o les coses certes, tenen el caràcter d'hereus universals per parts iguals, si són més d'un.

Ex: institueixo a X la meua col·lecció de motoserres. És hereu? depèn de si hi ha veritables hereus. Si és així, l'hereu instituit en cosa certa és simplement legatari. I sino, és hereu universal. Prescindim de l'esment de cosa certa i és hereu universal.

És una solució peculiar per a que juguin els principis successòris. Prescindim de la cosa certa, en la cosa certa és un prellegat (és tansols un llegat a favor de qui ja és hereu). Per tant, la col·lecció de motoserres és prellegat, i en la resta dels meus béns, hereu universal.

Ex: institueixo a X la meua col·lecció de motosserres i institueixo a Y les meves fiches de casino. No hi ha altres hereus. Tots 2 són prelegataris, un de les motosserres i l'altre de les fiches, i amb independència del valor dels prelegats, són hereus per parts iguals. Aquesta és la solució per evitar obrir una intestada parcial.

Supòsit invers: ex: "llego a Vladimir Putin la meitat de la meua herència". El llegat és títol particular, coses concretes, que contemplo unitàriament. Però aquí he dit que llego "la meitat". Aquesta figura és el *llegat de part alíquota*. 427-36.

▼ 427-36. Llegat de part alíquota

- 1. El llegat de part alíquota té el caràcter de llegat d'eficàcia obligacional i atribueix al legatari el dret que li siguin adjudicats béns de l'actiu hereditari líquid pel valor corresponent a la part alíquota fixada pel causant, llevat que l'hereu opti per pagar-lo en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència.*
- 2. El legatari de part alíquota no respon com a deutor de les obligacions i les càrregues hereditàries.*
- 3. No obstant el que estableix l'apartat 2, si després de percebre el llegat apareguessin deutes ignorats, el legatari ha de reintegrar a l'hereu la diferència entre el valor fixat originàriament a la part alíquota i el seu valor real, atès l'import de l'actiu hereditari. En canvi, si es descobreixen béns o drets nous o s'arriben a cobrar crèdits hereditaris considerats dubtosos o eventuais, l'hereu ha d'abonar al legatari la part corresponent al valor d'aquests béns, drets o crèdits.*

És un llegat, no és institució d'hereu. Aquest llegat dona dret a un valor, dona dret a la meitat de l'herència sino que a un valor equivalent a la meitat de l'herència. No als béns, sino que a un valor.

Clar, "llego la meitat de l'herència a Vladimir Putin i l'altra meitat a Volodimir Celensky". Si hi ha un hereu, és un llegat de part alíquota. Però si només hi ha llegats de parts alíquotes, interpretem que estem a una assignatio més allà del nomen.

▼ 423-4. Institució vitalícia

- 1. L'hereu instituït vitaliciament, si per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior, el de substitut fideïcomissari condicional.*
- 2. Si no hi ha instituït hereu posterior o l'instituït no arriba a ésser-ho, l'hereu instituït vitaliciament esdevé hereu universal, pur i lliure.*

Hereu instituit vitaliciament, mentre visquis. Hi ha un moment en que aquesta persona és mor, i no tenim hereu en el testament, hauriem d'obrir intestada. Això a Cat no és possible. La solució que dona aquest article és que hi hagi nomenat algú per després de la mort, llavors tenim un fideïcomís, o no hi ha hereu posterior i llavors prescindim del caràcter vitalici i és hereu universal pur i simple.

▼ 423-5. Institució en usdefruit

- 1. L'hereu instituït en usdefruit s'equipara a l'hereu instituït en cosa certa. En conseqüència, si concorre amb hereu universal, és legatari.*
- 2. Si l'hereu instituït en usdefruit no concorre amb hereu universal, però per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior, el de substitut fideïcomissari condicional.*
- 3. Si no hi ha instituït hereu posterior ni hereu universal, o si l'instituït no arriba a ésser-ho, s'entén que s'ha ordenat una substitució fideïcomissària a favor dels qui serien els hereus*

intestats del testador en el moment d'extingir-se l'usdefruit.

Institueixo algú en l'usdefruit, ex: institueixo la meva esposa hereva en l'usdefruit de l'herència. L'usdefruit és vitalici. A més, l'usdefruit no té caràcter universal, és un títol nou que crea el causant en el testament. Per tant, no hi ha idea d'universalitat encara que l'usdefruit sigui de tota l'herència. Alhores s'equipara amb l'hereu en cosa certa.

▼ 426-37. Disposició de béns amb autorització del fideïcomitent o de terceres persones

- 1. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per a alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos, lliures del fideïcomís, per actes entre vius.*
- 2. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per a alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos amb l'autorització d'una o més persones designades amb aquesta finalitat, a les quals són aplicables els preceptes relatius als marmessors particulars, en tant que ho permetin la naturalesa i la durada indefinida de llur encàrrec. Si aquestes persones moren, renuncien o són incapacitades, el fiduciari pot disposar sense autorització, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.*

Si hi ha un hereu posterior, tornem a tenir el fideïcomís. És una institució successiva.

*repassar apartat 3r. el fideïcomís és institució suspensiva. Primer és hereu 1 i després un altre. Si no nomena ningú després del hereu 1, succeeixen els qui serien els hereus abintestat pq s'entén que el testador tàcitament ho ha instituit. No obrim la intestada, sino que entenem que en el testament s'han instituit els que són els hereus abintestat.

Existeix el llegat d'usdefruit universal. Que és diferent, pq aquí igualment hi ha un hereu universal compatible amb el llegatari d'usdefruit. Pq en aquest cas és un llegat.

▼ 423-6. Institució conjunta

- 1. Els hereus instituïts sense assignació de parts s'entén que són cridats per parts iguals.*
- 2. Si els hereus instituïts són cridats els uns individualment i els altres col·lectivament, s'entén que s'atribueix conjuntament a aquests darrers una part igual a la de cadascun dels designats individualment, llevat que la voluntat del testador sigui una altra.*
- 3. Si s'assignen als hereus quotes hereditàries que sumen més o menys de la totalitat de l'herència, l'excés o el defecte s'han de rebaixar o completar a proporció entre els instituïts.*
- 4. Si s'assignen quotes als uns i no als altres, correspon a aquests darrers la porció sobrant de l'herència per parts iguals. Si no en sobra cap porció, s'han de reduir proporcionalment les fixades i se n'ha d'atribuir als instituïts sense quota una d'igual a la que correspongui als menys afavorits.*
- 5. Si es nomena marmessor universal sense institució d'hereu o si una persona subjecta al dret de Tortosa distribueix l'herència en llegats, els béns no disposats corresponen als legataris per parts iguals.*

Coses més pràctiques: com designem l'hereu?

La manera habitual és amb el nom i els cognoms. No hi ha confusió normalment.

Però si institueixo hereu al Jordi Pujol? o José Lopez? o Juan Martinez? el notari ens farà afegir el DNI i així tenim individualitzada la persona. Podem designar de qualsevol altra manera.

Ex: per grups. "Els meus fills", "els meus cosins",... mentre quedin identificats ho podem fer com vulguem. Si no queda identificat bé, i no queda clar qui queda instituit, la disposició esdevé nul·la i pot comportar la nul·litat de la resta del testament.

Joc ⇒ si quan institueixo el testament "el meu fill és diu Joan", però ara es diu Maria (es trans, s'ha canviat de sexe). És nul·la la disposició? no ho estableix la legislació.

▼ 423-7. Institució d'hereu a favor d'una persona i els seus fills

1. Si han estat instituïts hereus una persona determinada i els seus fills, s'entén que aquests són cridats com a substituïts vulgars, llevat que la voluntat del testador sigui una altra.
2. Si el testador institueix hereus genèricament els fills o descendents d'una altra persona, no són eficaces les crides d'aquells que, en el moment en què es defereixi l'herència, no hagin nascut ni hagin estat concebuts.
3. No obstant el que estableix l'apartat 2, si el testador lliga l'usdefruit universal a favor d'algun ascendent dels fills o descendents d'una altra persona, s'entén que són cridats els que ja hagin nascut o hagin estat concebuts en extinguir-se l'usdefruit o el darrer dels usdefruits successius per una causa altra que la renúncia.
4. En el supòsit a què fa referència l'apartat 3, els no-concebuts han d'ésser representats per un curador designat pel testador, amb les facultats que aquest li atribueixi, o, a manca de curador, pel mateix legatari d'usdefruit universal, amb facultats d'administració i disposició, que ha d'actuar d'acord amb els fills o descendents nascuts o llurs representants legals.

A Catalunya, s'entén cridat el pare com a hereu mentre que els fills són substituïts vulgars. Al CCEsp és diferent, tots a parts iguals. Per això és una norma interpretativa.

▼ 423-8. Abast de la institució hereditària a favor dels fills

1. Llevat que s'infereixi que la voluntat del testador és una altra, si aquest crida els seus hereus i legataris o llurs substituïts sense designació de noms, mitjançant l'expressió fills, s'entén que hi són inclosos tots els seus descendents, amb aplicació de l'ordre legal de crides de la successió intestada.
2. El que estableix l'apartat 1 s'aplica també si es designen nominativament tots els fills per parts iguals.

Aquí institueix hereus els seus fills de manera genèrica. S'entenen cridats tots els descendents seguint l'ordre de la successió intestada. Això, a efectes pràctics, vol dir que si el fill 2 ha mort i té fills, els nets ocupen el lloc dels fills. Els premorts són representats pels seus successors. Evidentment tots els fills, filiació matrimonial, no matrimonial, adopció, natural i no natural, no hi ha diferència segons el tipus de filiació.

▼ 423-9. Institució a favor dels parents

Si el testador crida els seus hereus o legataris sense designació de noms, mitjançant les expressions hereus meus, hereus legítims, hereus intestats, parents més pròxims, parents, successors, aquells a qui per dret correspongui o els meus, o emprant expressions semblants, s'entén que són cridats com a hereus testamentaris o legataris els parents que, en el moment de deferir-se l'herència o el llegat, haurien succeït abintestat al testador, d'acord amb l'ordre legal de crides, inclòs el cònjuge o el convivent en parella estable, i amb el límit del quart grau, llevat que s'infereixi que la seva voluntat és una altra.

Amb la denominació que sigui... comporta la vocació a favor dels qui serien els hereus abintestat. No que s'obri la intestada, sino que els hereus es determinen d'acord amb la intestada, però és successió testamentària.

Introdueixen normes interpretatives.

Ex: "invalido totalmente a mis hermanos y demás familiares"

▼ 423-10. Exclusió testamentària d'hereus intestats

1. Si el causant exclou en testament determinades persones cridades a la successió intestada, l'herència es defereix als cridats a succeir d'acord amb les normes de la successió intestada que no hagin estat exclosos pel testador.

2. L'exclusió d'un successor que té la condició de legitimari deixa subsistent el seu dret a reclamar la llegítima.

No hi ha problema amb excloure alguns hereus. Aquí exclou a germans i demés familiars. Exclou a tota la família. La STJ es pregunta qui queda que pugui succeir si no són familiars? la Generalitat de Catalunya. No es pot apel·lar. Segons el profe, abans que la Generalitat s'ho hauria de quedar el marmessor.

Institució d'hereu sota condició. No es poden imposar condicions resolutories ni terminis suspensius resolutoris. Però sí que es pot utilitzar la condició suspensiva.

Ex: "t'institueixo hereu si et cases amb una persona jueva, i sino tota l'herència se'n va a l'Estat d'Israel". Testament habitual a Irlanda: "t'institueixo hereu si et cases amb algú catòlic, o protestant".

Aquestes són condicions que clarament violen drets fonamentals com és el dret a la llibertat religiosa, i que per tant són condicions ilegals. Les condicions ilegals es tenen per no formulades.

▼ 423-17. Condicions il·lícites

Les condicions il·lícites es tenen per no formulades, però, si resulta clarament que el compliment de la condició il·lícita és motiu determinant de la institució d'hereu, aquesta és nul·la. Interessant.

▼ 423-16. Condicions impossibles, irrisòries i perplexes

Les condicions impossibles, les irrisòries i les perplexes es tenen per no formulades.

Irrisòries - que no tenen cap substància

Perplexes - que són contradictòries, que no li trobes significat

"T'institueixo hereu si et cases amb Shakira" "T'institueixo hereu si et cases amb la veïna del poble"
"T'institueixo hereu si no et tornes a casar, i si et tornes a casar perds la herència"

La casuística és enorme. La opinió del profe: la majoria de condicions testamentàries vinculades amb el matrimoni les té per il·lícites, pq la majoria afecta a drets fonamentals.

Tema 5. Les disposicions fiduciàries

Possibilitat, facultat que té el testador d'atribuir a determinades persones l'elecció de l'hereu d'entre 1 grup o conferir aquesta facultat a 2 parents. O al cònjuge o a 2 parents.

El testador genèricament designa 1 grup, que són els fills o descendents. Però l'elecció del concret o concrets hereus o la distribució de l'herència l'encarrega al cònjuge o convivent o a 2 parents.

Aquesta era una figura tradicional segons la compil·lació del 60 del pallars sobirà, però pel nord de cat erà pràctica habitual.

Pel que fa al cònjuge o convivent.

Se li pot conferir l'elecció d'hereu o hereus, o la distribució d'entre els fills o descendents de l'herència. Però sempre que siguin fills o descendents comuns, per tant queden excloses les famílies reconstituïdes o recomposades.

Problema: la elecció, el cònjuge o convivent la pot fer en el seu testament. La senyora ja tenia 90 anys i no s'havia mort, i estaven els fills que portaven 40 anys esperant per saber el que passava.

Mentrestant, s'ha d'haver previst un sistema d'administració de l'herència, i si no s'ha previst és el mateix cònjuge o elector el que administra.

Pel que fa al supòsit dels 2 pares.

Ha de ser un pare per cada branca. Dins de cada branca el més pròxim en el grau. Si no hi ha les 2 branques pq és una família monoparental, no podem acudir als 2 parents, el TSJ diu que els 2 parents poden ser de la mateixa branca quan només hi ha 1. L'elecció s'ha de fer en escriptura pública, no cal que sigui simultània, i evidentment pot passar que cada parent esculli un hereu diferent. Pq no han d'actuar de manera conjunta, o si no hi ha elecció, tots els elegibles es converteixen en hereus a parts iguals.

Dins de les disposicions fiduciàries ⇒ hereus/legataris de confiança.

▼ 424-11. Institució d'hereu o legatari de confiança

1. El testador pot instituir hereus o legataris de confiança persones físiques determinades perquè donin als béns la destinació que els hagi encomanat confidencialment, de paraula o per escrit.

2. El testador pot facultar els hereus o legataris de confiança perquè, si alguns d'ells moren abans de la revelació total o del compliment de la confiança, n'elegeixin d'altres que els substitueixin, sense que això impliqui una nova institució, sinó una mera subrogació en el càrrec.

3. Llevat de disposició testamentària en contra, els hereus o legataris de confiança actuen per majoria, però, si en queda un de sol, aquest pot actuar per ell mateix.

Instruccions confidencials. El secret. Part de la voluntat testamentària no es dona a conèixer sino que queda secreta, pq s'ha comunicat de paraula o per escrit a aquests hereus o legataris de confiança.

Aquesta característica ha creat una llegenda negra respecte els hereus de confiança.

Els hereus de confiança poden no revelar la confiança sino que executar el testament.

▼ 424-13. Revelació de la confiança

1. El testador que ordena l'herència o el llegat de confiança pot prohibir que es reveli. Si no hi ha prohibició, els hereus o legataris poden mantenir reservada la confiança o bé revelar-la en escriptura pública o protocol·litzar les instruccions escrites i signades pel testador de la seva mà o per mitjans mecànics. Les instruccions del testador sempre prevalen. Si no n'hi ha, hom s'ha d'atènyer al que adveri la majoria.

2. La confiança revelada forma part del testament i no es pot revocar ni alterar, però sí que es pot aclarir.

Es basa en una relació de confiança.

Ex: soc el testador i tinc 3 fills, un dels quals és discapacitat profund. Em preocupa el benestar del meu fill. Solucions? tinc una persona de confiança i li dic que els meus béns siguin pel fill que es

cuidi del germà discapacitat, sense que ells ho sàpiguin. I el que voluntàriament el cuidi, es queda amb l'herència. I si cap d'ells se'n cuida d'ells, que els diners serveixin per pagar un centre on el cuidin.

Ex: imaginem que la meua única família és un gos que tinc a casa.

IMPORTANT: l'hereu de confiança mai pot ser hereu ni revelar la confiança a favor seu. Si ho fa, perd tot allò que el testador li ha donat.

L'hereu de confiança que revela la confiança al seu favor, és causa d'extinció de la confiança i de pèrdua que el testador va deixar en benefici d'aquest nomenament.

Tema 6. Les substitucions: vulgar i fideïcomissària

D'aquest tema només és examinable la substitució vulgar, que és la més habitual.

Vulgar

No ha de faltar mai en el testament.

▼ 425-1. Supòsits de substitució vulgar

1. El testador pot instituir un hereu posterior o segon per al cas en què l'anterior o primer instituït no arribi a ésser-ho perquè no vulgui o perquè no pugui.

2. Llevat que la voluntat del testador sigui una altra, la substitució vulgar ordenada per a un dels casos a què fa referència l'apartat 1 val per a l'altre. En particular, l'ordenada per al cas de premoriència de l'hereu instituït s'estén a tots els altres casos, incloent-hi el de commoriència, el d'institució sota condició suspensiva si l'instituït mor abans de complir-se la condició o si la condició resta incompleta, i els casos en què no arriba a néixer l'instituït que ja havia estat concebut i en què l'instituït ha estat declarat absent.

La que el testador preveu quan hi hagi una vacant, pq es frustra la crida. Pq hi ha una vacant? pq el cridat no pot o no vol acceptar, sigui l'herència sigui el llegat. I el que fem és preveure l'eventualitat i nomenar algú per si es compleix aquella eventualitat, per si el cridat no pot o no vol acceptar. És per tant una crida "en defecte de".

El testador és lliure d'identificar els supòsits concrets que donen lloc a la substitució. Ex: només ordena la substitució per si el cridat no pot acceptar pq premor. Només per al cas de premoriència. Però si no especifica dient el contrari, prevista per aquell supòsit, s'aplica per a qualsevol altre supòsit.

La vulgar pot ser:

- Expressa: ordena directament el testador encara que no utilitzi la paraula "substitució vulgar". Però directament surt de la seva voluntat.
- Tàcita: millor dit implícita, és la que es desprén d'altres. Pupilar, exemplar i fideïcomissària inclouen sempre la vulgar. En el 425-7, s'enten que els fills són cridats com vulgars.

▼ 425-7. Principi de troncalitat

1. Un progenitor solament pot designar com a substitut pupil·lar en els béns de l'impúber procedents de la successió de l'altre progenitor, si aquest no ho ha fet, algun o alguns dels germans de l'impúber que siguin fills comuns o, si no n'hi ha, parents de l'altra branca dins del quart grau. Si manquen uns i altres i també pel que fa als altres béns, la designació del substitut pupil·lar pot recaure en qualsevol persona capaç de succeir.

2. Si els progenitors no compleixen el que estableix l'apartat 1, són cridats com a substituïts pupil·lars els dits germans o parents, per l'ordre de la successió intestada.

A partir d'aquí no entra a l'examen:

Substitució pupilar i substitució exemplar.

Capacitat per atorgar testament: 14 anys. Per tant, el meu germà de 13 anys morirà sense testament, intestat. El legislador, des dels temps del dret romà, ha considerat que no pot ser que es mori necessàriament intestat quan tens menys de 14 anys.

Els progenitors quan atorguen testament per a ells, poden testar tmb per al fill impúber. I aconseguir que els béns es quedin dins de la família d'origen. Per tant, ha de ser el progenitor el que en el seu testament, a banda de disposar de la seva pròpia herència, testï a favor del fill. Tant els béns propis que pugui tenir els fills com els béns que se li puguin atribuir dels propis progenitors.

L'altre requisit per atorgar testament és la capacitat natural. La manera de solventar-ho és la substitució exemplar. Però en la legislació encara parla d'incapacitats judicials. Per tant, s'ha de reformar el CCCat en aquesta matèria.

El CCEsp ha suprimit la substitució exemplar, però el cas és que hi ha gent que no té capacitat natural. Per tant, el profe pensa que s'hauria de mantenir la substució exemplar.

Fideicomissària

Abans no hi havia pacte successori sense que portés acompanyada una successió fideicomissària, finalitat de la qual els béns es mantinguessin dins de la família.

Els béns fan trànsit del fiduciari al fideicomissari. A Cat la condició que sempre es posava era la condició de morir sense fills.

La condició no és no tenir fills, sino que morir sense tenir fills de manera que no hi ha trànsit fins que mor el fiduciari. El fiduciari té les facultats de disposició dels béns molt limitades, de manera que pràcticament no pot disposar dels béns.

Per això, els que som de poble hi ha algú que és l'"hereu gravat", els padrins sabran què és.

Quin interès una persona té en ser hereu fiduciari? els romans es van inventar la quarta trebel·liànica ⇒ quota lliure. El fiduciari pot retreure una 4a part de l'herència fideicomissària i quedar-se-la en propietat i només podrà transferir les 3/4es parts.

Avui en dia no s'ordenen fideicomissos, però sí que s'utilitzen amb freqüència les modalitats de residu:

- Fideicomís de residu:

"tot per a la dona i després per als fills però podrà vendre si ho necessita". El preu de la venda es queda dins del fideicomís, però al menys pots vendre.

- Substitució preventiva de residu:

Podem augmentar: "tot per a la dona, i del que no disposi en testament (ella), hereus els fills" ⇒ substitució preventiva de residu, hem augmentat la disposició al màxim, per si no ho fa, evitem la intestada i designem hereus substituïts. Ex: tinc cònjuge i 4 fills, institueixo al cònjuge. Si institueixo al cònjuge i punt, farà el que vulgui. Però si mor sense testament, passarà als fills.

Però si som un matrimoni sense fills, aniria als parents de la meua cònjuge. I potser jo no vull, substitució preventiva de residu, si no fa testament la meua dona i ha de morir intestada, puc

fer que els béns vagin a una altra persona.

Conceptes:

- a. quarta trebel·liànica
- b. fideicomís de residu
- c. substitució preventiva de residu

Tema 7. Els llegats

Ja vam distingir entre 2 títols successoris: hereu (universalitat) i legatari (particular, en coses concretes).

Per a que siguin coses individuals, o pq sigui una pluralitat de coses però contemplada com a unitat. Ex: una farmàcia. Una empresa. Una explotació agrària, poden ser una multiplicitat de coses però es contempla unitàriament.

Si no hi ha legatari, el llegat forma part de l'herència. Per tant, el que no adquireixen els legataris ho adquireixen els hereus.

Característiques

Que caracteritza el llegat?

1. El ser una disposició per causa de mort, *mortis causa*.

Això distingeix el llegat de la donació. La donació, encara que sigui la donació *mortis causa*, és un negoci entre vius. Produeix efectes en vida.

El llegat només s'adquireix a la mort del causant. Només produeix efectes quan produeix efectes el testament.

2. El llegat és voluntari.

La institució d'hereu no ho és, pq hi ha el principi successori de la necessitat de la institució d'hereu, tothom ha de morir al menys amb un hereu llevat que marmessor universal, o causant tortosí. En canvi el llegat l'ordena voluntàriament el causant, si vol n'ordena tants com vulgui i si no vol no té pq ordenar llegats.

Els hereus poden ser legals si la successió és intestada, però no hi ha cap legatari pq ho ordeni la llei.

Hi ha un supòsit de successió a títol particular en la intestada, però no és un llegat tampoc pq no és voluntari.

3. El llegat és un benefici patrimonial.

El legatari és un pur adquirent, pq mai no respòn de les obligacions del causant. Mai no assumeix responsabilitat hereditària. El legatari només adquireix. Però el legatari pot estar gravat, gravat amb altres llegats (subllegat, llegat que ha de complir un legatari) o amb modes testamentaris.

4. El llegat sempre és liberalitat.

El causant no està obligat a ordenar llegats. Són purament voluntaris. No hi ha cap obligació d'ordenar un llegat a favor de ningú.

5. El llegat no sempre determina successió.

La successió és la continuïtat de la titularitat que tenia el causant. El causant pot llegar titularitats noves, que no existien abans. Ex: si el testador llega un usufruct, o llega una servitud, o llega un dret d'ús o d'habitatge. Són drets que abans no existien, que els ordena el mateix testador quan ordena el llegat.

El llegat pot ser de cosa aliena, i pot ser vàlid. Ex: puc llegar vàlidament l'ordenador de X.

6. El llegat tmb pot ser contemplat com un gravamen.

Repetidament el CCCat parla del gravat amb el llegat, pq hi ha algú que ha de complir amb els llegats. Naturalment és l'hereu el que ha de complir amb els llegats.

Però es pot gravar amb un llegat a qualsevol que obtingui un benefici en la successió o amb motiu de l'obertura de la successió. Es pot gravar amb llegats l'hereu, un legatari (dona lloc al subllegat), es pot gravar amb llegats el beneficiari de productes d'estalvi i inversió,... però no al donatari en una donació entre vius, pq aquest ja ha adquirit abans de la successió.

Classificació

▼ 427-10. Eficàcia del llegat

1. *Es poden ordenar llegats amb eficàcia real o amb eficàcia obligacional.*
2. *El llegat té eficàcia real si per la sola virtualitat del llegat el legatari adquireix béns o drets reals o de crèdit, determinats i propis del causant, que no s'extingeixin per la seva mort, i també si el legatari adquireix un dret real que per raó del mateix llegat es constitueix sobre una cosa pròpia del causant.*
3. *El llegat té eficàcia obligacional si el causant imposa a la persona gravada una prestació determinada de lliurar, fer o no fer a favor del legatari. Si la prestació consisteix a lliurar els béns o drets que el legatari ha d'adquirir en compliment del llegat, aquests es consideren adquirits directament del causant.*

Els llegats poden ser d'eficàcia real o d'eficàcia obligacional.

Llegats per vindicationem o llegats per damnationem ⇒ aquest és l'origen, que ve del dret romà.

- D'eficàcia real ⇒ el legatari adquireix immediatament la titularitat que tenia el causant o que crea el causant. Ex: si el causant llega un dret d'usufruit, el legatari adquireix automàticament (a la mort del causant, quan s'obre la successió) el dret d'usufruit.

Titularitat real d'un dret real del legatari.

- D'eficàcia obligacional ⇒ el que adquireix a la mort del causant el legatari és un dret de crèdit en virtut del qual pot exigir al gravat amb el llegat que compleixi amb el llegat, que entregui el llegat.

Dret de crèdit del legatari.

Classificació bàsica per entendre els tipus de llegats.

Perspectives

El llegat s'ha de contemplar des de 3 perspectives.

Disposició testamentària

És una disposició testamentària ⇒ des del punt de vista del causant.

Com a disposició testamentària, 427-1, es poden ordenar en testament, codicil, i en memòria testamentària (amb el límit del 10% del valor del cabal relict).

L'objecte del llegat ha de ser lícit (dins del comerç), ha de ser possible, i ha d'estar determinat.

427-21 ⇒ extensió del llegat. El llegat s'extén a totes les pertinences i a les indemnitzacions a que hi pugui haver dret. Ap.2 diu que el llegat d'una finca s'extén a totes les seves construccions i a tot el que després el testador hagi unit a la finca. Ap.3 diu que el llegat d'un habitatge comprèn tot el seu mobiliari llevat d'aquells objectes especialment valuosos (Picassos,...).

La revocació del llegat: 427-37. *Si després d'ordenat el llegat, el bé és expropiat, el llegat ho és del justpreu obtingut, hi ha una subrogació (STJ 16 gener 2006, objecte llegat va ser expropiat i el tribunal considera que hi va el justpreu pagat per l'admin amb motiu de l'expropiació).

▼ 427-37. Revocació dels llegats

1. La revocació que el causant fa en termes generals de tots els llegats que ha disposat, llevat que la faci en testament, no afecta els llegats d'aliments, que requereixen una revocació especial.

2. S'entén que el llegat s'ha revocat quan el causant aliena a títol oneros o gratuït el bé que n'és objecte, encara que l'alienació sigui ineficaç, o encara que el causant el torni a adquirir, llevat que el legatari provi que la readquisició es va fer amb la finalitat de rehabilitar el llegat.

3. S'entén que el llegat no s'ha revocat en els casos següents:

a) Si el bé és alienat a carta de gràcia i el causant el readquireix per dret de redimir. Si mor sense haver-ho fet, es considera llegat aquest dret.

b) Si el bé és alienat per expropiació, execució forçosa, permuta, aportació a societat o qualsevol altra operació de reestructuració societària, llevat que la persona gravada provi que el causant pretenia revocar el llegat. En aquests casos, es considera llegat el bé que s'ha rebut a canvi, si escau.

c) Si té per objecte una finca que és substituïda, per raó d'una actuació urbanística o de concentració parcel·lària feta després de l'ordenació del llegat, per altres finques de resultat. En aquest cas, es consideren llegades les finques de resultat, però el legatari ha d'assumir els costos d'urbanització pendents de satisfer en el moment de morir el causant.

L'alienació voluntària de la cosa objecte del llegat suposa la revocació del llegat. En canvi, com la expropiació no és voluntària, no provoca aquest efecte.

Títol adqisitiu

És un títol adqisitiu ⇒ des del punt de vista del legatari.

Segons el tipus de llegat, si és d'eficàcia obligacional o d'eficàcia real, s'adquireix un dret de crèdit o una titularitat real.

Aquesta adquisició ens ha dit que era automàtica. El títol d'hereu exigeix acceptació, si no s'accepta no s'és hereu. En canvi, el llegat no requereix acceptació, l'adquisició és automàtica. Però ningú no està obligat a adquirir algo que no vol, per tant es pot repudiar el llegat. Mentre no es repudia, s'entén que s'accepta. I si hi ha una acceptació de forma expressa, la jurisprudència ho considera com a consolidació de l'adquisició pq ja s'havia adquirit automàticament, i aquesta acceptació consolida i elimina simplement la possibilitat de repudiar.

Aquesta adquisició és independent de si la persona gravada amb el llegat accepta o no accepta el seu títol. El legatari és legatari encara que l'hereu no accepti. Si l'hereu no accepta ja veurem qui

passa a ser gravat amb el llegat. Per això no afecta al legatari que adquireixi sempre amb la mort del causant amb la delació encara que l'hereu no accepti.

La successió és un procés que passa per diverses fases:

- Vocació: crida, llamamiento. Sigui el testador i sigui la llei, tu ets cridat. I en virtut d'aquesta crida, pot ser que succeeixis. Si ets un cosí del difunt pot ser que si no hi ha altres parents, o si no hi ha testament, arribis a heretar.
- Delació: suposa que aquesta crida es materialitza en la possibilitat immediata d'acceptar o repudiar. Ex: institueixo hereu a Pepe Ribera si aprova dret de successions. Tens vocació quan mor el profe, però delació hi ha quan aprovo successions. Pot coincidir o no.

La peculiaritat del llegat és que en el moment de la delació ja s'adquireix sense que calgui acceptació, que només afecta a l'hereu. L'hereu per heretar cal que tingui vocació, delació i acceptació. En canvi el legatari només amb la delació ja adquireix, tot i que pot repudiar. I si el legatari fa una acceptació, és simplement una consolidació de la delació.

A l'hereu li cal acceptar, però en contrapartida l'hereu pot prendre per sí mateix la possessió dels bens hereditaris. En canvi, el legatari encara que sigui propietari automàticament quan té la delació, tanmateix com a norma no pot prendre possessió per sí mateix. Evidentment, quan el llegat és d'eficàcia obligacional, el legatari només té un dret de crèdit contra la persona gravada. En conseqüència, el legatari si no es compleix voluntàriament el llegat, ha de reclamar el compliment a la persona gravada.

Hi ha un excepcions previstes que permeten adquirir la possessió directament al legatari. Un supòsit és obvi ⇒ en el cas de l'herència regida pel dret local de Tortosa, si es pot prescindir de l'institució d'hereu i fer tot llegats, els legataris són com hereus i poden prendre possessió per sí mateixos dels béns hereditaris.

Tmb si el testador autoritza expressament el legatari a prendre possessió. I aquí la jurisprudència estén aquest supòsit a aquells casos en que el legatari ja estava posseint la cosa llegada. Ex: llege el pis al fill que ja el tenia en arrendament. Ja té la possessió.

Tmb està previst que el legatari d'usdefruit universal pugui prendre possessió per sí mateix.

L'últim supòsit que hi ha és el prellegat. 427-5. És el llegat ordenat a favor de qui ja és també hereu. En la mateixa persona, concorren els 2 títols. El títol d'hereu i el títol de legatari. Aquests 2 títols, llevat que el testador hagi dit una altra cosa, són autònoms. Per tant, l'afavorit pot acceptar l'herència i repudiar el llegat, o viceversa com vulgui. Atenció ⇒ el prelegatari pot prendre possessió per sí mateix de la cosa llegada.

Igualment, el qui ha estat cridat a 2 o més llegats, és lliure d'acceptar un o tots salvant que la voluntat del causant sigui una altra.

I si és un llegat conjunt a favor de diversos colegataris, cadascun pot acceptar o repudiar de la part del llegat amb independència del que facin els altres.

El llegat també admet la substitució vulgar. 427-6. Amb això evitem que sempre que falti el legatari el llegat s'integri en l'herència.

Tipus de llegats.

427-24. Contempla el llegat de cosa aliena. Jo puc llegar una cosa que no és meua, i això és vàlid si aquesta és la meua voluntat. Si soc conscient de l'alienitat i malgrat això ordeno el llegat. Aquest és un llegat obligacional. La persona gravada ha d'adquirir aquesta cosa aliena i transmetre-me-la, o si la cosa és seva me l'ha de transmetre. Llevat que, excepcions lògiques: que no sigui possible

complir el llegat o que sigui extraordinàriament difícil. Ex: el propietari de la cosa no la vol vendre, i per tant la persona gravada no la pot adquirir, el llegat quedaria sense efecte.

Si el llegat és de cosa pròpia del legatari, és un llegat ineficaç. Això ens porta a l'exemple que com pot ser que la gent deixi coses alienes. Ex: a Lleida, al carrer major hi havia un comerç que estava en una casa on a la planta baixa i soterrani, la testadora era la titular del negoci i a més era propietària d'1/3 de l'immoble. I les seves dues filles, per diversos procediments, cadascuna tenia una 1/3 de la propietat de l'immoble. La testadora atorga testament i llega a una filla (la que estava al negoci) el local i el negoci. Pel que fa al negoci, no hi ha qüestió. El negoci era seu, seria un llegat de cosa pròpia, d'eficàcia real. Automàticament amb la delació la filla seria la propietària del negoci. I el local? el local era 1/3 de la testadora, 1/3 de la filla legatària, i 1/3 de la filla no legatària. Bé, pel que fa al 1/3 de la testadora és un llegat d'eficàcia real. El 1/3 de la filla prelegatària és un llegat ineficaç perquè ja és seu. I el 1/3 de l'altra filla és un llegat de cosa aliena, pq és de la persona gravada amb el llegat. La testadora segurament no va pensar en aquestes complicacions.

▼ 427-27. Llegat de diners i altres actius financers

1. Si el llegat té per objecte tots els diners que el causant deixi en morir, s'entén que inclou tant l'efectiu com els diners dipositats a la vista o a termini en entitats financeres. Si el llegat se circumscriu als diners que el causant tingui en una determinada entitat, s'entén igualment que inclou ambdues modalitats de dipòsit.

2. Si el llegat no es refereix específicament als diners sinó als actius dipositats en una determinada entitat, s'entén que inclou, a més dels dipòsits de diners, tots els actius financers immediatament liquidables que pertanyin al causant en el moment d'obrir-se la successió, llevat de les accions que cotitzin en mercats secundaris oficials de valors.

3. Si el causant disposa dels diners o els actius inclosos en el llegat, després d'haver-lo ordenat, per substituir-los per altres modalitats d'estalvi o inversió, s'entén que llega els actius adquirits en substitució o els subrogats ulteriorment, llevat que en ordenar el llegat hagi expressat la voluntat contrària o aquesta es pugui deduir del testament.

Un llegat de diner seria ex: llego al Pepe 500€. Això és un llegat genèric, els 500€ sortiran d'on sigui. Una altra cosa és que diguis: llego a Enoc la meua col·lecció de monedes d'or. Però res d'això és el 427-27. Aquest, seria: llego a Enoc tots els meus diners a Caixabanc. O tots els meus diners. Si deixo "tots els meus diners" inclou l'efectiu, les imposicions a termini,... diners no és només bitllets sino que tmb dipòsits de diners al banc. Tmb tots els actius financers immediatament liquidables llevat les que cotitzin en mercats secundaris oficials de valor. Si llego tot el que tinc a Caixabanc, inclou tot el que sigui immediatament realitzable llevat el que estigui en mercats secundaris (Borsa,...). És important que sigui immediatament realitzable. L'interpretació de l'audiència de girona és que només excloent les accions, participacions, títols de deute públic que cotitzen en mercat secundari, i tota la resta és diner. El BTC és actiu digital, és realitzable immediatament? és diner?

Què passa si es ven el fons d'inversió? l'article diu que en principi hi ha subrogació, llevat que hi hagi una voluntat en contra. La solució tmb contempla les fusions bancàries, subrogació. Però si llego "tots els diners que tenia a Caixabanc" i després canvio d'entitat, potser no està tant clar.

427-28. Llegat de cosa gravada. Si el gravat és un dret real sobre cosa aliena, no pots exigir de la persona gravada que supprimeixi aquests gravàmens. Què passa si el gravàmen és una hipoteca? ex: et llego el meu pis, i el pis està hipotecat. Qui paga la hipoteca? el 427-28 distingeix. En principi, els interessos de la hipoteca els ha de pagar l'hereu, amb l'excepció que la hipoteca s'hagi constituït per a comprar aquest bé, llavors en aquest cas qui ha de pagar és el legatari. Però aquest

article només contempla els gravàmens reals, la hipoteca. Però si s'ha comprat amb un crèdit personal, no s'aplica aquest article, passarà als hereus.

427-36. Llegat de part alíquota. "Et llege la meitat de l'herència", una quota és hereu, part alíquota és llegat. Però en el llegat de part alíquota hem de veure si hi ha o no hereu. Si hi ha hereu, el llegat de part alíquota és legatari. Pq encara que sigui cridat indeterminadament a una part de l'herència, crida universal, el 427-36 ens diu que el legatari té dret a un valor. Un valor que l'hereu pot pagar de la manera que vulgui. Per tant, des del legislador, el llegat de part alíquota és llegat no herència. Això s'ha de posar en relació amb el 423-2, el nomen i l'assignatio. El legatari de part alíquota és hereu llevat que haguem d'interpretar que siguin hereu pq no hi ha cap hereu designat sense limitació.

427-34. Llegat d'usdefruit universal. Tot i que sigui universal, és llegat pq no hi ha successió. És un títol nou que crea el causant, i el dubte que planteja el llegat d'usdefruit universal és la seva extensió. En concret, s'extén als altres llegats el llegat d'usdefruit universal? o només afecta a l'hereu? l'usdefruit és només sobre la quota de l'hereu o és sobre tota l'herència? en l'opinió del profe, els altres llegats no queden afectats, i l'argument és que així passa en la successió intestada en l'usdefruit universal del cònjuge o convivent. Peculiaritats: el legatari pot prendre possessió per sí mateix, i és l'únic llegat on el causant decideix si té efectes reals o obligacionals.

- Llegat de cosa aliena
- Llegat de diners i altres actius financers
- Llegat de cosa gravada
- Llegat de part alíquota
- Llegat d'usdefruit universal

Gravàmen

És un gravàmen ⇒ des del punt de vista de qui ha de complir el llegat.

427-7 ens diu que pot ser gravat amb llegat l'hereu, que serà l'habitual, el legatari (subllegat) - el legatari gravat amb un subllegat només ha de complir amb el subllegat quan hagi obtingut el llegat. Pot ser gravat l'hereu fiduciari, fideicomissari, el donatari per causa de mort (no entre vius), i tmb els qui són beneficiaris en productes d'estalvi i inversió amb designació de beneficiari mortis causa.

Tots aquests poden ser gravats. Si no s'imposa per part del causant a un dels hereus en concret, tots els hereus estàn gravats en proporció a la seva quota hereditària.

ATENCIÓ: El legatari no respòn dels deutes hereditaris. Però el legatari només té dret al llegat un cop s'han pagat els deutes hereditaris. 1r s'ha de pagar els deutes. Després dels deutes, s'ha de pagar les legítimes. El legatari no obté llegat fins que no s'han pagat tmb les legítimes.

*quarta Falcídia ⇒ l'hereu té dret a una quota mínima, l'hereu té dret a percebre 1/4 part de l'herència sense llegats. Està evitant que hi hagi hereus tant gravats pels llegats que els hi quedi menys de 1/4. Com s'aconsegueix? s'aconsegueix reduint llegats que són excessius. La diferència amb la legítima és que la falcídia la reben hereus i no la legítima. Serà el causant i sino es farà de manera proporcional.

Si amb la reducció no n'hi ha prou, suprimim llegats. Osigui que s'ha de respectar abans la quarta falcídia que la existència de llegats concrets.

Tema 8. Disposicions modals

428 i ss.

▼ 428-1. Modo sucesorio

1. *El modo permite al causante imponer al heredero y al legatario, o a sus sustitutos, una carga, un destino o una limitación, que, por la finalidad a que responde, no atribuye otros derechos que el de pedir su cumplimiento, sin que redunde en provecho directo de quien puede pedirlo. El modo también puede consistir en imponer la ejecución de las voluntades digitales del causante.*
2. *Si el causante atribuye, a favor de una persona o personas determinadas, cualquier derecho diferente al de pedir el cumplimiento del modo, se entiende que ha dispuesto un legado u otra disposición por causa de muerte, y no un modo, aunque el causante utilice esta expresión.*
3. *En caso de duda sobre si el testador ha impuesto una condición o un modo, o una simple recomendación, se da preferencia, respectivamente, al modo o a la recomendación.*
4. *Las normas de los legados se aplican también a los modos si su naturaleza lo permite.*

El mode és un gravàmen, una càrrega que en general es pot imposar en les atribucions gratuïtes. En la donació, que no estudiarem, però tmb en el testament. Ex: llego aquesta finca però m'heu d'ergir un monument en la meva memòria.

El problema és distingir el mode d'altres figures, de la condició i del llegat. Ex: "t'institueixo hereva si em cuides". "T'institueixo hereva però m'has de cuidar". Quina diferència hi ha? la condició afecta a l'eficàcia, però el mode no. Mode només té un efecte limitatiu.

El TSJ, en un intent de traçar la línia, diu que la condició mira al passat i el mode al futur. Davant del dubte és mode, pq no afecta a l'eficàcia.

Diferència amb el llegat. El legatari pot exigir directament el compliment del llegat. En el mode, no hi ha persona beneficiada directament. L'hipotètic destinatari del mode no té dret a reclamar pq no hi ha persona beneficiada pel mode, ja que ja està morta. Hi ha d'haver algú que exigeixi el compliment del mode, si no hi ha ningú que ho exigeixi. El marmessor vetlla pel compliment dels modes, l'hereu respecte als modes imposats a legataris.

▼ 428-2. Cumplimiento del modo

Pueden exigir el cumplimiento de los modos:

- a) *El albacea.*
- b) *El heredero, respecto al modo impuesto a otros partícipes en la herencia.*
- c) *El legatario gravado con un legado sujeto a modo.*
- d) *El coheredero o colegatario, respecto a los modos impuestos a todos o a determinados coherederos y colegatarios.*
- e) *Los órganos administrativos correspondientes, las entidades asistenciales y las fundaciones y asociaciones interesadas, respecto a los modos con finalidades de interés general.*
- f) *Las personas que el testador haya nombrado a tal fin.*

El causant pot haver ordenat que algú en concret tingui la missió de vetllar pel compliment del mode.

El legatari pels sublegataris legats per un mode.

Quan son modes d'interès general, els òrgans administratius corresponents i demés entitats.

Es pot gravar amb el mode a qualsevol que obtingui un benefici amb la successió. El mateix que es pot gravar amb un llegat es pot gravar amb un mode. Si són diversos els gravats, ho són en proporció.

Supòsits curiosos del 428-3. Herència per l'ànima o per obres de caritat. Disposicions per sufragis i obres pies. L'herència "deixada als pobres".

▼ 428-3. Disposicions per sufragis i obres pies

1. Si el causant destina una part dels seus béns a sufragis i obres pies, indeterminadament i sense especificar-ne l'aplicació, la persona gravada els ha de vendre i ha de lliurar la meitat de l'import a la confessió religiosa a la qual pertanyia el causant, per als dits sufragis i per a atendre les seves necessitats, i l'altra meitat, a la Generalitat de Catalunya, perquè els apliqui a entitats o a finalitats assistencials del municipi o la comarca del darrer domicili del testador a Catalunya.

2. Si el causant destina els béns a favor dels pobres en general, els béns o llur import s'han de lliurar a la Generalitat de Catalunya, perquè els apliqui a entitats o a finalitats assistencials del municipi o la comarca del darrer domicili del testador a Catalunya.

▼ 428-5. Modo imposible o il·lícit

- 1. El modo de cumplimiento imposible o ilícito se tiene por no ordenado, pero sin que ello implique la ineficacia de la institución de heredero o del legado gravados con el modo, salvo que su cumplimiento fuese el motivo determinante de la institución.*
- 2. No se considera que el modo sea de cumplimiento imposible si puede alcanzarse la misma finalidad que perseguía el testador aunque en un grado inferior o en términos diferentes a los que había ordenado. En este caso, a instancia de la persona gravada con el modo o de cualquiera de las personas legitimadas para pedir su cumplimiento, la autoridad judicial competente puede decretar, en procedimiento de jurisdicción voluntaria, la conmutación o la conversión del modo.*
- 3. En los modos ordenados para el cumplimiento de finalidades de interés general, la conmutación o la conversión debe ser acordada por los órganos administrativos competentes.*
- 4. Puede pedirse la conmutación o la conversión si el cumplimiento del modo en los términos establecidos por el testador comporta graves dificultades o si, modificando su cumplimiento, puede alcanzarse una utilidad mayor.*

Commutació del mode.

Si el mode és impossible, simplement es té per no posat. Però pot ser que de la manera semblant sí que es pugui complir.

Ex: el causant, fa molts anys va ordenar en el seu testament que els rendiments d'una finca que llegava fossin per a l'hospital de Puigcerdà. Molt lloable. El que passa és que els prats de muntanya el rendiment que produeixen són mínims. I amb el que produïa la finca no donava ni per aspirines. Llavors l'hospital va plantejar la venda d'una part de la finca, això és un supòsit de commutació que va d'haver d'estar aprovada per l'autoritat judicial.

428-6. Prohibicions de disposar ordenades en testament. Són freqüents. Llego a la meua filla però no en podrà disposar fins que no tingui 25 anys.

▼ 428-6. Prohibiciones de disponer en el testamento

1. *Las prohibiciones o limitaciones de disponer implican una disminución de la facultad dispositiva de los bienes y únicamente son eficaces si son temporales.*
2. *Las prohibiciones de disponer no pueden exceder de la duración de la vida de una persona física determinada o, en otro caso, de treinta años.*
3. *Si no se ha fijado un plazo para la prohibición de disponer, se entiende que dura toda la vida de la persona gravada y que afecta tanto a los actos onerosos como a los actos gratuitos hechos entre vivos.*
4. *Si la prohibición de disponer está condicionada a la autorización de una o varias personas, pierde eficacia cuando aquella o todas mueren, renuncian o devienen incapaces, salvo que la voluntad del causante sea otra.*
5. *En cualquier caso, el afectado por la prohibición de disponer puede solicitar autorización judicial para disponer si concurre una causa justa sobrevenida.*
6. *Las simples recomendaciones de no disponer no tienen eficacia jurídica.*

Han de ser temporals, no poden passar de la vida d'una persona. La gent viu molts anys. Com a norma, 30 anys.

Hi ha un dubte en la jurisprudència, si hi ha d'haver una justificació de la prohibició de disposar. El precepte no hi exigeix, sempre es miren malament les prohibicions de disposar. En altres casos la jurisprudència planteja el dubte.

Tema 9. El marmessor

429-1 i ss

La funció del marmessor és l'execució del testament. Pressuposa que el testament s'ha d'executar. Només que hi hagi llegats per entregar ja es pot executar.

El marmessor és voluntari, no hi ha marmessor si no és perquè el testador ho decideix. És sempre voluntari. L'únic supòsit en que el jutge nomena marmessor és quan el causant ha nomenat marmessors, però el jutge mutu proprio no pot designar marmessors en una successió.

A més, el marmessor és també administrador, no és només pures tasques d'execució sino que també li correspon l'administració mentre que no es fa la partició de l'herència. La partició també és una funció destacada del marmessor. Funcions: executar, administrar,... el que no és un marmessor, és un successor. El marmessor no succeeix. La qual cosa no vol dir que un successor no pugui ser marmessor. Un hereu o legatari pot ser marmessor, però si una persona és només marmessor, no serà successor.

Qui pot ser marmessor? la capacitat, diu el 429-3, pot ser marmessor qualsevol persona amb capacitat per obligar-se. Tipus de marmessor: universal i particular. La funció bàsica és l'administració dinerària de l'herència. Però qui té capacitat per obligar-se? els menors d'edat no. Les persones amb discapacitat que tenen mesures de suport representatiu tampoc. Per tant, els majors d'edat que no estiguin en mesures i els menors emancipats (si la capacitat del menor emancipat s'assimila a la capacitat del major, podríem considerar que sí). Però és dubtós.

Els beneficiats per la successió poden ser també marmessors. No hi ha cap inconvenient, com he dit abans.

Però això planteja un problema pràctic molt important, que no hi ha inconvenient en que coincideixin marmessors i hereus? si marmessor i hereu són la mateixa persona, el problema es dilueix. Però si són persones diferents, el problema és important pq les funcions de marmessor i d'hereu són idèntiques. L'hereu és la persona que si no hi ha marmessor executa, etc el mateix que un marmessor. Alhesores qui preval? de moment no s'ha plantejat encara el problema. La tradició jurídica diu que preval la marmessoria perquè l'hereu és sempre un hereu indeterminat. Ex: *els pobres, l'ànima, les obres pïes*, etc. Però això al CCCat no hi ha cap article amb què fonamentar-ho. No hi ha cap article per fonamentar la prevalença de les funcions del marmessor front a les funcions de l'hereu.

Per tant, que puguin conviure hereu i marmessor universal és un problema que algú dia es plantejarà.

En quant a les parelles de fet, el CC té normativa inconstitucional pq no es pot imposar a ningú un règim jurídic que no vol, i s'imposa un règim jurídic de parella de fet.

El marmessor universal es pot nomenar en testament o en pacte successori, i si és un marmessor particular es pot nomenar en codicil. L'únic cas de designació judicial és el marmessor datiu del 429-15.1, en que més en concret el LAJ o el notari en procediment de jurisdicció voluntària poden designar un marmessor en cas que no en quedi cap dels nomenats pel causant i encara no hagi finalitzat la marmessoria i no s'hagi executat totalment el testament.

▼ 429-15. Finalización del encargo

1. *Si no queda ningún albacea ni ningún sustituto en el ejercicio del cargo y no se ha cumplido aún totalmente la misión o el encargo de los albaceas universales, o los encargos atribuidos a los particulares, cualquiera de los interesados en la sucesión puede solicitar al letrado de la Administración de justicia o al notario que, si lo estima procedente, designe a uno o más albaceas dativos con las mismas funciones y facultades que los albaceas testamentarios.*
2. *Sin perjuicio de lo establecido por el apartado 1, si el albaceazgo finaliza antes de que se haya cumplido el encargo o la misión, el cumplimiento incumbe al heredero.*

Supòsit curiós dels hereus de confiança, que un cop revel·len la confiança es converteixen en marmessor. També els legataris de confiança, que un cop revel·len la confiança es converteixen en marmessor particular.

Possibilitat curiosa, de nomenar marmessor algú en virtut del càrreg que ocupa. Hi ha un exemple en la APBcn, que es nomena marmessor el degà del col·legi de notaris de Cat. En aquell moment era Joan Carles Oller, i és una peculiaritat pq és una marmessoria que mai pot quedar vacant pq sempre hi haurà degà i es produeixen canvis en la marmessoria cada cop que es canvia de degà. Sentència del 22 desembre 2021.

El càrreg de marmessor s'ha d'acceptar, 429-4. És voluntari, per tant s'ha d'acceptar. Es pot excusar també per tant. Pot declinar ser marmessor si té una justa causa. El marmessor és una persona de la màxima confiança del causant, per tant si el causant el nomena marmessor, cal que tingui una justa causa per excusar-se de desenvolupar les funcions.

Es pot nomenar un o diversos marmessors. Si el testador no diu com han d'actuar aquests diversos marmessors, la norma per defecte és que han d'actuar conjuntament, de manera mancomunada, per tant tots alhora han de desenvolupar totes les funcions. Però el causant pot decidir una altra

cosa, atribuir funcions específiques a cada marmessor o atribuir funcions solidàries de forma que un marmessor pot realitzar funcions de tots els altres.

El marmessor, en principi, té dret a remuneració. Evidentment el causant pot dir que sigui gratuït, però si no ho diu, el marmessor té dret a una remuneració que no és insignificant. El marmessor universal té dret al 5% del valor de l'herència líquida (deduits deutes, legítimes, etc).

I si és un marmessor particular amb funcions de contador partidori, el 2%. El CC dedueix la remuneració al codi de successions.

Encara que s'hagi ordenat com a gratuït, el marmessor té dret als honoraris professionals que li correspondrien. Ex: si el marmessor és advocat, podrà cobrar els honoraris d'acord amb el col·legi d'advocats, i si és un notari d'acord a l'aranzel notarial, però aquesta remuneració s'imputa dins del 5% o del 2%. Per tant no és el 5% més els honoraris, sinó que s'inclou. A més, es dedueixen les despeses que s'hagin ocasionat en interès de l'herència, no en interès propi.

Ex: les despeses judicials del litigi entre el marmessor i els hereus no els paga l'herència, sinó que els paga el marmessor. Si vol barallar-se amb els hereus, ho paga ell. Si és una actuació en defensa de l'herència, les despeses judicials van a càrreg de l'herència. Però si és una actuació a títol particular, van a càrreg del marmessor.

Si el marmessor a més a més és hereu o legatari, el que obté de l'herència com a hereu o legatari no s'imputa dins la remuneració del 5% o del 2%. I en el cas del marmessor particular comptador partidori, si no parteix l'herència tampoc no cobra.

El TSJ, sentència de 14 de març de 2011, ha dit que l'actuació negligent del marmessor li fa perdre la remuneració. Una altra cosa és que el mateix TSJ digui que la negligència ha de ser greu per a que perdi la remuneració.

Tipus de marmessor universals:

- Marmessor universal de realització universal de tota l'herència. Liquida tota l'herència, no només el passiu sino que només l'actiu. La seva missió és convertir tota l'herència en diners, pagar deutes i llegítimes etc, i als diners donalshi el destí que ha establert el causant. Un destí que serà genèric (els pobres, obres de caritat, etc).
- Marmessor de lliurament directe del romanent dels béns. Liquida el passiu i els béns que queda els reparteix d'acord amb el que ha dit el causant. El TSJ diu que el marmessor pot integrar la voluntat del causant i acomodar les instruccions del causant a la realitat. Si no es pot aconseguir exactament el que volia el causant, el marmessor pot aplicar-ho a situacions semblants. 429-10.

Temps per a complir la funció de marmessor: 429-13.

El temps el fixa el causant, però si el causant no ha fixat un termini, ap. 4, o 30 anys o la vida de determinades persones amb el límit dels fideicomissos (que és una barbaritat, pq els fideicomissos catalans poden arribar fins a 2 generacions, i que es poden cridar com a fideicomissos tantes persones vives com es vulgui).

Un cop s'ha executat la voluntat, es produeix el cessament, és la manera normal i desitjada del testador. Ara bé, si és impossible complir la voluntat o el marmessor és apartat (la remoció del marmessor, que se'l pot apartar), són causes de cessament de la marmessoria. La marmessoria s'acaba, deixa d'exercir les funcions pròpies de marmessor. Però això no vol dir que s'acabi completament l'actuació del marmessor perquè han de rendir comptes de la seva actuació. Els

marmessors, o si la causa de cessament és la mort, els hereus del marmessor (han de rendir comptes del que han fet), tenint en compte que les despeses de marmessoria, d'acord amb el 461-19, són càrregues de l'herència.

El marmessor és personalíssim, els hereus no hereden la condició de marmessor, sino que només han de rendir comptes als hereus del testament. És una càrrega més de la seva herència, rendir comptes de l'actuació com a marmessor del seu testador.

A la pràctica, el problema sempre és discernir entre si és universal o particular. Aquest és el problema pràctic sempre, un dels motius la remuneració. Ens porta sempre a interpretar la voluntat del causant.

TSJ, "amb facultat per a vendre" en un testament, considera marmessoria universal. En aquest cas això va ser suficient per a que el tribunal qualifiqués.

Davant del dubte, si hi ha hereus, entendrem que és marmessor particular. Sempre que se li atorguin facultats per a vendre, per a alienar, haurem d'entendre que és un marmessor universal.

Depèn sempre de la voluntat del testador.

Si soc advocat, no recomanaré marmessor, pq em costarà mínim 2%.

IMPORTANT: el marmessor tindrà legitimació passiva sempre en qualsevol litigi relacionat amb la validesa del testament. És a dir, el marmessor està sempre cridat per la llei a defensar la validesa del testament. Pots excusar-te de ser marmessor si tens justa causa, però si acceptes, has d'actuar.

Tema 10. Pactes successoris

Al CC Esp no està admès amb generalitat el pacte successori, només hi ha algunes figures estranyes: *la mejora irrevocable*, *les donacions irrevocables per raó de matrimoni*,...

Al dret romà no es coneixia el pacte successori. El CC Francès tampoc no el va contemplar. Com a conseqüència el CC Italià tampoc. A Itàlia tenen algun pacte successori en relació amb l'empresa familiar.

En canvi, tots els ordenaments autonòmics, les illes Balears (amb una llei del 2022), Catalunya, Aragó, Navarra, País Vasc, Galícia, i també Andorra (que han copiat tot el que hi ha malament al CCCat), contemplen amplitud el pacte successori.

El llibre 4t intenta modernitzar el pacte successori, en un intent infructuós de separar el pacte successori del matrimoni (però no acaba, històricament el pacte successori s'incloïa en els capítols matrimonials). Els capítols matrimonials, en l'aspecte successori, eren clau en la història del dret civil català, perquè era l'organització de l'economia de les cases pq Catalunya era bàsicament rural. Hi havia varies modalitats. Avui en dia no té sentit, avui en dia es pensa el pacte successori en relació a l'empresa familiar per assegurar el trànsit per la següent generació.

Recordar que hi ha 2 modalitats essencials:

- Pacte successori d'institució d'hereu o heretament: que és un fonament successori. Aquest és l'únic pacte successori que és fonament, perquè és d'institució d'hereu.
- Pacte d'atribució singular o particular: que seria l'equivalent al llegat, però no és un llegat testamentari.

Contingut

Tan ample com el del testament. Tot allò que pot ser contingut del testament pot ser també contingut del pacte successori. Ej: el reconeixement de fills, sistemes d'administració dels béns dels menors d'edat, nomenament de tutors,...

El que passa és que el pacte successori pot tenir un contingut més ampli si l'inserim dins del protocol familiar. Això és una mena de contracte ampli en el qual s'estableix la successió en l'empresa familiar. Però no només els efectes successoris sino tmb la preparació del trànsit entre generacions. En un protocol familiar es pot preveure la carrera que han de seguir els fills que vulguin ser directius de l'empresa, es pot establir com es repartirà la presa de decisions entre els fills quan hi ha diverses branques familiars,...

Ex: empresa Codorniu, es va vendre a un fons d'inversió, al final els membres de la família Codorniu van arribar a ser casi 500.

Regulació

1r gran problema que ens trobarem.

Aquesta regulació del llibre 4t intenta modernitzar el pacte successori separant-lo dels capítols matrimonials. Ara és un pacte que no té pq anar vinculat o lligat als capítols matrimonials. Poden anar completament separats.

Qui pot atorgar a Cat i a Andorra pacte successori.

▼ 431-2. Atorgants

Hom pot atorgar pactes successoris només amb les persones següents:

a) *El cònjuge o futur cònjuge.* Comencem malament, havíem dit que separàvem però el primer que ens apareix és el cònjuge o futur cònjuge.

b) *La persona amb qui conviu en parella estable.*

c) *Els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat.* Els parents. Estem dins de la família. Línia directa: avis, pares, fills, nets, vesnets. Línia col·lateral dins del quart grau → fins als cosins. Afinitat és la família de la parella, els cunyats.

d) *Els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dins del segon grau, de l'altre cònjuge o convivent.* Aquesta no hi és a Andorra. Puc pactar amb la cunyada de la parella de fet, que no és cunyada meua. I aquí s'acaba.

Si no s'atorga amb una d'aquestes persones, el pacte és nul.

Què passa si no som parents o familiars i volem pactar que algú succeeixi l'empresa que compartim entre els 2 als (50%)? com diu futur cònjuge, poden dir que es casaran i podran fer pacte successori. Si no és casen, no hi ha problema pq si cap dels 2 impugnem, no hi hauria cap problema. Això és una mica cutre.

Una cosa és que puguem beneficiar a qualsevol, però el problema és poder pactar. És poder ser part. Això és un problema important que a Andorra tmb tenim. Aquesta limitació no hi és a cap altra CA.

Cuestió interessant: lletra c) i d), parents en línia directa o colateral → fills adoptius? s'equiparen a efectes legals, però per pactar aquí és diferent. SAPBcn de 23 de juny del 2023, i ha dit que encara que digui consanguinitat, els fills adoptius han d'estar inclosos dins dels pactes successoris.

A banda dels que pacten, hi ha els que són beneficiaris. Els que és instituit hereu no té pq ser el qui pacta, el beneficiari pot ser-ho qualsevol. Tmb persones jurídiques.

▼ 431-3. Terceres persones no atorgants

- 1. Les persones no atorgants d'un pacte successori a favor de les quals s'ha fet un heretament o una atribució particular no adquireixen cap dret a la successió fins al moment de la mort del causant.*
- 2. Les disposicions a favor de tercers esdevenen ineficaces si l'afavorit premor al causant, llevat que el pacte successori disposi una altra cosa.*

Capacitat

▼ 431-4. Capacitat

Els atorgants d'un pacte successori han d'ésser majors d'edat i gaudir de capacitat d'obrar plena. Tanmateix, si un atorgant d'un pacte successori té només la condició d'afavorit i no li és imposada cap càrrega, pot consentir en la mesura de la seva capacitat natural o per mitjà dels seus representants legals o amb l'assistència del seu curador.

Majors d'edat i plena capacitat d'obrar.

El testament: 14 anys. El testament hològraf: emancipats. Pactes successòris: major d'edat i plena capacitat d'obrar.

Però clar, el concepte de plena capacitat d'obrar ja no existeix per la modificació dels drets de les persones amb discapacitat, i s'ha d'entendre amb el ple exercici de la seva capacitat jurídica i no se li hagin dictat mesures de suport. Però això és la capacitat per a ser part.

En canvi, els beneficiaris, si no se'ls imposa cap càrrega, n'hi ha prou amb que tinguin capacitat natural: de voler i entendre.

Forma

▼ 431-7. Forma del pacte successori

- 1. Els pactes successoris, perquè siguin vàlids, s'han d'atorgar en escriptura pública, que no cal que sigui de capítols matrimonials. L'escriptura de pacte successori pot contenir també estipulacions pròpies d'un protocol familiar i altres estipulacions no successòries, però no disposicions d'última voluntat.*
- 2. En els pactes successoris atorgats amb caràcter preventiu o que contenen reserva per a disposar o donar, s'ha de fer constar l'hora de l'atorgament.*
- 3. Els atorgants d'un pacte successori que no siguin causants de la successió futura poden delegar en poder especial la compareixença a l'acte de formalització del pacte, sempre que l'escriptura pública d'apoderament reculli el contingut complet de llur voluntat.*

Necessàriament escriptura pública. Sino, nul·litat del pacte. L'escriptura pública no cal que sigui de capítols matrimonials, es diu pq es vol recordar que es vol oblidar la tradició jurídica però no passa pq segueix lligat al parentiu.

Si a més és un pacte successori de caràcter preventiu, que té la finalitat de prevenir la mort intestada, llavors s'exigeix que en l'escriptura s'inclogui l'hora de l'atorgament, pq en funció a si és anterior o posterior al testament, tindrà eficàcia o no.

Un cop atorgats, els pactes successoris es poden inscriure al registre de la propietat i tmb si cal al registre mercantil.

Contingut (continuació)

És el mateix que el testament: condicions, fideicomissos, modes, substitucions vulgars, etc + evidentment un dels 2 pactes.

Important: caràcter irrevocable, tot i que es matitzarà molt.

La diferència entre el testament i el pacte successori és la irrevocabilitat del pacte successori i en canvi el testament és revocable sempre que es vulgui.

Però hi ha molts supòsits en que no, pel que ha perdut una mica el seu paper.

Tmb es pot incloure la reserva per a testar ⇒ el causant atorgant del pacte es pot reservar determinats bens per a disposar-ne mortis causa. Mitjançant quin negoci d'última voluntat? codicil i memòria. Però no testament, art. 411-3, incompatibilitat entre heretament i testament, pq només hi pot haver 1 fonament successori.

Llavors la memòria anirà referida al pacte, i sempre que no ultrapassi el 10% del cabal relicte, altrament haurà de ser necessàriament per codicil.

▼ 431-6

Tmb es pot incorporar la finalitat del pacte, es pot expressar en termes específics o que es pot deduir el contingut. Si hi és (pot ser que no hi sigui), és causa de revocació del pacte successori la impossibilitat d'aconseguir la finalitat.

Tmb hi pot haver un contingut no successori, tot el que tingui a veure amb aspectes lligats a la successió en l'empresa o per exemple, altres aspectes amb un caràcter més familiar que no pas successori. Una de les finalitats que es veu quan s'analitzen sentències és el manteniment íntegre dels patrimonis o de les empreses, llavors s'introdueixen clàusules lligades a la finalitat. A vegades se n'acaben ficant tantes que el pacte és ineficaç per la dificultat inherent.

Modificació

▼ 431-12

Els pactes es poden modificar, però hi han d'intervenir tots els atorgants. Igual que els atorgants de mutu acord pacten, de mutu acord poden modificar el pacte successori. No es podrà modificar si ja s'han consumat els efectes. *Heretament cumulatiu*, amb transmissió de present dels béns. Que es transmeten en el moment.

Si ja s'han transmès els béns, aquest aspecte ja no es podrà modificar pq ja s'han consumat els efectes.

Tmb cal escriptura pública per modificar.

Revocació

El pacte successori és irrevocable a diferència del testament llevat els casos previstos legalment. Però els casos previstos legalment són tants que ja no queda clar quina és la regla i quina l'excepció.

▼ 431-13. Revocación por indignidad

1. El otorgante de un pacto sucesorio que sea futuro causante de la sucesión puede, por su sola voluntad, revocar las disposiciones hechas a favor de una persona que haya incurrido en alguna causa de indignidad sucesoria.
2. La facultad de revocar caduca al cabo de un año contado desde el momento en que el causante conoce o puede razonablemente conocer la causa de indignidad.
3. Si el causante muere sin haber podido ejercer la acción o antes de que caduque el plazo para ejercerla, las personas legitimadas para hacer valer las causas de indignidad de acuerdo con el artículo 412-6 pueden impugnar las disposiciones a favor del indigno en el plazo fijado por el artículo 412-7.
4. La revocación por indignidad deja sin efecto las disposiciones correspondientes hechas por el indigno o las cargas u obligaciones asumidas por este, si tenía la condición de otorgante del pacto sucesorio.

Revocació per indignitat ⇒ les grans ofenses contra el testador. S'introdueix una causa de revocació unilateral, l'atorgant del pacte pot revocar unilateralment aquelles disposicions a favor de persona indigna. *Causas d'indignitat, 412-3.

▼ 412-3. Indignidad sucesoria

Son indignos de suceder:

- a) El que ha sido condenado por sentencia firme dictada en juicio penal por haber matado o haber intentado matar dolosamente al causante, su cónyuge, la persona con quien convivía en pareja estable o algún descendiente o ascendiente del causante.
- b) El que ha sido condenado por sentencia firme dictada en juicio penal por haber cometido dolosamente delitos de lesiones graves, contra la libertad, de torturas, contra la integridad moral o contra la libertad e indemnidad sexuales, si la persona agravada es el causante, su cónyuge, la persona con quien convivía en pareja estable o algún descendiente o ascendiente del causante.
- c) El que ha sido condenado por sentencia firme dictada en juicio penal por haber calumniado al causante, si lo ha acusado de un delito para el que la ley establece una pena de cárcel no inferior a tres años.
- d) El que ha sido condenado por sentencia firme en juicio penal por haber prestado falso testimonio contra el causante, si le ha imputado un delito para el que la ley establece una pena de cárcel no inferior a tres años.
- e) El que ha sido condenado por sentencia firme dictada en juicio penal por haber cometido un delito contra los derechos y deberes familiares, en la sucesión de la persona agravada o de un representante legal de esta.
- f) Los padres que han sido suspendidos o privados de la potestad respecto al hijo causante de la sucesión, por una causa que les sea imputable.
- g) El que ha inducido al causante de forma maliciosa a otorgar, revocar o modificar un testamento, un pacto sucesorio o cualquier otra disposición por causa de muerte del causante o le ha impedido hacerlo, así como el que, conociendo estos hechos, se ha aprovechado de los mismos.
- h) El que ha destruido, escondido o alterado el testamento u otra disposición por causa de muerte del causante.

La facultat de revocar és d'1 any desde que es coneix o es pot conèixer la causa d'indignitat.

... les persones legitimades que serien els hereus poden impugnar les disposicions a favor de l'índigne en el termini de l'art. 412-7.

Si anem al 412-7, veurem que el termini que s'hi preveu és de 4 anys. És paradoxal que l'atorgant del pacte tingui 1 any i els seus hereus tinguin 4. No té cap mena d'explicació.

▼ 431-14. Revocació per voluntat unilateral

1. Els atorgants d'un pacte successori poden revocar unilateralment el pacte o, si escau, les disposicions que conté:

a) Per les causes pactades expressament.

b) Per incompliment de les càrregues imposades a l'afavorit.

c) Per impossibilitat de compliment de la finalitat que va ésser determinant del pacte o d'alguna de les seves disposicions.

d) Per l'esdeveniment d'un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies que en van constituir el fonament.

2. La facultat de revocació caduca al cap de quatre anys comptats des del moment en què es va produir el fet determinant d'aquesta.

Revocació per voluntat unilateral. La indignitat tmb ho és, però ara s'afegeixen altres causes de revocació unilateral. Si les causes són les que pactem, i pactem que puc revocar quan em doni la gana, on està la irrevocabilitat? la possibilitat de pactar les causes de revocació unilateral que volguem és fonamental, és clau. No es pot atorgar un pacte successori d'institució d'hereu sense deixar finestres, portes i tot el que puguem obert per escapar-nos si és que ens convé. Perquè si 2 persones pacten que X serà hereva, ara s'ho menjaràn si no es posen d'acord. Per tant, tenir una porta de sortida, del pànic, és necessària. I si un dels 2 mor, ja no es pot modificar.

Revocació per incompliment de càrregues, al 431-7, una càrrega prevista és la cura d'un dels atorgants, o de l'atorgant, o d'algú altre. Compte, si X és la cuidadora de Y, poden pactar entre ells que X es quedi la casa de Y? no pq no és familiar. Però sí que està previst específicament posar com a càrrega que X ha de cuidar a Y.

La impossibilitat de complir amb les finalitats. La finalitat era mantenir l'empresa i això és impossible. Les circumstàncies han determinat que aquell sector de negoci ja no es pot dedicar a aquella activitat. Ex: importar gasoil de Rússia.

I pel canvi sobrevingut, substancial, imprevisible de les circumstàncies que en van constituir el fonament.

La revocació s'ha de fer a través d'escriptura pública, manifestant la voluntat de revocar, i s'hi poden oposar a la revocació aquells a qui es comunica la revocació. I l'art. 431-17 contempla la crisi matrimonial, 422-13, ens diu 2 coses: la nul·litat, el divorci o la separació dels atorgants no altera l'eficàcia, però si el pacte s'havia atorgat a favor de cònjuge o de parents del cònjuge o del convivent, el divorci, la nul·litat, la separació deixen sense efecte com passava en el testament també el pacte successori.

Nul·litat o anul·labilitat

Art...

Comença parlant de nul·litat i anul·labilitat, en un mateix règim jurídic, cosa que no s'entén.

Nul·litat:

- persones no legitimades
- manca de forma

Anul·labilitat:

- vicis de la voluntat
- manca de capacitat

Però hi ha una única acció, 4 anys, caducitat, la distinció no té gaire sentit perquè el règim jurídic és el mateix.

Pacte successori d'institució d'hereu o heretament.

En castellà: heredamiento.

Peculiaritat? com que és fruit d'un pacte, no cal acceptar. L'acceptació ja s'ha fet al pacte. Els beneficiaris que no són atorgants sí que han d'acceptar, però els atorgants ja han acceptat per tant adquireixen sense acceptar.

L'atorgament de pacte revoca tots els testaments, codicils, memòries anteriors. I tmb les donacions per causa de mort que explicarà a continuació.

431-23.

Modalitats:

- Heretament simple ⇒ simplement atorga la condició d'hereu.
- Heretament cumulatiu ⇒ institució d'hereu i transmissió de present dels béns. De tots els béns excepte els que el causant atorgant s'ha reservat per a testar. Això significa que des d'aquell moment no només és hereu sino que tmb és propietari de tots els béns. I no és una donació, sino que és el pacte successori. No hi ha 2 negocis: pacte i donació, sino que és 1 únic negoci. Pacte successori amb atribució de present dels béns.

El profe ens diu que no fem pactes cumulatiu.

Exemple: cas més recent que ha vist el profe, de l'any 1974. És un pacte successori, matrimoni, poble perdut, amb un fill que amb motiu del seu matrimoni els pares atorguen heretament cumulatiu. I per tant li transmeten totes les finques. Al cap de poc, aquest senyor coneix una senyora que treballava en un club nocturn, es ven totes les finques perquè eren seves, i desapareix amb la senyora cap a una illa del Carib de la qual ella era originària fins que s'acaben els diners. I alheshores torna. Divorci, i ell se'n va viure a un altre poble a uns 40 kms. Mestrestant, va tenir temps per deixar embarassada a la seva dona. I va néixer un fill, es va fer gran i va aconseguir remuntar la economia de la casa. Es moren els pares, atorguen testament, deshereten el fill, com si no hi hagués heretament tot això, i institueixen hereu el net. Acaba amb el pare demanant la nul·litat del testament, la ineficàcia del heretament, i reclamant la legítima en l'herència del seu pare al seu fill. El pare reclama la llegítima al seu propi fill. El testament posterior tampoc és vàlid.

L'hereu, com que ja és hereu, té la facultat d'impugnar qualsevol acte de l'atorgant en frau de l'heretament. El causant atorgant, un cop atorga el pacte, ja ha designat hereu, per tant ja no pot disposar dels béns gratuïtament. Onerosament sí pq hi haurà subrogació, però qualsevol acte en frau de l'heretament, que pugui perjudicar l'herència que ha de rebre l'hereu que en vida ja ho és, pot impugnar aquests actes.

També hi ha l'heretament mutual, que és recíproc entre dues persones. El normal és entre marit i muller o convivent. En la tradició, la dona sempre tenia un paper molt marginal.

Després hi ha el preventiu, que té la finalitat d'evitar la intestada. 431-21.

Pacte d'atribució particular ⇒ equival al llegat en els testaments. És a dir, s'atribueix béns en concret, encara que siguin universalitats. Ex: farmàcia, explotació agrària,... Peculiaritat: no pot ser mai cumulatiu, sempre és després de la mort la transmissió.

L'apartat 3 del 431-29 diu que si hi ha transmissió de present, és donació, no pacte successori. I per tant tributa com a donació i no com a successió.

El millor avantatge que té el pacte d'atribució particular és que l'adquireix directament, sense dependre de l'hereu. Ara s'està utilitzant bastant perquè el TS diu que tributen com a successió i no com a donació, i per tant es poden beneficiar dels avantatges successoris.

Tema 11. Donació per causa de mort

Figura molt estranya, a Cat hi ha determinada regulació. De fet hi ha alguns països on està prohibida.

Al CC Esp està regulada de forma poc clara, ho explicarà breument la Catalana.

Són donacions per causa de mort, 432-1, les disposicions de béns que el donant en consideració a la seva mort, *contemplatio mortis* (element fonamental segons el TSJ), atorga en forma de donació en acceptada pel donatari en vida seva, sense que el donant resti vinculat personalment per la donació.

Santa rita, lo que se da no se quita.

Aquí ens diu que el donant no queda vinculat per la donació. Aquesta és la clau, és una donació lliurement revocable. Quina donació és aquesta? et dono però sempre que vulgui revoco la donació. És una donació peculiar.

És un negoci entre vius, llavors pq està en el llibre 4t? pq el seu efecte només és definitiu amb la mort del donant. Perquè fins al moment de la mort el donant pot revocar la donació. I ho pot fer sense ni que ho sàpiga el donatari.

Forma: com la donació. Com és la donació? segons si és immoble o moble. Immoble per escriptura, però mobles per escrit o manual de paraula amb lliurament immediat de la cosa.

Contemplatio mortis: hem de tenir present la idea de la mort, sino, és una donació entre vius. Però no vol dir que ens haguem de morir demà, podem contemplar un perill imminent per a la mort. Si és aquesta la mort que contemplo, automàticament la mort és ineficaç. Jo puc simplement estar contemplant la mort. Tots hem de morir algún dia.

Peculiaritats: hi pot haver transmissió immediata de la propietat, però hi pot haver transmissió diferida. En qualsevol cas, mentre jo no em moro, la donació és revocable. Com puc revocar la donació? n'hi ha pot amb que atorgui testament i llegui el bé a una altra persona. Per tant, el donatari pot ser que no sàpigi que s'ha revocat la donació fins que no s'obri la successió.

És una donació molt peculiar, que s'intenta fer valer quan no ho és.

La bàsica diferència és que la donació té efectes immediats. I la diferència amb la donació entre vius és que és menys revocable. La mortis causa la pots revocar sempre, com un testament, la donació legal només la pots revocar per causa legal. I un testament has d'esperar a la mort, en canvi la donació té efectes immediats.

I l'heretament cumulatiu és irrevocable. A la donació mortis causa no cal que et reservis facultats de revocació unilateral. I en l'heretament cumulatiu has de comunicar que revokes, a la donació mortis causa no.

La donació no pot ser universal, és de coses. La donació mortis causa és una figura híbrida.

El simple fet de llegar la cosa a una altra persona implica la revocació. Però si atorgues un testament amb institució d'hereu, sense llegar específicament l'objecte, no revoca. Pq un llegat pot conviure amb l'hereu.

La donació no pot ser universal, si és universal llavors és un heretament.

Tu dones i és revocable fins que es mori el que ha donat. No té gaire sentit, per això no és vàlida a molts ordenaments jurídics. La donació ha d'estar acceptada en vida del donant.

Tema 13. Llegítima

Introducció

La majoria d'ordenaments jurídics estableixen algun dret de caràcter forçós, la llei atorga algun dret a determinats parents, sempre els fills, de vegades el cònjuge, que a vegades inclou el convivent, més rarament alguns ascendents. Fins i tot a altres persones que mantenen alguna relació amb el causant.

D'això en diem llegítima.

Nova Zelanda, Austràlia, Anglaterra i alguns estats de Canadà, no hi ha llegítima però sí que hi ha family provision, que és una quantitat que fixa el tribunal al seu criteri, quan el testador no ha fet una atribució suficient a favor d'aquelles persones. Ex: en el cas anglès, es reconeix que té dret a una family provision el "child of a family", que no és un fill del causant, però sí algú que més o menys és un fill (fill de la parella per exemple), o fins i tot a altres persones que tenien alguna dependència econòmica. Aparentment, no hi ha llegítima a EEUU excepte a Lousiana, Nova Orleans. Aparentment, el testador pot fer el que vulgui amb la seva herència. Però això és només aparentment. Ex: Empire State Building, la seva propietat està en mans d'un trust, la majoria de participació en aquest trust el tenia una senyora que es deia Leona Hemsly, que va morir sobre el 2008, aquesta senyora era molt gran, i la seva immensa fortuna va decidir deixar-la al seu gos i a unes quantes institucions protectores d'animals. Hem quedat que a EEUU no hi ha llegítima, per tant els nets es queden sense. Automàticament a EEUU es posa una demanda que no estava bé del cap o que va estar influençada indegudament, i s'obre un plet. Aquí va acabar amb unes compensacions econòmiques, però fins a un punt és una falàcia la llibertat de successió pq a la pràctica tens moltes possibilitats a que guanyin els teus parents.

Hi ha algun lloc on hi hagi llibertat absoluta de testar sense cap truco? tradicionalment es deia que a Navarra, perquè a Navarra la llegítima consisteix en 2 carlines (moneda sense curs legal) o ... de tierra, per tant diuen que és una llegítima merament formal. Això només afecta als fills perquè el cònjuge té l'usdefruit, però el causant sempre té l'usdefruit.

Valle D'allala, alguns pobles del país vasc en els quals diu expressament la llei de dret civil vasc que la llibertat de testar és absoluta i no hi ha usdefruit ni res. Però segons diu la doctrina, només hi ha 2 casos coneguts en que s'hagi utilitzat, però va haver-hi una revolta popular que va fer que s'arreglés el tema amistosament.

Per tant, d'una manera o altra, tots els ordenaments jurídics contempnen una porció o valor de l'herència que ha de ser pels parents més propers, sempre fills i descendents, sovint el cònjuge, i de vegades els progenitors i algun altre ascendent.

Ara, aquesta llegítima es pot organitzar de moltes maneres diferents, hi ha molts sistemes. A cat el 451-1 ens diu que la llegítima és el dret a obtenir un valor en l'herència líquida.

▼ 451-1. Derecho a la legítima

La legítima confiere a determinadas personas el derecho a obtener en la sucesión del causante un valor patrimonial que este puede atribuirles a título de institución hereditaria, legado, atribución particular o donación, o de cualquier otra forma

Un "valor", per tant, dret de crèdit. Els legitimaris poden exigir que se'ls hi pagui la llegítima. Al CCEsp o a Itàlia la llegítima és una part dels béns. No a un crèdit, no a una quantitat de diners, sino a una quantitat dels béns. Però si ens quedem a l'Aragó i al País Vasc, la llegítima és col·lectiva. Això vol dir que és tot el grup de legitimaris que té el dret a la llegítima però que el causant la pot atribuir tota només a 1. I els altres es queden sense res llevat que necessitin per la seva sustentació, que alhesores poden reclamar un dret d'aliments. Tota la llegítima pot anar a parar a un fill o a un net.

I en el cas de Catalunya, la llegítima és un dret en la successió amb independència del fonament successori. Tant com si és testamentària, com contractual o intestada. No importa el fonament, el cas és que es té dret a la llegítima.

Quin és el fonament de la llegítima? perquè tenim dret a la llegítima quan es morin els nostres pares? el TSJ, en una sentència de 13 de juny de 2013, ha dit que el fonament de la llegítima descansa en la "solidaritat familiar", o en la "solidaritat intergeneracional".

Hi ha una tendència a afeblir, debilitar la llegítima. Però és molt evident, per exemple, a l'Aragó, que s'ha passat d'una llegítima de 2/3 a la meitat, al País Basc també s'ha reduït molt. Si mires la mitja d'edat de mort i de naixement, de mitjana la llegítima és un premi a la jubilació.

A Catalunya

Centrem-nos en Catalunya. MOLT IMPORTANT, **la llegítima és un dret de crèdit**. És així des de 1585 des d'una constitució del rei Felip II, nom: zelant per la conservació de les cases principals. I ja hi era a Barcelona sobre el s. XIV. Això vol dir que es tractava d'evitar que el fet d'haver de pagar la llegítima suposés la divisió del patrimoni familiar. Si la llegítima és una part dels béns, a cada generació es divideix el patrimoni familiar. Ara, la ratio de fecunditat de les dones és d'1 fill per dona, però abans era com de 3 o 4 fills, per tant cada generació era el fraccionament del patrimoni familiar. A Cat des de l'edat moderna, la llegítima s'ha pagat en diners, i això ha permès no dividir el patrimoni familiar, que pugui passar a 1 únic hereu i la tradició vucòlica catalana, el 2n fill se li pagava la llegítima i començava un negoci a Bcn. La realitat és que el 2n fill es feia militar, el 3 es feia capellà, i la família quedava endeutada pel pagament de la llegítima. I això està copiat a Galícia. **Llegítima catalana, d'1/4 part.**

A més, és un dret de crèdit ordinari, sense cap garantia. Abans del 1990 la llegítima donava dret a la menció llegitimària al registre de la propietat, quedava anotada allí la llegítima i això impedia que es poguessin vendre els bens de forma lliure. Això es va suprimir. Per tant, major llibertat de testar que en un sistema que una part dels bens necessàriament passa als fills.

I aquest valor que s'ha d'atribuir als fills el causant el pot atribuir de la manera que vulgui, a títol d'hereu, de llegat o tmb en vida mitjançant donacions. I des de l'altre punt de vista, l'hereu respon

personalment del pagament de la llegítima i si el causant no ha dit com, per exemple, és l'hereu qui decideix com paga la llegítima: en diners o en bens. I si no es paga voluntàriament, es pot reclamar judicialment mitjançant *l'acció de reclamació de la llegítima*.

Qui són legitimaris? 451-3

▼ 451-3. Legítima de los descendientes y derecho de representación

1. *Son legitimarios todos los hijos del causante por partes iguales.*
2. *Los hijos premuertos, los desheredados justamente, los declarados indignos y los ausentes son representados por sus respectivos descendientes por estirpes.*
3. *El derecho de representación sólo tiene por objeto el derecho a la legítima y no se extiende a las atribuciones patrimoniales que el causante haya ordenado a favor del representado, salvo que el representante haya sido llamado por vía de sustitución.*
4. *En caso de adopción de hijos del cónyuge o de la persona con quien el adoptante convive en relación de pareja con carácter estable, el adoptado no es legitimario del progenitor de origen sustituido por la adopción y, si este ha muerto, tampoco lo es, por derecho de representación, en la sucesión de los ascendientes de este. La misma regla se aplica en la adopción de huérfanos por parientes dentro del cuarto grado respecto a la sucesión de los ascendientes de la rama familiar en que no se ha producido la adopción.*

Els fills i descendents. I clarament diu l'apartat 1, *tots els fills del causant per parts iguals*.

És solidari que tots els fills siguin legitimaris a parts iguals?

Fills i descendents, opera, com és una successió legal, la representació successòria: els fills premorts, indignes i absents són representats per la estirp de descendents en la llegítima.

Ex: tinc la filla Maria i la filla Marta, la filla Maria premor i deixa 2 filles al seu torn. Les netes ocupen el lloc en la llegítima de la seva mare, pq és una successió legal i la representació opera en la successió legal com en la intestada.

Però hi ha un procés de debilitació de la llegítima. 451-3.3. El dret de representació és només en la llegítima, no en la atribució en concepte de llegítima. Ex: el meu pare em llega el Picasso en pagament de llegítima, jo premoro i els meus fills tenen dret a la llegítima que m'hagués correspos però no al Picasso, a menys que hagi ordenat el pare una substitució vulgar en el llegat. Llavors tindrien dret al picasso per la substitució vulgar, no per la representació.

Fills és qualsevol fill, per naturalesa, adoptat, tècniques de reproducció assistida, matrimonial, no matrimonial, qualsevol fill... Però un cop t'han adoptat ja no rebs llegítima dels teus pares biològics.

A Cat el cònjuge o convivent en parella estable no és legitimari. En altres drets, ex: a Itàlia, el cònjuge sí que és legitimari. Però a Cat NO. Hi ha drets en els quals la llegítima varia segons el nombre de fills. A Cat no, tan si els fills són 1 o 10, la llegítima és la mateixa. A Mallorca i menorca sí que varia, per exemple. Al CCesp la llegítima (2/3) es divideix en 2 parts: la llegítima estricta 1/3, i 1/3 de llegítima de mejora per millorar algun dels fills i desigualar-los. Cada sistema legitimari és diferent, i de vegades molt diferent.

▼ 451-4. Legítima de los progenitores

1. *Si el causante no tiene descendientes que le hayan sobrevivido, son legitimarios los progenitores por mitad. Estos no tienen derecho a legítima si el causante tiene descendientes pero han sido desheredados justamente o declarados indignos.*

Interessant, si el causant té descendents desheretats el progenitor no té dret a llegítima. Opera el dret de representació.

2. Si solo sobrevive un progenitor o la filiación solo está determinada respecto a un progenitor, le corresponde el derecho de legítima íntegramente. Si sobreviven los dos pero uno de ellos ha sido desheredado justamente o ha sido declarado indigno, la legítima corresponde solo al otro. En este caso, debe aplicarse lo establecido por el artículo 451-6.

Si no hi ha descendents, (si hi ha descendents però no tenen dret a llegítima no es el cas), són llegítimaris els progenitors. Només que hi hagi algun fill viu encara que no tingui el dret a la llegítima, els progenitors no seràn llegítimaris. Per parts iguals, i si només n'hi ha 1, tot pel progenitor que sobreviu. Per tant, altres ascendents no, i aquesta llegítima s'extingeix si no es reclama en vida. El dret a reclamar-la no es transmet, a diferència de la llegítima dels fills. I a més, a diferència de la llegítima dels fills, es pot renunciar lliurement de manera anticipada. A la llegítima dels fills no es pot renunciar, a la llegítima no deferida, llevat de determinats supòsits. Tampoc hi ha representació en la llegítima dels progenitors.

Diferències entre la llegítima dels descendents i la llegítima dels progenitors? (1) Només seràn llegítimaris si no hi ha descendents, no si els descendents no hi tenen dret, (2) el dret a reclamar-la no es transmet, (3) es pot renunciar lliurement de manera anticipada, (4) no hi ha representació

Capacitat per ser llegítimari

S'apliquen les causes que ja veurem d'incapacitat, d'indignitat, i també les que veurem després de desheretament. Però la indignitat i el desheretament no extingeixen la llegítima, perquè opera la representació a favor dels descendents.

Osigui que les que operen són les d'incapacitat.

Atribució de la llegítima

El 451-1 diu que és el causant el que decideix com atribueix la llegítima. Es pot fer a títol d'hereu, a títol de llegat, donació o atribucions particulars.

Anàlisi d'aquestes formes d'atribució:

- Títol d'hereu: el sol fet d'instituir com a hereu a un legítimari suposa l'atribució de la llegítima. De manera que si renuncia a l'herència, es renuncia a la llegítima. Això que sembla senzill, a la pràctica és molt complicat perquè en la mateixa persona concorren 2 qualitats: la d'hereu i la de legítimari, que són autònomes, no es confonen. I això planteja una variada problemàtica.

Ex: el problema està en la relació amb el 411-1, que ens diu que l'hereu està sotmès als actes propis del causant. Alheores imaginem que el causant va atorgar una donació simulada. Si el causant no podia impugnar aquest acte simulat, pel 411-1, tampoc no ho pot fer l'hereu pq està vinculat als actes propis. En canvi, en tant que legítimari, com que la donació afecta a la seva llegítima, sí que està legitimat per impugnar aquella donació simulada. Això en la pràctica és molt complicat, quedar-nos amb la idea que poden haver-hi 2 títols en la mateixa persona i cadascun té la seva regulació.
- Títol de llegat: aquí la renúncia al llegat novament suposa la renúncia a la llegítima. 3 modalitats de llegat tradicionalment:
 - El llegat de diner: llegeu a l'Eva en pagament de la seva llegítima 10.000€. No té més. Pot passar que els 10.000€ no siguin suficients o que siguin més, ho veurem després.

- El llegat de bens hereditaris: no val qualsevol llegat de bens hereditaris, la norma ens diu que han de ser bens de plena lliure propietat del causant. I aquí tenim una varietat de supòsits mirant la jurisprudència enorme. Ex: llego a l'Eva la meitat del meu pis per pagar la llegítima. És un llegat que serveix per pagar la llegítima? no, pq no és plena ni exclusiva propietat. Puc llegar a l'Eva un bé que està hipotecat? no pq no és un bé que estigui en lliure propietat. Tampoc puc llegar un bé que estigui arrendat.

Excepció: que no hi hagi altre mena de bens en l'herència. Ex: només tinc mig pis, o només tinc béns hipotecats. Però si tinc béns de lliure plena propietat, només puc llegar-los aquests en atribució de la llegítima.

No cal dir expressament que atorgues llegítima, el títol d'hereu o de legítima ja s'atorga. Bens de lliure plena i exclusiva propietat. No pot ser un bé en usdefruit, ni en hipoteca, etc. Són inidonis per al pagament de la llegítima.

- El llegat simple de llegítima: llego a qui acrediti ser legitimari allò que li correspongui en concepte de llegítima. 451-7.4. Una clàusula com aquesta la trobarem a qualsevol testament. No hi ha testament en que no es posi, pq als notaris els hi costa molt canviar el formulari notarial. Històricament tenia molta importància pq evitava la figura de la preterició errònea de legitimaris (la veurem després), que provoca la nul·litat del testament. Llavors el llegat simple de llegítima evitava la preterició errònea de legitimaris, evitava que el testament fos nul per aquest motiu.

Però això ha canviat, i ara el llegat simple de llegítima ja no exclou la preterició errònea de llegítima. Per tant ara ha perdut molta utilitat.

Aquest article 451-7.4 acaba dient "sense que el llegat en forma simple li atorgui dret adicional algún". No val dir: "a part d'aquest llegat que m'has atribuir, com que posa que llego al que correspongui..." l'article deixa clar que no atorga cap dret suplementari.

Si es renuncia a l'atribució que fa el causant, s'està renunciant a la llegítima. Això és en disposicions testamentàries.

Quan s'adquireix la llegítima? com en el llegat, 451-2, en el moment de la mort s'adquireix el dret a la llegítima, i es presumeix acceptada la llegítima mentre no s'hi renunciï.

▼ 451-2. Nacimiento del derecho a legítima y aceptación

1. *El derecho a legítima nace en el momento de la muerte del causante. Antes de este momento no puede embargarse por deudas de los presuntos legitimarios.*
2. *Se presume que la legítima es aceptada mientras no se renuncia a la misma de forma expresa, pura y simple.*
3. *El derecho a percibir la legítima se transmite a los herederos del legitimario, excepto en el caso regulado por el artículo 451-25.2.*

Ara a calcular la llegítima

Legítima global (Lg) = $[R + D - (\text{deutes} + \text{càrregues})]/4$

R = Relictum

D = Donacions

1/4 del valor líquid de la herència. Com calculem el valor líquid de l'herència? els béns que hi ha a l'herència però els hem de valorar amb el valor de mercat (pericials, el que sigui), i com que és el valor líquid hem de deduir els deutes de l'herència i les càrregues hereditàries. Si hi ha més deutes

que relictum (bens), no hi haurà legítima. Les càrregues 461-19 (si no li falla la memòria), ens interessin les despeses de funeral, incineració, etc. Pq en la pràctica són les que sempre hi ha. Si els diners del funeral els paguen els hereus, es pot deduir per al càlcul de les legítimes. Però si el causant ja va deixar diners per pagar el funeral (o va pagar una assegurança, etc), és evident que ja hi ha menys relictum i no es poden deduir les despeses del funeral.

▼ 461-19. Càrregues hereditàries

Són càrregues hereditàries les despeses:

- a) De darrera malaltia, d'enterrament o incineració i dels altres serveis funeraris.*
- b) De presa d'inventari i de partició de l'herència, i les altres causades per actuacions judicials, notariales o registrals fetes en interès comú.*
- c) De defensa dels béns de l'herència, mentre aquesta estigui jacent.*
- d) De lliurament de llegats, de pagament de legítimes i de marmessoria, i les altres de naturalesa anàloga.*

S'ha d'incloure les donacions, el *donatum*. Les donacions computen per al càlcul de la legítima. Computació, no col·lació. IMPORTANT. Donacions computables, no col·lació (tema 18). Quines donacions computen? totes les donacions imputables a la legítima, en pagament o en concepte de legítima. Normalment, totes les donacions a legitimari computen i per tant s'han de sumar al relictum. Això és una idea sense polir, de forma aproximada. I, novetat del dret català, les donacions a no legitimaris només computen les fetes els 10 últims anys abans de la mort del causant. Les més antigues no computen.

Atenció: les donacions al legitimari totes computen, i les donacions a no legitimaris només computen les fetes els últims 10 anys.

Diferència entre que computació i imputació? Computar és veure el que en principi li toca a algún legitimari, imputar és descomptar el que ja han cobrat anticipadament en concepte de legítima mitjançant... També que les normes de computació són imperatives però les de imputació són dispositives.

Si fem tot això i ho dividim entre 4, dona la legítima global. El valor que va a la legítima. El següent pas és calcular quina és la legítima individual, de cada legitimari. És a dir, dividint-la un altre cop pels legitimaris que fan nombre. Per saber aquest nombre, fan nombre (1) el legitimari que és hereu, (2) el que ha renunciat a l'herència (si es renuncia a l'herència també es compta per dividir, això vol dir que la legítima disminueix), (3) el desheretat justament, i (4) l'indigne també fa nombre excepte que hi hagi representació. Per tant, n° no és el nombre de legitimaris, hem de posar els legitimaris que fan nombre. Al desheretat que no té fills serà 3, si n'hi ha 1 que és absent que no té fills serà 2 (partint que teniem 4 en un origen).

Lg/n°

Un cop sabem el que li pertoca a cada legitimari, procedim a imputar, és a dir, a descomptar o a restar el que ja han cobrat anticipadament en concepte de legítima (recordar que es pot atribuir mitjançant donació, es pot cobrar en vida, i evidentment el títol d'hereu i de llegat són també pagament de la legítima). En concret, la imputació la tenim al 451-8.

▼ 451-8. Imputación de donaciones y atribuciones particulares

- 1. Son imputables a la legítima las donaciones entre vivos otorgadas por el causante con pacto expreso de imputación o hechas en pago o a cuenta de la legítima. El carácter imputable de la donación debe hacerse constar expresamente en el momento en que se*

otorga y no puede imponerse con posterioridad por actos entre vivos ni por causa de muerte.

2. *Son imputables a la legítima, salvo que el causante disponga otra cosa:*

a) Las donaciones hechas por el causante a favor de los hijos para que puedan adquirir la primera vivienda o emprender una actividad profesional, industrial o mercantil que les proporcione independencia personal o económica.

b) Las atribuciones particulares en pacto sucesorio, las donaciones por causa de muerte y las asignaciones de bienes al pago de legítimas, hechas también en pacto sucesorio, cuando se hagan efectivas.

3. *En la herencia de los abuelos, son imputables a la legítima de los nietos los bienes recibidos por los progenitores representados que habrían sido imputables a su legítima en caso de haber sido legitimarios.*

4. *Las donaciones y demás atribuciones imputables a la legítima se valoran de acuerdo con lo establecido por el artículo 451-5, pero su imputación no está sometida al límite de diez años fijado por la letra b de dicho artículo.*

5. *El causante puede dejar sin efecto la imputación a la legítima en testamento o codicilo así como en pacto sucesorio o por medio de una declaración hecha en otro acto entre vivos en escritura pública. La dispensa de imputación hecha en escritura pública es irrevocable y la hecha en pacto sucesorio solo es revocable por las causas legales o acordadas entre las partes.*

Diferència important: les normes de computació són imperatives i el causant no les pot modificar, però les de imputació són dispositives i el causant sí les pot modificar. El que ens diu aquest article és que tot el que s'ha atribuït en concepte de legítima s'imputa. El caràcter imputable ha de constar en el moment de la donació, has d'acceptar la donació i per acceptar has de saber les conseqüències, una de les quals és que serà imputable.

L'apartat 2 ens diu donacions que sempre són imputables. (1) Donacions per a que puguin adquirir el primer habitatge (i punt, només el primer), (2) emprendre una activitat mercantil etc...

Ex: STS 9 de febrer de 2015, pare farmacèutic. Amb farmàcia pròpia. Fill farmacèutic, que fa 20 anys que està treballant a la farmàcia. Quan el pare arriba a l'edat de jubilació, li dona la farmàcia al fill. A la filla en testament li llega un edifici a Bcn (germana). Acaben en plet els germans, s'ha d'imputar la donació de la farmàcia a la llegítima? no, perquè porta 20 anys treballant ja, no està emprenent. Per tant, té dret a la llegítima i a més a tota la donació que va rebre en el seu moment.

Totes les donacions imputables ho són independentment de quan s'hagin fet. En la imputació, els 10 anys no juguen, sempre computen les donacions encara que siguin fa molts anys. Solo imputan las donaciones con las que empiezas una actividad.

Llavors si és imputable, es resta a la llegítima.

L'apartat 1 és la norma general, i l'apartat 2 dona exemples de donacions que sempre són imputables.

I cada bé s'ha de valorar (millors, etc)

A més, tot el que és pagament de llegítima és imputable.

Qui paga la llegítima? 451-11

▼ 451-11. Pago de la legítima

1. *El heredero o las personas facultadas para hacer la partición, distribuir la herencia o pagar legítimas pueden optar por el pago, tanto de la legítima como del suplemento, en dinero, aunque no haya en la herencia, o por el pago en bienes del caudal relicto, siempre y cuando, por disposición del causante, no corresponda a los legitimarios percibirlos por medio de institución de heredero, legado o asignación de un bien específico, atribución particular o donación.*
2. *En caso de optar por el pago de la legítima o, si procede, el suplemento en bienes, el heredero o la persona facultada para pagar debe cumplir los requisitos establecidos por el artículo 451-7.2. Una vez hecha la opción y comenzado el pago de una forma determinada, el legitimario puede exigir que el resto le sea pagado de la misma forma.*

1. L'hereu.

2. Les persones facultades per fer la partició: la partició extingeix la comunitat hereditària i constitueix l'atribució a cadascú dels béns de l'herència. Per tant, el marmessor particular que és contador partidor, el contador partidor testamentari, el contador partidor datiu, tots aquests poden pagar legítimes.

3. Cònjuge o convivent distributari. El cònjuge que podia escollir l'hereu o dividir l'herència entre els hereus designats conjuntament entre el causant. 424-1 i ss.

▼ 424-1. Designació d'hereu pel cònjuge o convivent

1. *El testador pot instituir hereu el descendent que el seu cònjuge o convivent en parella estable supervivent elegeixi entre els fills comuns i llurs descendents, encara que visqui el seu ascendent, o els pot instituir en les parts iguals o desiguals que el cònjuge o convivent supervivent estimi convenients.*

2. *En la designació d'hereu pel cònjuge o pel convivent, a manca de previsió pel testador o de regulació pel costum, regeixen les normes següents:*

a) *L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els fills a què fa referència l'apartat 1 i els descendents d'aquests, i comporta la facultat, en cas de distribució, de limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legitimaris.*

b) *El cònjuge o convivent pot imposar sempre les condicions, les limitacions de disposar i les substitucions que estimi oportunes, si els afavorits amb aquestes són fills o descendents del testador i les restriccions no contradiuen les imposades per aquest.*

c) *L'herència no es defereix fins que no es fa l'elecció o la distribució, però abans el cònjuge o convivent supervivent pot fixar i pagar les llegendes i els llegats.*

Hauran de tenir en compte com el causant ha atribuït la legítima, i si el causant no ha atribuït la legítima, són ells els que decideixen com es paga: en béns, diners, si és en béns han de ser de qualitat mitjana, i si el legitimari no hi està d'acord, es preveu un procediment específic de jurisdicció voluntària per determinar si són de qualitat mitjana i suficients.

Tot això suposant que es paga voluntàriament la legítima. Però pot passar que l'hereu no pagui → *acció de reclamació de la legítima*, és una acció personal de cada legitimari, no han d'actuar conjuntament els legitimaris si són més d'1, no hi ha litisconsorci actiu. Aquesta acció prescriu als 10 anys, termini llarg.

Des del punt de vista de l'hereu, és responsable personal i 1137 CCesp "si són diversos hereus la responsabilitat és mancomunada". Moltes sentències s'equivoquen i posen resp solidària.

Els hereus, només responen amb el valor de l'herència. Per tant, si s'acaba el valor de l'herència, no han de pagar de la seva butxaca pq el 461-19 (no és aquest) diu que la responsabilitat de l'hereu és ilimitada en el cas dels deutes i càrregues de l'herència. Però la llegítima no és un deute de l'herència pq neix amb la successió, i quan es defineixen les càrregues de l'herència, diu que és càrrega les despeses de pagament de la llegítima, no la llegítima, pq sino ho diria. Com no és ni deute ni càrrega, no hi ha resp ilimitada possible.

Interessos: la llegítima merita interessos des de la mort del causant, llevat que el causant disposi una altra cosa. Per tant, si es reclama la llegítima al cap de 9 anys, hi ha dret a la llegítima més 9 anys d'interessos. O si s'ha atribuït la llegítima en forma de llegat de cosa certa i determinada, cas en que el legitimari té dret als fruits de la cosa ⇒ ja no es paguen interessos (encara que els fruits siguin inferiors als interessos).

Hem quedat que la legítima és un dret de caràcter legal, que no és disponible per al testador. Malgrat tot, es preveuen unes causes de desheretament. A França i a Itàlia no es pot desheretar. El nom és trampós, pq vol dir simplement privar per causa legal de la legítima, no és herència encara que apareixi des-"heretar". Són unes causes legals només per les quals es pot desheretar, i cal complir uns requisits. 451-18 ⇒ s'ha de fer en testament, codicil o pacte succeſori. I requereix l'expressió de la causa legal (que ara analitzarem) i la designació nominal del desheretat. Ex: "deshereto tots els meus fills" no té efectes. El desheretament ha de ser total, no parcial, ni tampoc sotmés a condició.

▼ 451-18. Requisitos de la desheredación

1. *La desheredación debe hacerse en testamento, codicilo o pacto sucesorio y requiere la expresión de una de las causas tipificadas por el artículo 451-17 y la designación nominal del legitimario desheredado.*
2. *La desheredación no puede ser ni parcial ni condicional.*

▼ 451-17. Causas de desheredación

1. *El causante puede privar a los legitimarios de su derecho de legítima si en la sucesión concurre alguna causa de desheredación.*
2. *Son causas de desheredación:*
 - a) *Las causas de indignidad establecidas por el artículo 412-3.*
 - b) *La denegación de alimentos al testador o a su cónyuge o conviviente en pareja estable, o a los ascendientes o descendientes del testador, en los casos en que existe la obligación legal de prestárselos.*
 - c) *El maltrato grave al testador, a su cónyuge o conviviente en pareja estable, o a los ascendientes o descendientes del testador.*
 - d) *La suspensión o la privación de la potestad que correspondía al progenitor legítimario sobre el hijo causante o de la que correspondía al hijo legítimario sobre un nieto del causante, en ambos casos por causa imputable a la persona suspendida o privada de la potestad.*
 - e) *La ausencia manifiesta y continuada de relación familiar entre el causante y el legítimario, si es por una causa exclusivamente imputable al legítimario.*

Les causes de desheretament estan al 451-17. (1) Les causes de desheretament són causes d'indignitat i a més causes de desheretament. La diferència és que el desheretament el fa el

causant, i la indignitat ja està mort. (2) La denegació d'aliments (s'ha d'entendre aliments que s'hagin reclamat, pq si no s'han reclamat no s'han pogut denegar). (3) Maltracte greu al testador,... què és maltracte greu? l'analogia no serveix quan hi ha efectes negatius ⇒ físic, psicològic ex: filla que es presenta a la parada del mercat de la mare i li diu davant de la clientela "puta, puta y reputa". Ex: que li diu al seu pare que no és el seu pare i que no li deixarà veure mai al seu net. Ex: pare que acull al seu fill i la nora a casa i després el foten fora al carrer a la nit en pijama. Ex: riure's del causant, "viejo loco",... hi ha molta jurisprudència. (4) Fill causant de la llegítima i que el pare sigui el legitimari i que s'hagi estat privat de la patria potestad (el profe no ha vist cap cas, pq la potestad només la pot tenir quan el fill és menor). (5) Absència de relació familiar,... però clar aquí la solidaritat del principi aquí chirria. I a més ha de ser imputable exclusivament al legitimari. Ex: padrins van a la residència, no consta cap visita del net. Es mor el padrí, es fa el funeral, el net es nega a presidir el funeral i en el funeral, quan la padrina li va a fer un petó al net, el net li fa la cobra. I després mai més visita a la padrina. I la padrina va i el deshereda. És just? És molt difícil. I a més hi ha un sentiment molt arrelat que és un dret molt important.

Ex: aquesta causa al CCesp no hi és, però la jurisprudència ho ha introduït al maltractament psicològic la manca de relació familiar. Al testador el troven mort a casa seva 3 setmanes després de la seva mort, no hi parlaven des de feia molts anys, el pare les havia desheretat. La sentència deia que desheretament injust, i les filles van triar estar amb la mare. En realitat, costa molt desheretar. La jurisprudència diu bàsicament que el causant ha de ser solidari, per això costa tant. Hi ha un gran problema de prova. El legitimari ha de negar la causa de desheretament, i l'hereu ha de provar. El legitimari pot alegar el perdó o la reconciliació, i en aquest cas ho ha de provar ell.

▼ 451-19. Reconciliación y perdón

1. *La reconciliación del causante con el legitimario que ha incurrido en causa de desheredación, siempre y cuando sea por actos indudables, y el perdón concedido en escritura pública dejan sin efecto la desheredación, tanto si la reconciliación o el perdón son anteriores a la desheredación como si son posteriores.*

Interessant, "tanto si (...) son anteriores a la desheredación.

2. *La reconciliación y el perdón son irrevocables.*

Preterició

És l'oblit o l'omissió del legitimari. En el testament, no s'esmenta aquell llegítimari o, encara que se l'esmenti, no se li fa cap atribució en concepte de llegítimari. Ex: a la meua filla Eva no li deixo res en concepte de llegítimari perquè ja li vaig donar en vida. Tradicionalment es diferenciava entre una preterició formal i material (no designar i no fer atribució), però ara no es distingeix.

2 tipus:

- Errònia

Com el seu nom indica, és aquella que es produeix perquè el causant ignorava que tenia aquell legitimari. I per això la conseqüència és greu, el testament és nul. Pq el testament és nul? pq el legislador pensa que si haguessis sabut que aquell era legitimari, haguessis atorgat un testament diferent.

Excepcions a la nul·litat:

- Quan el testador ha volgut instituir un únic hereu, sigui un dels fills o sigui el cònjuge o convivent. Perquè en aquest cas, el fet de tenir més fills dels que ignorava no altera la seva

voluntat testamentària que era la de tenir un hereu únic.

- Quan es determina la filiació post mortem, un cop mort el causant es determina que aquell era fill seu.

Termini de caducitat de 4 anys per impugnar el testament nul per preterició errònia. És una acció de nul·litat del 422-3.

▼ 422-3. Acció de nul·litat

1. L'acció de nul·litat pot ésser exercida, un cop oberta la successió, per les persones a qui pot beneficiar la declaració de nul·litat.

2. L'acció de nul·litat caduca al cap de quatre anys, a comptar des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot conèixer raonablement la causa de nul·litat.

3. No poden exercir l'acció de nul·litat les persones legitimades que, coneixent la possible causa de nul·litat, admeten la validesa del testament o de la disposició testamentària després de la mort del testador, l'executen voluntàriament o renuncien a l'acció.

4. L'acció de nul·litat és transmissible als hereus, però no la poden exercir els creditors de l'herència.

- Intencional

Com el seu nom indica, qualsevol altra. Amb la voluntat de no deixar, res, és conscient. Com que la llegítima és un dret de caràcter legal, la preterició intencional atribueix el dret a la llegítima. El mateix que el desheretament injust. Hi ha dret a reclamar la llegítima. Mitjançant la acció de reclamació junt amb la declaració de preterició.

Garantia de la llegítima

Intangibilitat

La llegítima és intangible, el testador no pot modificar el dret a la llegítima. Això té 2 vessants:

- Qualitativa

▼ 451-9. Intangibilidad de la legítima

1. El causante no puede imponer sobre las atribuciones hechas en concepto de legítima o imputables a esta condiciones, plazos o modos. Tampoco puede gravarlas con usufructos u otras cargas, ni sujetarlas a fideicomiso. Si lo hace, estas limitaciones se consideran no formuladas.

2. Como excepción a lo establecido por el apartado 1, si la disposición sometida a alguna de las limitaciones a que se refiere dicho apartado tiene un valor superior al que corresponde al legitimario por razón de legítima, este debe optar entre aceptarla en los términos en que le es atribuida o reclamar solo lo que por legítima le corresponda.

3. Si el legitimario acepta la herencia o el legado sometidos a alguna limitación, se entiende que renuncia al ejercicio de la opción establecida por el apartado 2.

No es poden imposar gravàmens a la llegítima.

Excepció: SOCINI. Jurista italià, dona nom a un seguit de cautel·les compensatòries de la llegítima. Fins abans de la entrada en vigor del llibre 4t, es podia imposar un gravàmen a la llegítima (ex: atribuir un bé gravat amb un usdefruit) si atorgava l'opció al legitimari de renunciar a aquella atribució que cobria com a mínim la seva llegítima i reclamar la llegítima estricta. Ara

això canvia, la cautela de Socini és tàcita, hi ha prou amb que atribueixi el valor de la legítima encara que hi hagi gravàmen i aquest és l'únic cas en que el legitimat pot renunciar a l'atribució en concepte de legítima i reclamar la seva legítima, quan se li atribueix un bé gravat.

- Quantitativa

El que atribueix en concepte de llegítima no cobreix la llegítima calculada segons la fórmula. Alhores tinc acció de suplement de llegítima, puc reclamar el suplement, el que falta, la diferència entre el valor de l'atribució i el valor real.

La llegítima merita interès des de la mort del causant però el suplement des de que reclama.

▼ 451-10. Suplemento de legítima

1. *La institución de heredero, el legado, la atribución particular en pacto sucesorio y las donaciones imputables a la legítima no privan a los favorecidos de su calidad de legitimarios. Si el valor de estas atribuciones excede del importe de la legítima, los legitimarios hacen suyo el exceso como mera liberalidad.*
2. *Si lo que han recibido los legitimarios por los conceptos a que se refiere el apartado 1 es inferior a la legítima que les corresponde, pueden exigir lo que falte como suplemento de legítima, salvo que, después de la muerte del causante, se hayan dado por totalmente pagados de la legítima respectiva o hayan renunciado expresamente al suplemento.*
3. *Si después del pago de la legítima aparecen nuevos bienes del causante, el legitimario tiene derecho al suplemento que le corresponda aunque se haya dado por totalmente pagado de la legítima o haya renunciado al suplemento.*

Inoficiositat legitimària ⇒ les donacions a extranys o hereus en excés que disminueixen el patrimoni relict i no permeten cobrar la legítima, són donacions inoficioses i igual com els llegats excessius, es poden reduir i fins i tot suprimir.

- Garantia qualitativa - socini
- Garantia quantitativa - suplement de llegítima
- Inoficiositat legitimària

Extinció

a. Renúncia

Només es pot renunciar a la legítima ja deferida. En vida del causant no es pot renunciar a la legítima. Excepte 3 supòsits, que són pactes successòris de renúncia de la llegítima, que són els únics 3 admesos. Art. 451-26.

El pacte entre cònjuges o convivents, pel qual renunciïn a la legítima que puguin tenir per l'herència dels fills.

El pacte entre progenitors i fill o fills pels quals els progenitors renunciïn la legítima.

El pacte de renúncia al suplement de legítima, no a la legítima sino que al suplement. S'atribueix alguna cosa en pagament de legítima i es renuncia al suplement.

▼ 451-26. Renuncia a la legítima futura

1. *Son nulos los actos unilaterales, las estipulaciones en pacto sucesorio y los contratos de transacción o de cualquier otra índole otorgados antes de la muerte del causante que impliquen renuncia al derecho de legítima o que perjudiquen a su contenido.*
2. *No obstante lo establecido por el apartado 1, son válidos, si se otorgan en escritura pública:*
 - a) *El pacto entre cónyuges o convivientes en pareja estable en virtud del cual renuncian a la legítima que podría corresponderles en la sucesión de los hijos comunes y, especialmente, el pacto de supervivencia en que el superviviente renuncia a la que podría corresponderle en la sucesión intestada del hijo muerto impúber.*
 - b) *El pacto entre hijos y progenitores por el que estos últimos renuncian a la legítima que podría corresponderles en la herencia del hijo premuerto.*
 - c) *El pacto entre ascendientes y descendientes estipulado en pacto sucesorio o en donación por el que el descendiente que recibe de su ascendiente bienes o dinero en pago de legítima futura renuncia al posible suplemento.*
3. *La renuncia hecha en pacto sucesorio o donación de acuerdo con el apartado 2.c puede rescindirse por lesión en más de la mitad del justo valor de la legítima, atendiendo al importe que tendría la legítima del renunciante en la fecha en que se ha hecho. La acción puede ejercerse en el plazo de cuatro años a contar del otorgamiento del pacto.*

b. Prescripció de la pretenció legitimària

10 anys ⇒ si qui ha de pagar la legítima és el cònjuge o el convivent, mentre està vius se suspèn el termini. Aquests 10 anys no corren per evitar que hakis de demandar al teu pare o mare que hagin de pagar la legítima del causant (que s'ha mort, l'altre pare). Per mantenir la pau dins de la família.

Tema 14. La quarta vidual

1. Concepte i funció

Dret que té el cònjuge vidu o el convivent en parella estable sense recursos econòmics suficients per satisfer les seves necessitats, a exigir als hereus del seu cònjuge o convivent premort un valor patrimonial equivalent a la quarta part, com a màxim, del valor de l'actiu hereditari líquid.

Finalitat: garantir al cònjuge vidu o c. que podrà mantenir el nivell de vida que gaudia durant la convivència. Vol corregir el perjudici econòmic causat per la dissolució del matrimoni o la relació de parella estable.

2. Naturalesa jurídica

1. És un dret de crèdit d'origen legal contra l'hereu. No depèn de la voluntat el causant ni dels hereus.
 - Intents d'assimilació de la quarta vidual a altres institucions:
 - a. Legítima: s'assemblen en que són atribucions d'origen legal. Diferències: s'exigeix una determinada situació econòmica, i necessitat per conservar-la. La quarta vidual NO és un dret legitimari.

- b. Caràcter alimentici: és única, no una pensió. I està limitat en la seva quantia.
 - c. Pensió compensatòria en crisis matrimonial: no és una pensió periòdica, i no s'extingeix sobrevingudament per falta de necessitat.
 - Quarta vidual com a dret de crèdit: no confereix al vidu la qualitat d'hereu. És prestació en principi dinerària, atribució a un valor a elecció dels hereus. Deriva només una acció del vidu contra els hereus. És personalíssim i no transmissible.
2. Compatibilitat amb l'usdefruit universal en la successió intestada del cònjuge o convivent difunt.

És compatible si concor a la successió amb fills del causant o descendents d'aquests. L'adjudicació en propietat d'alguns bens de l'actiu heretat del difunt o la seva equivalència en diners, la seva venda hauria de permetre al vidu usufructuari de bens poc fructífers millorar la seva situació econòmica.

La possibilitat de commutació de l'usdefruit universal per la quarta suposarà en molts casos que la quarta no naixerà degut a la desaparició de la necessitat o perquè superarà el límit d'1/4 part.

3. Compatibilitat de la quarta vidual amb la qualitat d'hereu del cònjuge premort

La quarta vidual no confereix al supervivent la condició d'hereu del premort. El vidu té un simple dret de crèdit contra els hereus del premort. Per això el vidu amb quarta vidual no respòn ni dels deutes del causant ni de càrregues hereditaries (ja afecten indirectament la quarta). Però això no exclou que el vidu rebedor de la quarta pugui ser alhora hereu.

És 1/4 part del caudal hereditari. S'absorbeix la quarta per l'herència? podria passar que els bens hereditaris, encara que tots ells fossin atribuïts al vidu, no fossin suficients per cobrir la quarta vidual, llavors podran reduir-se els llegats (no caldrà entregar la possessió) i les donacions.

3. Requisits

- a. Pressupostos objectius.

Cònjuge vidu i convivent en unió estable de parella, menys si a l'obertura hi ha una situació de ruptura de la relació. Tampoc té dret el cònjuge indigne per alguna causa del 412-3.

- b. Situació de necessitat. El primer "límit màxim" de la quarta vidual.

Es tracta d'un estat de pobresa relativa, no d'indigència objectiva. Es vol corregir l'empitjorament del nivell de vida en relació amb el que tenia durant la relació. El CCCat té un criteri flexible, i es tindrà en compte el nivell de vida, el patrimoni relícte, edat, salut, salaris o rentes, presents o previsibles, i qualsevol altra circumstància rellevant. S'haurà de quantificar, no pot quedar indeterminat. (1) el que necessita, (2) el que té per pagar el que necessita.

1. Nivell de vida que gaudia durant la convivència, i ens guiarem per la hipotètica esperança de vida del vidu.
2. Recursos que el vidu té per satisfer les necessitats. Patrimoni (tmb els adquirits mortis causa) + salaris o rentes.

*Els tribunals han establert que tot i que ha de ser quantificable, com es determina la pobresa no és una qüestió de fet (s'ha d'anar al cas concret).

4. Càmput

- El segon límit és la 1/4 de l'actiu hereditari líquid.

Actiu hereditari líquid en el moment de la mort del causant i es descompta només el valor dels béns de l'herència atribuïts al cònjuge vidu o al convivent estable. S'ha d'afegir els béns donats o enajenats pel causant o per un altre títol gratuït, sense incloure les donacions al propi cònjuge. Certa analogia entre quarta vidual i llegítima ⇒ al *relictum* se li ha d'afegir el *donatum*.

- a. Parteix de l'actiu hereditari líquid a la mort del causant
 - b. Es descompta només el valor dels béns de l'herència atribuïts al cònjuge vidu o convivent
 - c. Es suma el valor de les donacions o altres negocis gratuïts en els darrers 10 anys sense incloure els efectuats a favor del cònjuge vidu
 - d. Divisió entre 4 per trobar la quantia màxima
- Diferent forma d'actuació de la imputació dels béns atribuïts al vidu pel seu difunt consort.
A diferència de la llegítima, ja no es contempla la imputació a la quarta vidual dels béns que el premort hagi atribuït al seu consort menys en el cas si hi ha pacte de supervivència.
 - L'import de la reclamació en virtut de la quarta vidual.
Haurà de ser menor als 2 límits anteriors. La finalitat de la quarta vidual és *subsidiària* de la suficiència del medís econòmics del vidu i *relativa* en relació al valor d'aquests. Si no són suficients, només caldrà completar.

5. Pagament

L'objecte de la prestació

Inicialment, dinerari i pot ser extrahereditari. Genera interès des que és reclamat judicialment.

Pot pagar-se amb diners o béns de l'herència. I el valor és en el moment de la mort.

Afectació dels béns de l'herència al pagament de la quarta vidual

Sí que estan afectats. La demanda de la quarta vidual es pot anotar preventivament al RP ⇒ les finques sobre les que recau l'anotació responen del pagament. Es vol avisar als possibles tercers adquirents de les finques anotades.

Reducció de llegats i donacions

▼ 452-5.1 i 3

1. Si el valor del activo hereditario líquido no permite al heredero efectuar el pago de la cuarta viudal con bienes de la herencia o, si procede, para retenerla sin detrimento, el cónyuge viudo o el conviviente en pareja estable superviviente y los herederos del causante pueden ejercer una acción para reducir o suprimir legados, donaciones y demás atribuciones por causa de muerte.

2. No se pueden reducir ni suprimir los legados, donaciones y demás atribuciones hechas en concepto de legítima o que sean imputables a la misma, en la parte correspondiente a la cuantía de la legítima.

3. Se aplican a la acción de reducción o supresión de legados, donaciones o demás atribuciones patrimoniales las normas reguladoras de la acción de inoficiosidad legítima.

S'aplica també a les donacions *inter vivos*, tot i que el punt 1 només faci referència a "por causa de muerte".

6. Extinció del dret a reclamar

Causas:

- Renúncia després de la mort del causant
- Matrimoni o convivència marital amb una altra persona després de la mort del causant i sense haver-la exercit (la quarta vidual)
- Mort sense haver-la exercit
- Suspensió o privació de la potestad sobre els fills comuns per causa imputable

El dret a reclamar prescriu als 3 anys des de la mort (excepció al plaç general de 10 anys)

Tema 15. L'adquisició de l'herència. Capacitat successòria

Procés d'adquisició de l'herència. No és tant llarg com el procés polític, però té diverses fases. Es poden distingir a nivell teòric al menys.

Enumeració de fases:

1. Obertura de la successió
2. Designació dels hereus
3. Vocació o crida a l'herència
4. Delació → *ius delationis*, dret a acceptar o repudiar l'herència
5. Acceptació o la repudiació de l'herència
6. Presa de possessió dels béns hereditaris

És diferent l'adquisició de l'herència que dels llegats, pq l'herència necessàriament s'ha d'acceptar. Pot ser tàcita o expressa, però hi ha d'haver una acceptació.

Mentre no s'accepta l'herència, i s'ha mort el causant ⇒ herència *jaçent*. La *jaçència* de l'herència és una idea abstracta que vol denotar que l'herència es manté unida. Els béns hereditaris no es disgreguen. Els béns transitòriament no tenen titular, però sí que es mantenen units a l'espera que vingui un titular. I aquest fet que l'herència es manté unida, és per un triple interès:

- Dels successors, que no es perdin els béns que estan cridats a adquirir
- Dels creditors, perquè el patrimoni del causant era de garantia, amb el que podien cobrar
- General, perquè la gent no es vagi a discutir sobre el primer que ocupa el bé per fer-se en propietat.

Els supòsits d'herència *jaçent* es poden agrupar en 4 supòsits:

- a. La inexistència de persones cridades a successió. Quan pot passar això? quan l'hereu no ha nascut però ha estat concebut (*nasciturus*), cas de consentiment a la fecundació assistida post mortem (es pot practicar en els 9 mesos següents prorrogables a 1 any), i qui neix d'aquesta

fecundació assistida es té per fill del que va consentir. El mateix passa per les persones jurídiques, que el causant hagi establert que es constitueixi però encara no existeix.

- b. La incertesa de qui és hereu. Sabem els qui poden ser hereus però és incert quin d'ells serà hereu. Qui pot ser això? disposicions fiduciàries.
- c. Manca de delació. Cas de condició: "seràs hereva si aproves successions".
- d. Manca d'exercici de la delació. Se'l crida però no es manifesta, ni accepta ni repudia.

Que l'herència estigui jacent no vol dir que estigui hibernada, si hi ha bens que són fructífers els fruits es continuen produint. Per tant, cal un sistema d'administració de l'herència jacent. Art. 411-9, comença dient que els hereus cridats només poden fer actes de conservació, defensa, i administració ordinària. Els hereus cridats poden administrar l'herència jacent. I aquesta administració, mentre no prenguin la qualitat d'hereu, no implica l'acceptació de l'herència.

Després pot ser el causant el que hagi previst un sistema d'administració.

I per últim, si no hi ha cap hereu que voluntàriament administri, i si el causant no ha previst com administrarà, els cridats a l'herència poden acudir al jutge per a que nomeni un administrador judicial de l'herència.

▼ 411-9. Herència jacent

1. Quan l'herència està jacent, els hereus cridats només poden fer actes de conservació, defensa i administració ordinària de l'herència, incloent-hi la presa de possessió dels béns i l'exercici d'accions possessòries. Si els cridats a l'herència són diversos, estan legitimats individualment per a fer actes necessaris de conservació i defensa dels béns, però per als actes d'administració ordinària s'aplica el que l'article 552-7 estableix respecte a aquest tipus d'actes.

2. Els actes a què fa referència l'apartat 1 no impliquen per ells mateixos acceptació, llevat que amb aquests actes es prengui el títol o la qualitat d'hereu.

3. Si no hi ha cap marmessor o persona nomenada amb facultats per a administrar, l'autoritat judicial, a instància de qualsevol hereu cridat, pot nomenar un administrador perquè representi i administri l'herència d'acord amb el que estableix la legislació processal.

4. Sempre que els cridats a l'herència siguin diversos, l'acceptació d'un d'ells extingeix la situació d'herència jacent. Mentre la totalitat dels cridats no accepta o no es produeix la frustració de les crides, l'administració ordinària de l'herència correspon a l'hereu o hereus que han acceptat, amb aplicació, si n'hi ha més d'un, de les normes de la comunitat hereditària. L'acceptant o acceptants poden, sota llur responsabilitat, pagar els deutes de l'herència i les càrregues hereditàries, satisfer les lligatures i complir els llegats.

El TSJ va dictar la sentència de 9 d'octubre de 2000. La causant va atorgar testament i va instituir hereves a parts iguals les seves 2 filles. 1 de les filles va acceptar l'herència, l'altra ni va acceptar ni va repudiar. Però aquesta filla que no havia acceptat ni repudiat, atès que la germana sí que havia acceptat no administrava l'herència, i atès a que hi havia algú interessat a arrendar un immoble de l'herència (en el qual s'hi va instal·lar una universitat privada), va dir que "jo, com que l'herència per mi està jacent, arrendo aquest immoble". La germana reacciona i diu que com pot ser que no has acceptat i que estiguis arrendant. El cas acaba al TSJ, que dicta una sentència que diu que veritablement, per l'hereva que no ha acceptat és com si l'herència encara estigués jacent. Per evitar que tornés a passar això, es va incloure l'apartat 4 d'aquest article.

Quan s'obre la successió? quan mor el causant. 411-2. S'obre en el moment on ha tingut la última residència, l'últim domicili del causant. Aquest és un moment importantíssim, perquè hi ha un munt d'efectes jurídics. La capacitat de l'hereu a succeir es determini en aquest moment, els efectes de l'heretament es produeixen des de la mort del causant, ... per saber si el cònjuge supervivent hereda la quarta vidual o no... es veu el moment de la mort del causant. És un moment clau en l'obertura de la successió.

▼ 411-2. Obertura de la successió

1. La successió s'obre en el moment de la mort del causant, al lloc on ha tingut el darrer domicili.

2. El jutge competent en matèria successòria és el del darrer domicili del causant i, a manca del darrer domicili conegut, el del lloc on es troba la major part dels béns.

La designació, en general, no té transcendència. Perquè? pq el testament és essencialment revocable. Però sí que hi ha un cas en un fonament successori en que té importància la designació perquè és irreversible ⇒ l'heretament. Pq és irrevocable.

Vocació, és la crida a succeir i pressuposa que aquella persona ha estat designada (sigui pel causant, sigui per la llei), i la vocació és simultània per tots els cridats, tant pels que ho són a títol voluntari com que els que ho són per llei. La vocació és un requisit per a poder tenir delació i poder acceptar i adquirir l'herència, però només amb la vocació no es pot acceptar, cal tenir delació. És un pas previ, un pressupòsit necessari. Caldrà doncs designació, que s'obri la successió, i cal l'existència o la previsible existència. Ser un concebut, que s'hagi atorgat el consentiment,...

La vocació sí que produeix algun efecte: (1) sense vocació, no hi ha delació. Per tant, qui no ha estat cridat, un cosí 2n, mai no podrà succeir (a no ser que hi hagi vocació voluntària). Important, la vocació legitima per a la *interrogatio in iure*. Mecanisme per que es manifesti el cridat sobre si vol acceptar o no l'herència. Tmb legitima per portar a terme els actes de conservació i per sol·licitar el nomenament d'administrador judicial. 411-9 1 i 2.

El que permet immediatament acceptar o repudiar l'herència és la delació. Només qui té la delació està en condicions d'acceptar i repudiar l'herència. Ho pot fer en el moment que vulgui.

En una mateixa persona poden concórrer diverses delacions, són supòsits estranys però no impossibles. 461-11.

▼ 461-11. Pluralidad de llamamientos

1. El llamado que repudia la herencia testamentaria puede aceptar la intestada, pero sujetándose a los legados, fideicomisos, condiciones y demás cargas que el testador haya impuesto.

2. La repudiación de una herencia en la creencia de que era intestada no perjudica al repudiante si ha sido llamado a la sucesión en testamento o pacto sucesorio.

Si has repudiat l'herència testamentària, pots acceptar la intestada però has d'acceptar els llegats que hi ha en testaments.

El segon supòsit pot ocórrer en el cas de l'hològraf, que s'advera i es protocolitza. En el cas de l'heretament, és impossible perquè es fa amb escriptura pública.

També es pot ser cridat a quotes diferents.

▼ 461-2. Requisitos para la aceptación y repudiación de la herencia

1. La aceptación y la repudiación de la herencia no pueden hacerse parcialmente, ni sometidas a plazo o condición. Las condiciones y restricciones a la aceptación y repudiación de la herencia se tienen por no formuladas.

2. Salvo que la voluntad del testador sea otra, se entiende que el llamado en cuotas diferentes que acepta cualquiera de ellas acepta también las otras, aunque le sean deferidas con posterioridad mediante sustitución vulgar o por cumplimiento de condiciones suspensivas.

▼ 427-16.6

6. L'hereu afavorit amb un llegat pot acceptar l'herència i repudiar el llegat, i inversament.

▼ *Possibilitat de ser cridat a diversos llegats. 427-16.4.

4. El legatari afavorit amb dos llegats pot acceptar-ne un i repudiar l'altre, encara que estiguin ordenats en la mateixa clàusula, llevat que el llegat repudiat sigui onerós o que el causant hagi disposat una altra cosa.

Important - característiques de la delació. *Ius delationis*.

- Caràcter personalíssim: és intransmissible inter vivos. Només es pot transmetre mortis causa i llavors dona lloc al *Ius transmissionis*.
- Té valor econòmic? no s'ha de computar als efectes de la llegítima. No té valor econòmic.

Capacitat successòria: 412-1 i ss.

Tenen capacitat de succeir: les persones que en el moment de l'obertura de la successió (1) ja hagin nascut o (2) hagin estat concebudes. Han de sobreviure.

Si és una persona jurídica, cal estar constituïda... que s'arribi a constituir.

A més, a banda d'haver nascut i d'estar constituïda la persona jurídica, cal que no concorri cap causa d'inhabilitat ni d'indignitat successòries, perquè són causes que impedeixen succeir a la persona a qui afecten.

- Inhabilitat - 412-5

Es basa en la possibilitat d'haver influït en el causant i per tant són causes que protegeixen la llibertat de testar. Són causes indisponibles per al causant. De manera que la causa s'aplica encara que puguem demostrar que no es va influir.

1. El notari i els seus parents més propers, inclos el cònjuge o convivent
2. Tots les altres persones que intervenen en l'atorgament del testament, interprets, facultatius, testimonis,... no poden ser afavorits pel testament
3. Religiós que ha assistit el testador durant la seva última malaltia. *El confessor
4. L'ordre, comunitat, institució o la confessió religiosa a la que pertany
5. El tutor abans que s'aprovin els comptes definitius de la tutela.

El supòsit més habitual és el de l'ap. 2.

*Disposició d'un padrí en favor del cuidador de la residència. El notari demanarà al testador si realment vol testar al cuidador.

- Indignitat - 412-3

Són les conductes més greus contra el causant.

1. Condemnats en sentència ferma en judici penal per haver matat o intentat matar dolosament el causant, convivent, ascendents o descendents.
 2. Condemna en sentència ferma penal per lesions, tortures, contra llibertat, indemnitat moral, integritat sexual, contra causant, fills, etc.
 3. = calúnnia per lo mateix
 4. = fals testimoni
 5. = delictes contra els drets i deures familiars, impagament de pensions
 6. Suspensió de la potestad dels pares als fills
 7. Atacs contra la llibertat testamentària. Induir... impedir... aprofitar-se'n sabent-ho.
- Super difícil en la pràctica, que s'aprecii la indignitat per captació de la voluntat. Si mai hem d'assessorar algú tema d'aquests, ha d'haver-hi una prova molt clara o contundent.
8. Destrucció, amagar o alterar el testament (que només pot ser l'hològraf, entèn el profe)

Efectes

L'efecte comú d'inhabilitat i d'indignitat és la ineficàcia de la disposició a favor de l'inhàbil o l'indigne, però pot fer decaure tot el testament si l'inhàbil o l'indigne és l'hereu únic.

Qui té legitimació per a que es declari l'indignitat? qualsevol persona que pugui ser afavorida per la declaració d'indignitat.

Aquesta facultat d'impugnar el testament està sotmesa a un termini de caducitat de 4 anys. S'hauràn de comptar des de la comunicació de la fermesa. La causa és personalíssima, i no es transmet als hereus llevat que ells també hagin comès l'acte d'indignitat.

La indignitat s'ha de fer valer, s'ha d'alegar i s'ha d'estimar pel jutge. *L'hereu pot adquirir però no pot retenir.*

*Posseïdor de mala fe, l'indigne i l'inhàbil. Per tant han de restituir. La conducta és personalíssima, només afecta a la persona que ha dut a terme la conducta, però no afecta a l'estip. Ej: si l'hereu s'ha ajudat dels seus fills per matar, s'extenen efectes. Però sino no. L'inhàbil sí s'extenen els efectes, però en cas de l'indigne no. Inhabilitat sí pq poden tenir fills els cures, per exemple.

Acceptació i repudiació de l'herència

A diferència dels llegats i de la llegítima, l'herència s'ha d'acceptar. Cal un acte d'acceptació, pot ser expressa o tàcita.

Independentment de quan acceptem, els efectes de l'acceptació es retrotrauen al moment de la mort del causant. Això és important, pq els béns amb aquesta ficció mai hauràn estat vacants, sempre hauràn tingut un titular. Amb les conseqüències possessòries relatives a la usucapció.

Característiques dels actes d'acceptació i repudiació:

1. Actes voluntaris i lliures. Només accepta i repudia qui vol. Excepte 1 supòsit, art. 461-8. El qui sostreu o oculta béns de l'herència. Ex: net o neta que estan de cotitulars d'un compte de banc i treuen diners. Se'ls hi imposa la acceptació i a més un règim de responsabilitat.

▼ 461-8. Acceptació forçosa de l'herència

El cridat que hagi sostret o ocultat béns de l'herència perd la facultat de repudiar-la i esdevé hereu pur i simple, encara que manifesti la voluntat de repudiar l'herència d'acord amb els requisits que estableix aquest llibre.

2. Són actes impugnables si s'ha produït alguna mena de vici de la voluntat. Ex: dol, error,...
3. Irrevocable. Un cop has acceptat, no pots canviar d'opinió
4. Un pot acceptar dia x, i l'altre repudiar el dia y. Són actes individuals que no suposen actuació col·lectiva.
5. Són actes purs, o s'accepta o no s'accepta. O repudies o no repudies.
6. Són indivisibles, no es pot acceptar o repudiar una part. Per això es diu que l'acceptació és un acte accessori a la delació. Però no pots modificar la manera en que t'han cridat.

Quin és el termini per acceptar o repudiar l'herència? no hi ha termini. 461-12.

▼ 461-12. Delació i interpel·lació al cridat

1. *El dret del cridat a acceptar o repudiar l'herència no està sotmès a termini.*
2. *Les persones interessades en la successió, incloent-hi els creditors de l'herència o del cridat, poden sol·licitar al notari, una vegada hagi transcorregut un mes a comptar de la delació, que requereixi personalment al cridat a fi que, en el termini de dos mesos, li manifesti si accepta o repudia l'herència, amb advertència expressa que, si no l'accepta, s'entén que la repudia.*
3. *El requeriment personal al cridat s'ha de fer, com a mínim, dues vegades en dies diferents. Si aquest requeriment esdevé infructuós, el notari ha de fer el requeriment per correu certificat i, en cas que no es pugui notificar, s'ha de fer per mitjà d'edictes publicats en els dos diaris de més tiratge.*
4. *Una vegada transcorregut el termini de dos mesos sense que el cridat hagi acceptat l'herència en escriptura pública, s'entén que la repudia, llevat que sigui un menor d'edat o una persona amb la capacitat modificada judicialment, cas en el qual s'entén que l'accepta a benefici d'inventari.*

Ex: X és substituït vulgar a Y, i Y no accepta indefinidament. El X pot exercir la *interrogatio in iure* per a que la Y es manifesti. Poden haver-hi creditors que s'adrecin al jutge, i el jutge farà un 1r requeriment al cridat sempre que hagi passat 1 més des de la delació. I el jutge li concedirà un termini màxim de 2 mesos perquè es manifesti amb l'advertiment que si no es manifesta, s'entén que repudia. Aquest requeriment notarial s'ha d'intentar 2 cops i si no es pot practicar, s'haurà de fer per edictes.

Si no es comunica que la manca de manifestació equival a repudiació, el requeriment no té efectes. Quan em dono per requerit, 3 opcions:

- Puc acceptar, però en aquest cas se m'imposa un requisit formal ⇒ en escriptura pública.
- Puc repudiar
- Silenci, que equival a repudiació

Aquesta és la funció de la *interrogatio in iure*, ja que no hi ha termini per acceptar.

Com ja sabem, si s'accepta una herència s'accepta el que vingui per acreixement i la quota que vingui per substitució vulgar.

Recordem també que es pot tenir una pluralitat de crides, i també es poden rebre diverses delacions i són independents l'una de l'altra, llevat el que hagi estipulat el testament.

Formes d'acceptació.

Només hi ha 2 formes:

1. Expressa
2. Tàcita

L'acceptació pura i simple i la a benefici d'inventari no són formes d'acceptació. *Va insistir en això.

L'expressa és la que es fa en document públic o privat. Té problema la tàcita, perquè deriva d'actes que no es poden realitzar si no és a títol d'hereu. Si el cridat realitza determinats actes que només pot realitzar l'hereu, s'entén que accepta. I això amb independència de quina voluntat tingués al realitzar aquells actes. El sol fet de realitzar-los comporta acceptació tàcita de l'herència.

411-9.1. Els cridats poden realitzar actes d'administració de l'herència i no impliquen acceptació si no es pren la qualitat d'hereu. La clau és actuar com si fossis hereu, prendre la qualitat d'hereu. Exemples: què passa quan el testador deshereta? requisits formals. Qui ha de defensar el desheretament? l'hereu, perquè és el que paga la llegítima. Només és l'hereu el que està legitimat, per tant el cridat que està defensant el desheretament està actuant com a hereu. Un altre cas és el que retira diners de les comptes del causant. També el que disposa dels béns de l'herència. Després, qualsevol que en judici actui com si fos hereu.

En canvi, en la jurisprudència s'ha considerat que no: pagament de despeses de funeral, de despeses ordiàries (pq no cal ser hereu per fer-ho).

La repudiació de l'herència ⇒ suposa no voler acceptar l'herència, i s'ha de fer de manera expressa, en document públic 461-6. També pot ser de manera tàcita (guardar silenci quan es practica l'interrogatio in iure). Ap.2, la renúncia gratuïta a favor de qui resultaria beneficiat si simplement no s'hagués acceptat (a favor del substitut vulgar). Si renunciés a favor d'algú, està acceptant. Mirar la llei.

▼ 461-6. Repudiació de l'herència

1. *La repudiació de l'herència s'ha de fer de manera expressa en un document públic.*
2. *S'entén que l'herència ha estat repudiada si el cridat hi renúncia gratuïtament a favor de les persones a les quals s'hauria de deferir la quota del renunciant, sempre que compleixi els requisits de forma que estableix l'apartat 1.*

El 461-7 contempla la repudiació de l'herència en perjudici dels creditors. Aquest article evita això. Els creditors perjudicats perquè no poden cobrar a conseqüència que s'ha repudiat l'herència, poden acceptar en el lloc del cridat. En realitat no és una acceptació, sino que és l'exercici del dret que tindria el cridat fins a cobrar-se. L'excedent no serà pel que hagi repudiat, sino que pels següents substituïts successoris. Però no perjudica als creditors la repudiació de l'herència.

Aquest dret s'ha de fer valer en el termini d'1 any des de que es coneix la repudiació.

▼ 461-7. Repudiació de l'herència en perjudici de creditors

1. *La repudiació de l'herència en perjudici dels creditors de l'hereu cridat no es pot oposar a aquests, que poden cobrar els crèdits de data anterior a la repudiació sobre els béns de l'herència o sobre la quota d'herència repudiada si manquen altres recursos per a cobrar-los.*
2. *El dret dels creditors caduca al cap d'un any de la repudiació.*

No és una acceptació pq els creditors no han estat cridats.

Només parla de la repudiació dels hereus. Però i els legataris? no està contemplat, però la situació seria la mateixa. Tot i que no està expressament previst.

Les quotes vacants. Poden existir? sí, per això existeix el dret d'acréixer. Hi ha cridats que no acceptin, que el testador no hagi disposat de tots els seus béns, la premoriència (el cridat ha mort abans i no té capacitat successòria),... hi ha diversos supòsits.

Com hem d'actuar en aquests casos? hem de veure primer si el testador ho ha previst. Com ho pot haver previst? nomenant substituïts vulgars. Llavors el problema ja el tindriem solucionat.

Si no ho té previst, hem de distingir entre la quota vacant i la real. Es resol amb l'acréixement, els cridats es resol amb la quota que ha quedat vacant.

Com resollem la premoriència? amb la representació successòria. Només ens queda 1 supòsit que no coneixem: la quota personal en cas que el cridat hagi sigut cridat sense acceptar ni repudiar → ius transmissionis. 461-13.

▼ 461-13. Dret de transmissió

1. Si el cridat mor sense haver acceptat ni repudiat l'herència deferida, el dret a succeir mitjançant l'acceptació de l'herència i el de repudiar es transmeten sempre als seus hereus.

2. Els hereus del cridat que hagi mort sense haver acceptat ni repudiat l'herència la poden acceptar o repudiar, però només si prèviament o en el mateix acte accepten l'herència del seu causant. Si els hereus que accepten aquesta segona herència són diversos, cadascun d'ells pot acceptar o repudiar la primera, independentment dels altres, i amb dret preferent d'acréixer entre ells.

Es transmet sempre al seu hereu, per mandat legal. "Sempre". El ius transmissionis no és un dret, és un efecte legal. Amb independència de quin sigui el fonament successori.

AIXÒ HO HE D'ENTENDRE BÉ.

Premoriència → representació, no ius transmissionis.

La importància d'acceptar 2 vegades o no és l'impost de successions. No és que hi hagi una segona delació, hi ha la transmissió de la delació.

Els hereus transmissaris només poden acceptar la primera herència si accepten l'herència intermèdia, la del seu causant directe. Perquè només quan troven la herència intermèdia, allí troven el ius delationis que els permet acceptar l'herència del causant. I un cop tenen l'herència intermèdia, poden repudiar l'herència del primer causant igualment. Necessàriament han d'acceptar l'herència intermèdia, és la clau per arribar a l'herència del primer causant.

Preval el ius delationis a la vulgar, pq la vulgar només apareix quan es frustra la crida i el ius delationis només està en vigor si no s'ha frustrat.

Si no hi ha premoriència, no pot haver-hi representació.

Tema 16. Efectes de l'acceptació

Efecte adquisitiu

La successió hereditària, l'hereu adquireix d'una sola vegada tant l'actiu com el passiu i amb independència dels béns que conformin l'actiu.

Si penséssim amb una donació, per donar un bé immoble caldria escriptura pública però per un bé moble no cal. En funció del tipus de bé hi hauria una manera diferent d'emetre la titularitat.

Però el títol d'hereu, per ell sol, comporta l'adquisició de tots els béns hereditaris a la vegada, simultàniament. No només l'actiu, sino que també el passiu o deutes. Això és el que caracteritza la

successió hereditària, aquesta universalitat. De cop l'hereu ho adquireix tot, llevat les béns objecte de llegat.

En l'adquisició del passiu, entrem al tema de la responsabilitat de l'hereu pel passiu hereditari. Ens hem de preguntar de què respon l'hereu? art. 411-1, 461-19

▼ 411-1. Universalitat de la successió

L'hereu succeeix en tot el dret del seu causant. Conseqüentment, adquireix els béns i els drets de l'herència, se subroga en les obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort, resta vinculat als actes propis d'aquest i, a més, ha de complir les càrregues hereditàries.

▼ 461-19. Càrregues hereditàries

Són càrregues hereditàries les despeses:

- a) De darrera malaltia, d'enterrament o incineració i dels altres serveis funeraris.*
- b) De presa d'inventari i de partició de l'herència, i les altres causades per actuacions judicials, notariales o registrals fetes en interès comú.*
- c) De defensa dels béns de l'herència, mentre aquesta estigui jacent.*
- d) De lliurament de llegats, de pagament de llegítimes i de marmessoria, i les altres de naturalesa anàloga.*

L'hereu se subroga en les obligacions del causant, s'han de distingir els deutes hereditaris (deutes de que era titular el causant i que es transmeten mortis causa), i per un altre costat les càrregues hereditàries. 461-19.

Què diferencia deutes hereditaris i càrregues hereditàries? els deutes són deutes heretats, eren titularitat del causant. Però les càrregues neixen amb la successió, a conseqüència de.

En cap moment està dient que els llegats o les llegítimes siguin càrregues hereditàries. Només diu que les despeses de lliurament o de pagament ho són. Si la llegítima fos una càrrega hereditària, l'hereu en respondria de forma diferent. **De quina forma diferent?** Actuarà de forma personal, il·limitadament.

La llegítima, segons el profe, només es paga amb els béns de l'herència sense responsabilitat personal més enllà. Hi ha bastantes sentències que diuen que l'hereu respon personalment de la llegítima, amb tot el seu patrimoni. El profe entèn que no pq si el legislador volgués ho diria, però no ho diu.

Una altra pregunta: qui paga les llegítimes? els hereus. Qui entrega els llegats? també els hereus. Hi ha d'haver un ordre de pagament.

1. Deutes hereditaris i càrregues de l'herència, lo primer que s'ha de pagar.
2. Llegítima i quarta vidual. Un cop s'ha fet l'herència líquida, un cop hem pagat deutes i càrregues, paguem la llegítima i la quarta vidual, pq tmb és sobre l'herència líquida.
3. Quarta falcídia. Pq l'hereu, abans de pagar els llegats, té dret a 1/4 part mínima en l'herència.
4. Llegats.

Aquest seria l'ordre de pagament, de tot el que seria el passiu hereditari.

A partir d'aquí hi ha 2 sistemes de responsabilitat, 461-20.

▼ 461-20. Efectes de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari

Aquí no diu que respongui de la llegítima l'hereu. Només diu deutes i càrregues.

L'acceptació de l'herència a benefici d'inventari produeix els efectes següents:

- a) L'hereu no respon de les obligacions del causant ni de les càrregues hereditàries amb els béns propis, sinó únicament amb els béns de l'herència.*
- b) Subsisteixen, sense extingir-se per confusió, els drets i els crèdits de l'hereu contra l'herència, dels quals es pot fer pagament, i les obligacions de l'hereu a favor de l'herència.*
- c) Mentre no quedin completament pagats els deutes del causant i les càrregues hereditàries, no es poden confondre en perjudici dels creditors hereditaris ni de l'hereu els béns de l'herència amb els propis de l'hereu.*

Només hi ha 2 formes d'acceptar l'herència, la tàcita i l'expressa.

Això són formes de fer front als deutes o càrregues:

- Acceptació a benefici d'inventari

461-14 i ss. El benefici d'inventari va lligat a una determinada actuació de l'hereu cridat que accepta l'herència. No cal una declaració de voluntat expressa, hi pot ser però no cal. Sempre que en prengui inventari, abans o després d'acceptar-la. L'únic que cal és que prengui inventari, segons el 461-15. L'hereu pot gaudir d'aquest benefici malgrat la prohibició del causant, i encara que accepti l'herència sense manifestar la voluntat d'acollir-se.

▼ 461-14. Acceptació de l'herència a benefici d'inventari

1. L'hereu pot adquirir l'herència a benefici d'inventari, sempre que en prengui inventari, abans o després d'acceptar-la, d'acord amb el que estableix l'article 461-15. L'hereu pot gaudir d'aquest benefici encara que el causant ho hagi prohibit i encara que accepti l'herència sense manifestar la voluntat d'acollir-s'hi.

▼ 461-15. Presa d'inventari

1. L'inventari s'ha de prendre en el termini de sis mesos a comptar del moment en què l'hereu coneix o pot conèixer raonablement la delació.

2. L'inventari de l'herència s'ha de formalitzar davant notari. Es pot aprofitar l'inventari pres per a detreure les quartes del fideïcomís o de l'herència gravada amb llegats. Tanmateix, l'inventari formalitzat per l'hereu en document privat que es presenti a l'Administració pública competent per a la liquidació dels impostos relatius a la successió també produeix els efectes legals del benefici d'inventari.

Això és molt interessant, i ho va ressaltar a classe.

3. En l'inventari s'han de ressenyar els béns relictos, sense que calgui valorar-los, i els deutes i les càrregues hereditaris, amb indicació de llur import.

4. L'inventari no es considera pres en forma si, a sabuda de l'hereu, no hi figuren tots els béns i deutes, ni si ha estat confeccionat en frau dels creditors.

5. Per a prendre l'inventari, no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els creditors del causant i altres interessats en l'herència.

6. Si l'hereu manifesta la voluntat d'acceptar l'herència a benefici d'inventari abans de prendre'l, els legataris i els fideïcomissaris no poden iniciar cap acció contra l'herència fins que s'hagi formalitzat l'inventari o hagi transcorregut el termini legal per a fer-ho.

És igual que no ho diguis, si compleixes amb el que diu el 461-15 ja ho prens a benefici d'inventari. Has de prendre inventari, basta l'inventari que es presenta per liquidar l'impost de successions. No cal un inventari notarial, o amb perits i informes, n'hi ha prou amb l'inventari

d'un full dels béns que hi ha a l'herència. No cal més. Responsabilitat *intra vires* (dentro de los límites del poder o autoridad), dins de l'herència.

6 mesos des de la mort del causant per presentar l'inventari a la delegació de l'Agència Tributària catalana. A banda es pot fer notarialment o amb document privat, però n'hi ha prou amb aquest inventari que es presenta per l'IS.

La segona possibilitat és que la llei concedeixi directament el benefici d'inventari legal. Persones que sense fer inventari, accepten legalment a benefici d'inventari. 461-16. Menors d'edat, persones amb discapacitat, entitats públiques, etc.

▼ 461-16. Benefici legal d'inventari

Gaudeixen de ple dret del benefici d'inventari, encara que no l'hagin pres, els hereus menors d'edat, tant si estan emancipats com si no ho estan, les persones posades en tutela o curatela, els hereus de confiança, les persones jurídiques de dret públic, i les fundacions i associacions declarades d'utilitat pública o d'interès social. També en gaudeixen les herències destinades a finalitats d'interès general.

Quines són les conseqüències del benefici d'inventari? que només es respòn amb els béns de l'herència però com a contrapartida l'herència queda sotmesa a una administració liquidatòria. És una herència destinada a pagar els deutes hereditaris i les càrregues de l'herència. L'hereu ha d'administrar per pagar aquest deutes en la mesura que vagin vencent. Si l'hereu beneficiari actua de manera fraudulenta en aquesta administració, ex: paga abans deutes no vençuts que vençuts, o fa algo malament, perd el benefici d'inventari i passa a respondre de manera pura i simple. I aquesta herència queda separada del patrimoni personal. Els creditors de l'herència no poden accionar contra els béns personals, que queden al marge de responsabilitat per deutes hereditaris.

Llavors, quin interès té l'hereu d'acceptar l'herència si la dedicarà tota a pagar els deutes i a més si ho fa malament pot arribar a respondre-hi amb els eu patrimoni? Està assumint riscos sense guanyar res.

Alhessores, no hi ha hagut administració fraudulenta, però han aparegut deutes que s'ignoraven i que no es van inventariar. L'inventari que es va practicar no és fidel, pq no reflecteix tot el passiu. En aquest cas, es perd el benefici d'inventari? això passa sovint en el comerç. No es perd, seria un resultat catastròfic. Una altra cosa és que hagi actuat dolosament.

• Acceptació pura i simple

▼ 461-18. Efectes de l'acceptació pura i simple

Per l'acceptació de l'herència pura i simple, l'hereu respon de les obligacions del causant i de les càrregues hereditàries, no solament amb els béns relictos, sinó també amb els béns propis, indistintament.

Hi ha confusió de patrimonis i els creditors es poden adreçar tant contra els béns hereditaris com contra els béns personals. *Ultra vires*. A l'abast de qualsevol creditor.

Això perjudica als creditors hereditaris, perquè tindran competència per cobrar. Pq els creditors personals dels hereus podran afectar als béns hereditaris. Llavors també afectarà de rebote als legataris.

Hi ha la figura de benefici de separació de patrimonis (bsp). Mecanisme del que poden disposar creditors hereditaris i legataris per mantenir separat el patrimoni hereditari dels creditors personals de l'hereu. En la pràctica no és operatiu, pq tot i que es va fer una remissió

als expedients de jurisdicció voluntària per tramitar el bsp, en la llei no hi ha cap procediment concret per vehicular-lo. En la pràctica no es fa servir.

Tema 17. Comunitat hereditària

▼ 463-1. Concurrència d'una pluralitat d'hereus

Si concorren a la successió, simultàniament, una pluralitat d'hereus, aquests adquireixen el patrimoni hereditari en proporció a les quotes respectives. No obstant això, les obligacions i les càrregues hereditàries es divideixen entre els cohereus en proporció a les quotes respectives, sense solidaritat entre ells.

463-1 i ss.

Fins ara hem assumit que només hi havia l'hereu. Però pot ser que siguin diversos els hereus. Quan passa això, ens apareix la comunitat hereditària.

Diverses idees:

1. Idea de simultaneïtat. Pluralitat d'hereus *simultàniament*. Els hereus successius no formen comunitat hereditària. Entre hereu fiduciari i hereu fideicomissària no hi ha comunitat d'hereus. Simultàniament vol dir que hi ha algun moment en que han de concórrer, però això no vol dir que hagin de concórrer en tot moment. Es pot acceptar en diversos moments, cadascun dels hereus. La comunitat hereditària pot anar formant-se amb diversos hereus a mesura que es van formant.

Han d'acceptar l'herència al menys 2 d'ells, llavors es forma la comunitat hereditària.

2. Té un doble caràcter: incidental i transitori.

Incidental pq no neix com a conseqüència de la voluntat dels hereus cridats, neix com a conseqüència que l'acceptació, és només un accessori a la delació. És una conseqüència de la crida que ha fet el causant.

És transitòria pq està abocada necessàriament a l'extinció. No es pot estar indefinidament en comunitat hereditària.

3. Hi ha una diferenciació clara entre l'actiu i el passiu. L'actiu roman en comunitat, però el passiu es divideix (automàticament a la mort del causant). Sense solidaritat entre ells.

Si es divideixen, com pot haver-hi solidaritat? no hi pot haver solidaritat. La importància és que els cohereus no poden ser mai solidaris, perquè si hi ha divisió no pot haver-hi solidaritat.

A les normes de partició, no apareixen els deutes perquè no són comuns. Però és normal, perquè el que ens interessa és el que és comú.

4. Adquireixen tot el patrimoni hereditari. Això és important, perquè es coneix com a dret hereditari en abstracte. Cada cohereu com a cohereu té una quota global sobre el patrimoni hereditari. Sobre tot el patrimoni, no sobre els béns hereditaris. Això vol dir que l'hereu no pot alienar la seva part en l'immoble o en la finca, perquè no té una part en la finca, té una part de tot el patrimoni, en abstracte. I podrà disposar de la quota global. Però no sabem què és.

Per això es pot anotar preventivament.

5. Poden usar els bens, apropiar-se dels fruits, però no més enllà del seu dret. No poden privar els altres cohereus de fer-ne us o de fer ús dels seus fruits.

Les decisions sobre l'administració es prenen per majoria.

Es pot comprar una part d'una herència.

S'ha de notificar la decisió d'alienar, dret de tanteig i retracte... Si s'exerceix el dret de retracte...

La partició

És el mecanisme típic d'extinció de la comunitat hereditària, i suposa, art. 464-10 que aquest dret hereditari en abstracte es converteix en la titularitat exclusiva dels béns i drets adjudicats.

S'especifica aquest dret hereditari en abstracte. Què és l'objecte de la partició? és l'actiu hereditari, perquè el passiu ja s'ha dividit, i si ja s'ha dividit no es pot tornar a dividir.

▼ 464-10. Efecte de la partició

Per la partició, cada cohereu adquireix la titularitat exclusiva dels béns i drets adjudicats.

En la terminologia de la LEC quan tracta el procediment judicial, es coneix aquest actiu com a massa partible. En queden fora els llegats.

Qui té legitimació per a partir l'herència? el 1r que en té és el causant. Art. 464-4. I aquest és un article estrany i difícil de desxifrar.

En acte entre vius o d'última voluntat.

▼ 464-4. Partició del causant

1. La partició la pot fer el causant mateix, per mitjà d'un acte entre vius o d'última voluntat i pot comprendre tota l'herència, o només una part del cabal, o béns concrets i determinats. El causant també pot establir regles vinculants per a la partició.

2. Si el causant fa la partició en el mateix acte en què disposa de l'herència i hi ha contradicció entre les clàusules de partició i les de disposició, prevalen les primeres. Si la partició es fa en acte separat, prevalen les clàusules dispositives, llevat que siguin revocables i puguin ésser revocades efectivament per l'acte que conté les clàusules particionals.

Institueixo hereus a parts iguals a X, Y i Z. Però a Z li he atribuït béns que representen un 40%, i als X i Y un 30% cadascun. No coincideixen les clàusules dispositives amb les particionals. Preval la partició que ha fet.

Però si es fa en acte separat, prevalen les clàusules dispositives, llevat que siguin revocables... molt difícil d'entendre. Això només seria possible d'entendre si s'atorgués un segon testament que no tingués efecte revocatori del primer, però després diu que hauria de poder ser revocat... Seria un segon testament que modifica d'alguna manera el primer testament. Sino no hi ha opció. I si no és aquest cas, prevaldrien les clàusules dispositives front les particionals. Per tant, partició feta entre vius amb testament posterior, prevaldria les clàusules dispositives del testament posterior. A la pràctica no és útil.

Els cohereus sempre poden prescindir de la partició que hagi fet el causant, llevat que el causant s'hagi expressat en termes imperatius.

Partició pels propis cohereus.

Es posen d'acord, és un contracte en el qual, per unanimitat, poden decidir repartir-se l'herència de manera diferent de com ho ha previst el causant. Però això té unes conseqüències fiscals exagerades.

El causant no parteix directament però encomana la partició a algú específicament. Aquest, pot ser un marmessor particular amb funcions de comptador partidori, remuneració del 2%. O directament

un comptador partidori testamentari.

El causant també pot haver disposat la partició per arbitratge, i sino queda el recurs de la partició judicial. Com es fa la partició judicial? La fa un comptador partidori datiu. Tenim el testamentari (el que nomena el causant), i el datiu. Si el comptador partidori testamentari ni el datiu estan regulats o designats en el codi civil de cat. La seva normativa s'ha de completar amb la de marmessoria i amb la LEC.

Fases en la partició de l'herència:

1. Fer l'inventari dels béns
2. Valoració dels béns, el que la LEC diu avaluo
3. Sobretot quan és el datiu, és la liquidació de l'herència. Comprèn no només el pagament dels deutes que hi puguin haver, sino que també el pagament de les lligítimes i el lliurament dels llegats. És la massa partible la que s'ha de repartir en aquest procediment, i els llegats no corresponen als hereus a títol d'hereu.
4. Elaboració dels lots particionals. La idea de lot és típica de la partició, però pràcticament no apareix al codi civil de catalunya. Aquests lots han de ser homogenis. Hi ha d'haver béns de tots els tipus en tots els lots.
5. L'adjudicació. Si no es posen d'acord en qui vol cada lot, es farà un sorteig i s'adjudica el lot a titularitats exclusives a cadascun dels cohereus.

Com s'escull aquest comptador partidori datiu? 782 LEC, el letrat convoca una junta amb cohereus i creditors que si es posen d'acord poden escollir un comptador partidori, i si no es posen d'acord es fa a sorteig sobre la bossa de partidors comptadors del respectiu col·legi d'advocats.

*Sempre i quant el causant no hagi acordat un termini d'indivisió. 463-2. Termini màxim de 10 anys, però 15 si afecta un habitatge habitual d'algun dels cohereus fill del causant o del cònjuge o convivent del causant.

▼ 463-2. Durada de la comunitat

1. El causant pot ordenar, i els hereus acordar unànimement, que, tant respecte a l'herència com a béns concrets d'aquesta, no es faci la partició durant un termini que no pot excedir els deu anys a comptar de l'obertura de la successió.
2. El termini d'indivisió pot arribar als quinze anys respecte a l'immoble que sigui residència habitual d'un dels cohereus si aquest és cònjuge, convivent en parella estable o fill del causant.
3. Si el causant o els cohereus fixen un termini d'indivisió superior al que estableix, segons que correspongui, l'apartat 1 o l'apartat 2, se n'ha de reduir l'excés.
4. Encara que hi hagi una prohibició o un pacte d'indivisió, el jutge, a instància de qualsevol cohereu, pot autoritzar la partició o una bestreta parcial en béns de l'herència o en diners encara que no n'hi hagi, si sobrevé una causa justa.

Encara que s'hagi pactat la indivisió, es pot instar la partició si sobrevé una justa causa.

El procediment d'una herència és super feixug.

També hi ha supòsits de suspensió de la partició. 464-2.

▼ 464-2. Suspensió de la partició

La partició de l'herència se suspèn en els casos següents:

- a) Si és cridat a l'herència un concebut, fins que s'esdevingui el part o l'avortament.
- b) Si s'ha entaulat una demanda sobre filiació, fins que es dicti sentència ferma.
- c) Si s'ha iniciat un expedient d'adopció, fins que aquest acabi amb resolució ferma.
- d) Si el causant ha expressat la voluntat de permetre la fecundació assistida després de la mort, fins que s'esdevingui el part o venci el termini legal per a practicar-la.
- e) Si és cridada a l'herència una persona jurídica que el causant ordena constituir en el testament, fins que es constitueixi vàlidament o es declari, d'acord amb la llei, la impossibilitat de constituir-la.

Respon a supòsits en que hi ha dubte sobre qui ha de partir l'herència. Qui són els cohereus. Susensió fins que es conegui ... Al 464-3 creditors.

▼ 464-3. Oposició dels creditors

Els creditors del causant es poden oposar que es faci la partició de l'herència fins que se'ls pagui o fianci l'import de llurs crèdits.

Problemes que pot haver-hi amb la partició. Es poden agrupar en la denominació: la inexactitud de la partició, pot ser per diversos motius:

▼ 464-11. Garantia de conformitat. 3 anys.

1. Un cop feta la partició, els cohereus estan obligats, recíprocament i en proporció a llur haver, a la garantia de la conformitat dels béns adjudicats, llevat que:

- a) *La partició hagi estat feta pel causant i el testament no disposi el contrari o permeti presumir-ho de manera clara.*
- b) *Els cohereus l'exclouin expressament o hi renunciïn.*
- c) *La privació del bé procedeixi d'una causa posterior a la partició o la pateixi el cohereu adjudicatari per culpa pròpia.*

2. En cas de manca de conformitat per defectes materials, l'adjudicatari té dret a ésser compensat en diners per la diferència entre el valor d'adjudicació del bé i el valor que efectivament tenia a causa del vici.

3. La responsabilitat derivada de la manca de conformitat dels béns adjudicats es regeix pels terminis que fixen els articles 621-29 i 621-44.

▼ Rescisió per lesió de la partició. 464-13

1. La partició es pot rescindir per causa de lesió en més de la meitat del valor del conjunt dels béns adjudicats al cohereu, amb relació al de la seva quota hereditària, atès el valor dels béns en el moment que s'adjudiquen.

2. La partició feta pel causant no es pot rescindir per lesió, llevat que hagi manifestat o sigui presumible de manera clara la voluntat contrària.

3. L'acció de rescissió caduca al cap de quatre anys de la data de la partició i s'ha de dirigir contra tots els cohereus.

Com que és un negoci oneros la partició, és oneros perquè tothom rep alguna cosa. Com que és oneros, també opera la rescisió per lesió. Però sempre que la diferència de valor del lot al temps de l'adjudicació sigui menys de la meitat del valor que s'havia adjudicat. S'ha d'aconseguir el mínim del valor.

Pot passar que s'ometeixin béns. Que la massa activa no estava completa. En aquest cas, es fa una addició a la partició. 464-15.

▼ 464-15. Addició de la partició

1. La partició, si s'ha fet amb l'omissió d'algun bé, s'ha de completar amb l'addició d'aquest bé.

2. Si ha concorregut a la partició un hereu aparent, la part que se li ha adjudicat s'ha d'addicionar a la dels altres cohereus, si escau, en proporció a llurs quotes. Tanmateix, la majoria dels cohereus, segons el valor de llur quota, poden acordar deixar la partició sense efecte perquè es torni a fer.

Passa el mateix si la partició s'ha practicat amb qui no era hereu, qui aparentava ser hereu però en realitat no ho és. En aquest cas, també els béns adjudicats en el lot es reparteixen proporcionalment, una redistribució del lot.

Última opció, que s'hagi omès algun cohereu. Aquí sí que és important saber perquè s'ha omès. Si l'actuació va ser de mala fe, alhesores la partició practicada és nul·la i cal fer una nova partició. Altre és el cas que s'hagi fet de bona fe → la partició és vàlida però es confecciona un lot nou. En cas de mala fe, la partició és nul·la. Pel que veig aquest és l'únic cas en que la partició és nul·la.

Tema 18. La col·lació

És una operació dins de la partició.

En el codi civil espanyol dona lloc a que es confongui col·lació i computació. A Cat el codi és més precís i no hi ha possibilitat d'error, tot i que ens trobem moltes sentències en que s'equivoquen...

Consisteix a deduir del lot o part que toca a cada cohereu aquelles atribucions gratuïtes fetes pel causant que siguin col·lacionables. Del lot deduirem el valor.

Queda clar que la col·lació ho és del valor, no és mai en béns. No és una col·lació material, el cohereu que ha de col·lacionar no ha d'aportar els béns a la partició, sino que es fa per valors. És una operació merament contable, no hi ha retorn dels béns a la massa partible.

Regulada als arts. 464.17 a 20.

Quin és el fonament de la col·lació? la igualtat de tracte entre tots els cohereus. La col·lació descansa en la pressumpció que el causant ha volgut tractar igualitàriament a tots els cohereus. Es presumeix, si la voluntat del causant és una altra no hi haurà col·lació. Ho han dit 2 STJ, 30 maig 2007 i del 2018, i entremig hi ha una altra que té un altre fonament, però ja està superada.

Què s'ha de col·lacionar? a la pràctica, es col·laciona molt poc, bàsicament pq la gent no sap què és la col·lació. I s'hauria de col·lacionar molt pq en els últims temps hi ha molta transmissió de riquesa en vida. Però la gent no ho sap i els notaris tmp ho diuen, és una complicació afegida.

Què és col·lacionable? les atribucions gratuïtes fetes en vida (donacions), sempre que l'atribució s'hagi fet en concepte de llegítima o imputables a llegítima, o que el causant hagi establert expressament en el moment d'atorgar l'acte que l'atribució sigui col·lacionable. Per tant, tot i que hi ha una relació amb la computació legitimària pq totes les donacions computables són col·lacionables, la col·lació té un àmbit diferent pq atribucions no computables a efectes de llegítima sí que poden ser col·lacionables. Pq els subjectes poden ser diferents. La computació afecta a legitimaris, i la col·lació afecta als cohereus, que no tenen perquè ser legitimaris. Ex: conjuge o convivent. La col·lació té lloc en la partició independentment de quin sigui el fonament successori. Per tant en la intestada també hi ha col·lació. **Diferència entre computació i col·lació:**

Hi ha una certa relació però són àmbits totalment diferents.

L'àmbit de la col·lació és més ampli pq pot haver-hi donacions no computables però sí col·lacionables. I els subjectes són diferents:

- hi ha donacions que són computables que també son col·lacionables però hi ha donacions col·lacionables que no són donacions computables a la llegítima
- una afecta a legitimaris i l'altra a cohereus
- sempre que hi ha partició, hi ha d'haver col·lació teòricament

Un dels exemples en que han de col·lacionar persones que no són legitimaries és quan han de col·lacionar els nets. 464.18. El net hereu en la successió del seu avi ha de col·lacionar les atribucions a títol gratuït que el seu pare hagués hagut de col·lacionar si fos viu, sempre que el net tmb sigui hereu i en relació als bens col·lacionables que hagin arribat al seu poder.

▼ 464-18. Col·lació en lloc d'ascendents

El nét hereu en la successió del seu avi ha de col·lacionar les atribucions a títol gratuït rebudes pel seu pare que aquest hauria hagut de col·lacionar en la mateixa successió si fos viu, sempre que el nét sigui també hereu d'aquest i amb relació a tots els béns o a la part d'aquests béns que hagi arribat al seu poder.

La col·lació només beneficia els cohereus, no beneficia ni creditors ni legataris. Ni tampoc els que siguin cohereus però no descendents. Pq l'article diu "els descendents que concorren com a cohereus". Només els descendents, pq la presumpció que el causant vol tractar igual, només es refereix als fills.

Les atribucions són a la mort del causant.

Imaginem 3 hereus, un que és fill en vida li va a donar 300. El relictum són 900. La col·lació suposa adicionar al relictum el valor a colacionar. $900 + 300 = 1200$. $1200/3 = 400$.

Tocaria a 400 a cada hereu. Però al que ha rebut 300 en donació, $400 - 300 = 100$. I $100 + 400 + 400$ dona 900, que és el relictum.

Que pot haver passat? que el causant exclogui la col·lació o que dispensi algun dels cohereus de la col·lació. I aquesta dispensa, la voluntat de tractar de manera desigual als cohereus, pot ser expressa o tàcita, com la exclusió pot ser expressa o pot ser tàcita. Els cohereus, de comú hereu en la col·lació, també poden acordar prescindir de la col·lació.

En aquest cas no hi ha període de temps.

Un cop s'ha fet la partició i ningú ha reclamat fer la col·lació, s'enten tàcitament que ho han acordat.

Tema 19. La defensa del dret de l'hereu

465.1 i 2

▼ 465-1. L'acció de petició d'herència

1. L'hereu té l'acció de petició d'herència contra qui la posseeix, en tot o en part, a títol d'hereu o sense al·legar cap títol, per a obtenir el reconeixement de la qualitat d'hereu i la restitució dels béns com a universalitat, sense haver de provar el dret del seu causant sobre els béns singulars que la constitueixen.

2. L'acció de petició d'herència és procedent també contra els successors de l'hereu aparent o del posseïdor i contra els adquirents de la totalitat de l'herència o d'una quota d'aquesta.

3. L'acció de petició d'herència és imprescriptible, salvats els efectes de la usucapció respecte als béns singulars.

▼ 465-2. Règim jurídic de l'hereu aparent

1. L'hereu aparent o el posseïdor vençut per l'exercici de l'acció de petició d'herència ha de restituir a l'hereu real els béns de l'herència, aplicant les normes de liquidació de la situació possessòria i distingint si la possessió ha estat de bona fe o de mala fe.

2. S'exclouen de la restitució els béns adquirits a títol oneros per tercers de bona fe, d'acord amb el que estableixen la legislació hipotecària i les normes sobre la irreivindicabilitat dels béns mobles.

3. En els supòsits a què fa referència l'apartat 2, l'hereu aparent o el posseïdor vençut ha de lliurar a l'hereu real el preu o la cosa que ha obtingut com a contraprestació o els béns que ha adquirit amb aquests. Si la contraprestació encara no ha estat pagada, l'hereu real se subroga en les accions del transmissent per a reclamar-la.

Acció de petició d'herència → l'acció que té l'hereu real contra l'hereu aparent. En paraules clares.

La peculiaritat del títol d'hereu, quina és? universalitat. Vol dir que, igual com l'hereu quan accepta adquireix tots els béns amb diferència que siguin mobles, immobles, etc. L'acció de defensa aconseguix 2 coses:

1. que es reconegui el seu títol d'hereu
2. la restitució universal de l'herència

Amb l'acció de petició d'herència només cal demostrar que el bé forma part de l'herència del causant, i que jo soc hereu. Llavors, tots els béns de l'herència m'han de ser restituits. Si només es reclama un bé, acció reivindicatòria. Però si vull que se'm reconegui com a hereu, petició d'herència que amb una sola acció em val de forma universal per tots els béns.

Qui té legitimació activa? l'hereu real. El qui té un títol hereditari vàlid i eficaç. Independentment del fonament successori. L'únic que li cal demostrar és el títol d'hereu. Per tant, no poden acudir a l'acció de petició d'herència ni legitimaris, ni legataris, ni donataris per causa de mort, ni afavorits per pactes d'atribució singular etc. És només per al que té títol d'hereu o títol universal.

Si són diversos cohereus i només ho exerceix un, podria demanar només la seva quota o actuar en interès de tota la comunitat hereditària. Alhores utilitza l'acció per a tots.

Legitimació passiva: l'hereu aparent, el que està posseint els béns hereditaris sense tenir dret a posseir-los. Alhores històricament s'ha distingit 2 supòsits, tot i que no té transcendència pràctica:

- possessor pro herede: el que al·lega que ell és hereu però en realitat no ho és.
- possessor pro possessore: alega que està posseint sense amparar-se en el títol d'hereu.

La legitimació és la mateixa, però teòricament es pot distingir. Tot i que la legitimació sigui la mateixa, els efectes són diferents pq com hi ha una restitució de la possessió, s'ha de liquidar la situació possessòria. S'ha de distingir si l'hereu aparent era de bona o mala fe.

465.2 es remet a les normes de liquidació, art. 552.2 3 4 i 5. Varia segons si es poden reclamar les despeses necessàries o no, si et pots endur les millores, etc.

El que és important, aquesta acció és imprescriptible. 465.1 3, salvats els efectes de la usucapció respecte als béns singulars. INTERESSANT. Si aquest que està posseint ha posseït el temps suficient per a usucapir, es podrà negar a la restitució en la mesura que ha adquirit en títol legítim la titularitat d'aquell bé.